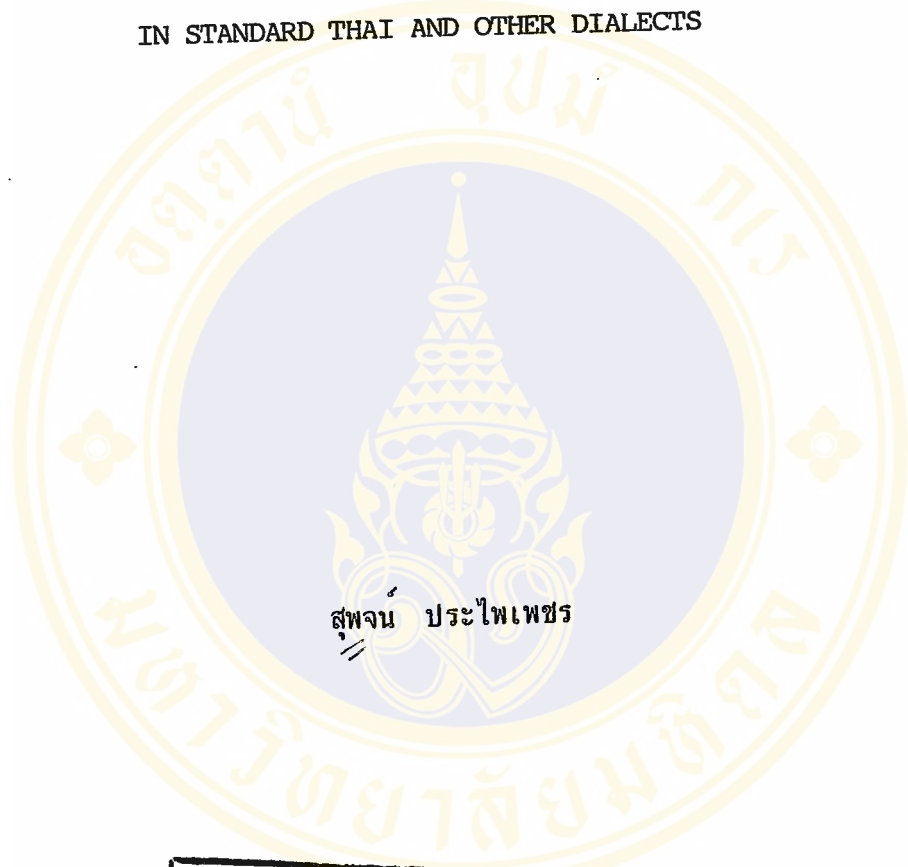

26 ส.ค. 2533

การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ที่มีเสียงวรรณยุกต์โท
ในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น

A COMPARATIVE STUDY OF FALLING TONE VOCABULARIES
IN STANDARD THAI AND OTHER DIALECTS

อภิสิทธิ์ ทานการ

จาก

ศูนย์วิจัยภาษาศาสตร์ ม.มหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขา ภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2532

Copyright by Mahidol University

17783

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ที่มีเสียงวรรณยุกต์โท
ในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น

สุพจน์ ประไพเพชร

ผู้วิจัย

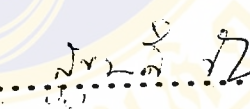
เรื่อง เศษ บั้นเขื่อนขัตติย, M.A., Ph.D

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

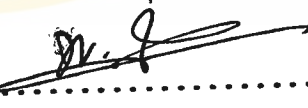
นวนิธิ อยู่โพธิ์, M.A., Ph.D

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

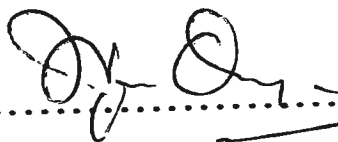
สุขุมาวดี ขำศิริณี M.A.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ไพบลีย์ ดวงจันทร์ ศศ.ม. D.E.A.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พูนพิศ อมาตยกุล, พ.บ., M.A.

ผู้อำนวยการ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

มนตรี จุลสมัย, พ.บ., Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ที่มีเสียงวรรณยุกต์โท

ในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้พิมพ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาภาษาศาสตร์

วันที่ 26 เมษายน 2532

สพจน์ ประไพเพชร

ผู้วิจัย

เรืองเดช บันเขื่อนขันธ์, M.A., Ph.D

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

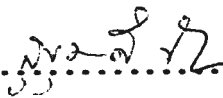
นวนิธิ อัญไพธ์, M.A., Ph.D

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ไพมูลย์ ดวงจันทร์, ศศ.ม. D.E.A.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุขุมาวดี ชำหิรัญ, M.A.

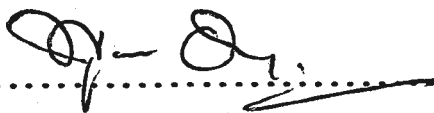
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

มนตรี จุฬสมัย, พ.บ., Ph.D

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พูนพิศ อมาตยกุล, พ.บ., M.A.

ผู้อำนวยการ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก รองศาสตราจารย์ ดร. เรืองเดช บันเขื่อนขันธ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
และควบคุมงานวิจัยตั้งแต่เริ่มต้น นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
นวนิธิ อัญโญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชัชวาทย์ ชำหิรัญ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์
ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมร ทวีศักดิ์ ที่ได้ช่วย
เหลือตรวจสอบสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็น
อย่างสูง

ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม การรวบรวมข้อมูลและอื่น ๆ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ
จากหลายฝ่าย อาจารย์สมศักดิ์ ชัยธิสาร ได้กรุณาให้ที่พักและติดต่อผู้ออกภาษาในระหว่างการเก็บ
ข้อมูลที่ อ.แมริม จ. เชียงใหม่ คุณไสวย สว่างวรรณ ได้ให้ที่พักช่วยติดต่อผู้ออกภาษา ช่วยเก็บ
และตรวจสอบข้อมูลภาษาไทยถิ่นใต้ ผู้ออกภาษาทุกท่านที่เสียสละเวลาในการเก็บและตรวจสอบ
ข้อมูลอย่างเต็มที่ คุณสุศุสวาสดี เชื้อสุวรรณ ที่มีส่วนช่วยเหลือในการจัดระบบข้อมูล และติดต่อ
ประสานงานในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและไม่สามารถเอ่ย
นาม ณ ที่นี้ได้ทั้งหมดที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้ง
ในความกรุณาและความช่วยเหลือจากท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สุพจน์ ประไพเพชร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายสุพจน์ ประไพเพชร

วัน เดือน ปี เกิด 19 มีนาคม 2502

สถานที่เกิด จังหวัดชัยภูมิ

ประวัติการศึกษา การศึกษาระดับต้น (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม ปี พ.ศ. 2526
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล
ปี พ.ศ. 2532

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านเขวาสปอ.เกษตรสมบูรณ์ สปจ. ชัยภูมิ

ชื่อวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ที่มีเสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทย กลางกับภาษาไทยถิ่น
ผู้วิจัย	สุพจน์ ประไพเพชร
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	เรื่องเคช ปันเขื่อนชิตย M.A., Ph.D. นวนิธิ อัญโพธิ์ M.A., Ph.D. สุชুমาวดี ขำหิรัญ M.A. ไพบุลย์ ดวงจันทร์ ศศ.ม., D.E.A.
วันที่สำเร็จการศึกษา	26 เมษายน พ.ศ. 2532

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งศึกษาคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลาง (ไทยมาตรฐาน) โดยนำคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นมาศึกษาเปรียบเทียบ การศึกษาอาศัยหลักความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นกับวรรณยุกต์ ของ วิลเลียม เจ. เกิตน์ เพื่อหาว่าระบบการเขียนคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นว่าสอดคล้องกันอย่างไร ภาษาไทยถิ่นที่นำมาศึกษาได้แก่ ภาษาไทยถิ่นอีสาน (ชัยภูมิ) ภาษาไทยถิ่นเหนือ (เชียงใหม่) และภาษาไทยถิ่นใต้ (สงขลา)

เนื้อหาของวิทยานิพนธ์มี 6 บท คือ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น บทที่ 3 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น บทที่ 4 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้นคำในระบบการเขียนของแต่ละถิ่น บทที่ 5 เสนอผลการเปรียบเทียบคำศัพท์ และ บทที่ 6 เป็นการสรุปอภิปรายผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า ภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาไทยถิ่นใต้ มีระบบเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง เทากับภาษาไทยกลาง ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือ มีเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง สัมพันธภาพของเสียงวรรณยุกต์ของแต่ละถิ่นจะแตกต่างกันไป จากการศึกษาคำศัพท์รวม 367 คำ พบว่าคำศัพท์ที่มีรูปเขียนตรงกับภาษาไทยถิ่น มีจำนวน 225 คำ คำศัพท์ที่มีรูปเขียนไม่ตรงกับ

ภาษาไทยถิ่น จำนวน 59 คำ ซึ่งได้เสนอรูปเขียนใหม่ไว้ด้วย และคำศัพท์อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งบางถิ่นไม่มีใช้ หรือเป็นคำศัพท์ซึ่งเสียงวรรณยุกต์สัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นระบบ และจำนวนหนึ่ง คำเป็นคำยืมจากภาษาไทยกลาง

From the findings, tone system in Northeastern Thai and Southern Thai dialects like standard Thai, i.e., they have five tones whereas the Northern dialect has six. The phonetic realization of each tone varies from dialect to dialect. By comparing 367 shared vocabularies, it has been found that 225 words of standard Thai are written in the same form as those of the three dialects, 59 are written differently and so suggested forms of writing are given. Moreover, there are some which do not occur in certain dialects, some whose tones are unsystematically related and some are borrowed from standard Thai.

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

สารบัญภาพ

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

บทที่

	หน้า
1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังของการวิจัย	1
1.2 จุดมุ่งหมายในการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 สมมุติฐานในการวิจัย	5
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	7
1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น	10
2 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น	13
2.1 ระบบวรรณยุกต์และการวิเคราะห์วรรณยุกต์	13
2.1.1 ระบบเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมของภาษาไทย	13
2.1.2 หลักการทดสอบเสียงวรรณยุกต์	13
2.1.3 ระบบเสียงวรรณยุกต์	15
2.1.4 การนับจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์	16
2.1.5 เกณฑ์ในการวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์	17
2.2 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง	18
2.3 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสาน	23
2.4 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ	27

2.5	ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้	32
3	เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น	37
3.1	เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลาง	37
3.2	เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลาง กับ ภาษาไทยถิ่น	38
3.2.1	เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นอีสาน	38
3.2.2	เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นเหนือ	39
3.2.3	เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้	40
3.3	ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น	42
4	ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้นคำ	44
4.1	หน่วยเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม	44
4.2	หน่วยเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกับหน่วยเสียงและอักษรไทยปัจจุบัน	47
4.3	การปฏิภาคของหน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น	49
4.4	อักษรไทยและอักษรไทยท้องถิ่น	50
4.5	หน่วยเสียงพยัญชนะต้นกับอักษรที่ใช้เป็นพยัญชนะต้น	53
4.5.1	หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยกลางกับอักษรไทย	53
4.5.2	หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยถิ่นอีสานกับพยัญชนะต้นคำ	54
4.5.3	หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยถิ่นเหนือกับพยัญชนะต้นคำ	56
4.5.4	หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยถิ่นใต้กับพยัญชนะต้นคำ	57

4.6	ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำกับเสียงวรรณยุกต์	60
4.6.1	ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง	60
4.6.2	ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสาน	66
4.6.3	ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ	71
4.6.4	ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้	77
4.7	การเขียนภาษาไทยถิ่นด้วยอักษรไทย	83
5	เปรียบเทียบคำศัพท์	85
5.1	คำศัพท์ที่ใช้ศึกษา	85
5.2	เกณฑ์ในการเปรียบเทียบ	85
5.3	จุดประสงค์ของการเปรียบเทียบ	85
5.4	เปรียบเทียบคำศัพท์	85
5.4.1	คำศัพท์สูง-โท ถูกแบบ	86
5.4.2	คำศัพท์สูง-โท ไม่ถูกแบบ	90
5.4.3	คำศัพท์สูง-โท นอกแบบ	91
5.4.4	คำศัพท์ต่ำ-เอก ถูกแบบ	92
5.4.5	คำศัพท์ต่ำ-เอก ไม่ถูกแบบ	100
5.4.6	คำศัพท์ต่ำ-เอก นอกแบบ	103
6	สรุปอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	109
6.1	ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น	109
6.2	ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์โทภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น	111
6.3	ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำกับเสียงวรรณยุกต์	113
6.4	ผลการศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์	116

		ซี
บทที่	6.5 อภิปรายผลการศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์	119
	6.6 ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม		121
ภาคผนวก		124

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่ประเทศไทยแสดงตำแหน่งจังหวัดที่เก็บข้อมูลภาษาไทยถิ่น	12
2	แผนภูมิตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์	14
3	แผนภูมิเครื่องหมายแทนระดับเสียง	15
4	แผนภูมิวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง	18
5	แผนที่สังเขปจังหวัดชัยภูมิ	22
6	แผนภูมิวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสาน	23
7	แผนที่สังเขปจังหวัดเชียงใหม่	26
8	แผนภูมิวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ	27
9	แผนที่สังเขปจังหวัดสงขลา	31
10	แผนภูมิวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้	32
11	แผนภูมิเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น	36
12	แผนภูมิเปรียบเทียบวรรณยุกต์โทภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น	41
13	แผนภูมิระบบพยัญชนะต้นดั้งเดิมภาษาตระกูลไต	46
14	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นกับวรรณยุกต์	59
15	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นและวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง	65
16	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นและวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสาน	70
17	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นและวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ	71
18	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นและวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้	82
19	แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการแยกตัวของวรรณยุกต์ของภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น	111
20	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของเสียงวรรณยุกต์โทภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น	112

คำอธิบายสัญลักษณ์ และคำย่อ

ว.	=	วรรณยุกต์
กว.	=	วรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง
อว.	=	วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสาน
นว.	=	วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ
ตว.	=	วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้

1.1 ภูมิหลังของงานวิจัย

ภาษาไทยเป็นภาษามีวรรณยุกต์ (Tonal Language) นักภาษาศาสตร์เชื่อว่าระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นใต้พัฒนามาจากระบบวรรณยุกต์ภาษาไตดั้งเดิม (Proto Tai Tone) ซึ่งแต่ละถิ่นก็พัฒนาแตกต่างกันไป ภาษาไทยกลางปัจจุบันมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง คือ หน่วยเสียงสามัญ (Mid Tone) หน่วยเสียงเอก (Low Tone) หน่วยเสียงโท (Falling Tone) หน่วยเสียงตรี (High Tone) และหน่วยเสียงจัตวา (Rising Tone) มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ 4 รูป คือ ไม้เอก (ˊ) ไม้โท (ˋ) ไม้ตรี (ˎ) และไม้จัตวา (ˏ) ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนภาษาไทย คือ เครื่องหมายวรรณยุกต์และเสียงวรรณยุกต์มักจะไม่ตรงกัน ทั้งนี้เนื่องจากเสียงวรรณยุกต์แต่ละเสียงพัฒนามาจากระบบเสียงภาษาไตดั้งเดิม (Proto Tai) ตามเงื่อนไขที่ต่างกัน ซึ่งเป็นเรื่องซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องวรรณยุกต์ นักไวยากรณ์ไทยจึงสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาอธิบาย ดังนี้

"แบ่งพยัญชนะไทยออกเป็นสามพวกเรียกว่าอักษร 3 หมู่ ได้แก่ อักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ และแบ่งลักษณะของพยางค์ออกเป็นคำเป็น กับคำตาย กำหนดให้อักษรสูงมีพื้นเสียงเป็นเสียงจัตวา ถ้ามีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับเป็นเสียงเอกมีรูปวรรณยุกต์โทเป็นเสียงโท ให้อักษรกลางคำเป็นมีพื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ มีรูปวรรณยุกต์ใดกำกับก็มีเสียงนั้นให้อักษรต่ำคำเป็นมีพื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับเป็นเสียงโท มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับเป็นเสียงตรี สำหรับคำตายอักษรสูงมีพื้นเสียงเป็นเสียงเอก มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับเป็นเสียงโท อักษรกลางคำตายมีพื้นเสียงเอกมีรูปวรรณยุกต์โทเป็นเสียงโท รูปตรีเป็นเสียงตรี รูปจัตวาเป็นจัตวา อักษรต่ำคำตายซึ่งสระยาวมีพื้นเสียงโท มีรูปวรรณยุกต์โทเป็นเสียงตรี มีรูปวรรณยุกต์จัตวาเป็นเสียงจัตวา (ซึ่งไม่ค่อยปรากฏว่ามีใช้) อักษรต่ำคำตายประสมสระเสียงสั้นมีพื้นเสียงเป็นเสียงตรี มีรูปวรรณยุกต์เอก เป็นเสียงโท มีรูปจัตวาเป็นเสียงจัตวา (ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีใช้)"

(สุริยา รัตนกุล 2514 : 151 - 152)

จากกฎเกณฑ์ยกมาข้างต้น ทำให้ภาษาไทยเกิดปัญหาในการเขียนขึ้นประการหนึ่ง คือ คำเป็นซึ่งเป็นอักษรต่ำมีวรรณยุกต์เอกกำกับและคำเป็นซึ่งเป็นอักษรสูง หรือพยัญชนะ ห. นำ มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ มีเสียงวรรณยุกต์โทเหมือนกัน เนื่องจากในปัจจุบันอักษรสูงและพยัญชนะ ห. นำมีเสียงซ้ำกับอักษรต่ำเป็นคู่ ๆ เช่น ข - ค, ส - ซ, หม. - ม ฯลฯ จึงทำให้เกิดคำพ้องเสียงวรรณยุกต์โทขึ้นมากมาย ถ้าจะนำไปใช้ในภาษาเขียนจะต้องอาศัยการจดจำว่า คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทคำใดใช้อักษรต่ำหรืออักษรสูง เขียนและใช้ในความหมายใด

ในตำราเรียนสมัยก่อน เช่น จินตามณี หรือหนังสืออื่นที่แต่งขึ้นภายหลัง การเขียนคำพ้องในกรณีข้างต้นคงจะยังไม่เคร่งครัดนัก การใช้พยัญชนะต้นคำเป็นอักษรต่ำหรืออักษรสูงหรือพยัญชนะ ห. นำ คงจะแล้วแต่ว่าใครจะจำมาอย่างไร ขอให้มียเสียงวรรณยุกต์เป็นใช้ได้ ทำให้เกิดปัญหาคำ ๆ เดียวกัน เขียนได้หลายแบบ หลักฐานที่ยืนยันคำกล่าวนี้ คือ คำศัพท์ในหนังสืออักษรวิธานศัพท์ ของ แคนบีช แบรดเลย์ ซึ่งพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2416 ตัวอย่าง เช่น

ช็อง - ค็อง	"ช็อง น."	เขียน - เคียน	"เขียน"
ช็ - ค็	"ช็, ค็"	ช็ว - ค็ว	"ช็ว น."
แฉ้ - แช้	"แฉ้"	ฉ้วง - ช้วง	"ช้วง"
ไส้ - ไช้	"ไส้"	ฝ้าย - ฟ้าย	"ฝ้าย"

ฯลฯ

แม้มาส ชวลิตได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคำเหล่านี้ไว้ว่า

"คำไทยซึ่งอยู่ในหนังสือเล่มนี้ มีทั้งคำและสำนวนที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในสมัยนั้น คำในหนังสือวรรณคดี ศัพท์กฎหมาย ศัพท์พุทธศาสนา ศัพท์แพทย์แผนโบราณ ศัพท์การเมืองและการปกครอง... นับได้ว่าเป็นหนังสือรวบรวมคำต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสมัยนั้น ทั้งที่เป็นคำพูดและคำเขียนในหนังสือเกือบทุกประเภท... หนังสือพิมพ์ก่อนทางราชการได้จัดทำพจนานุกรมและก่อนการประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้อักษรสมัยตามพจนานุกรมของกระทรวงธรรมการ การสะกดจึงเป็นไปตามสมัยนิยมกัน"
(แคนบีช แบรดเลย์ 2514 : คำนำ)

จากการศึกษาคำศัพท์ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 พบว่า คำพ้องเสียงที่มีความหมายเดียวกันทั้งสองคำจำนวนมาก เช่น

ชว้าว - คว้าว "พืชชนิดหนึ่ง" เลี้ยว - เชียว "ไม่ตรง"

เถ้า - เถ้า "ชี้เถ้า" หมายถึง - ม่าย "ม่าย"

ฯลฯ

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าการเขียนคำนี้ถึงเสียงวรรณยุกต์เป็นหลัก ศาสตราจารย์ ลิ ฟัง ก๊วย กล่าวว่า ภาษาไทยกลางปัจจุบันมีคำศัพท์ที่เขียนไม่ตรงกับภาษาไทยถิ่นอื่นอยู่จำนวนหนึ่ง เช่น ช่า การใช้อักษรต่ำเขียนคำนี้ทำให้เข้าใจว่าเดิมคำนี้มีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะเสียงก้อง (Voiced) วรรณยุกต์ B 2 (เอก) แต่จากการเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่นแสดงให้เห็นว่าคำนี้มีพยัญชนะต้นเดิมเป็นเสียงไม่ก้อง (Voiceless) และวรรณยุกต์ C 1 (โท) (Li 1977 : 56) ทั้งนี้ นักภาษาศาสตร์เชื่อว่าเดิมพยัญชนะต้นภาษาตระกูลไต มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพยัญชนะเสียงก้องและกลุ่มพยัญชนะเสียงไม่ก้อง สำหรับภาษาไทยนั้นกลุ่มพยัญชนะเสียงไม่ก้องดั้งเดิมได้พัฒนามาเป็นอักษรสูง พยัญชนะ ท. นำ และอักษรกลาง ส่วนกลุ่มพยัญชนะเสียงก้องได้พัฒนามาเป็นอักษรต่ำซึ่งพยัญชนะเสียงก้องบางหน่วยเสียงสูญเสียความก้อง (Devoiced) ทำให้มีสัทลักษณะซ้ำกับพยัญชนะเสียงไม่ก้องเดิมทำให้มีผลต่อการแตกตัวของวรรณยุกต์อย่างมาก (Li 1977 : 23)

จากการพัฒนาการของกลุ่มพยัญชนะที่แตกต่างกัน 2 ทางนี้ ภาษาเขียนในปัจจุบันน่าจะคงความแตกต่างนี้ไว้โดยคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูงหรือพยัญชนะ ท. นำ และอักษรต่ำแยกกันอย่างเป็นระบบแม้ว่าเสียงวรรณยุกต์จะกลายเป็นเสียงเดียวกันแล้วก็ตาม

ศาสตราจารย์วิลเลียม เจ เก็ดนีย์ (William J. Gedney) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของระบบเสียงจากภาษาแม่ (Parent Language) สู่ภาษาลูก (Desendants or Daughters) แต่ละภาษาอาจไม่เหมือนกัน แต่ระบบเสียงของภาษาลูกจะเป็นเสียงปฏิภาค (Sound Correspondence) ซึ่งกันและกัน (Gedney 1964 : 1)

การใช้พยัญชนะต้นคำในคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลาง อาศัยเกณฑ์จากเสียงวรรณยุกต์ไม่ได้ จึงนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่น เพราะภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นพัฒนามาจากภาษาแม่เดียวกัน แม้ว่าภาษาไทยแต่ละถิ่นจะมีระบบเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกันไป แต่ความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ระหว่างภาษาไทยถิ่นหนึ่งกับอีกถิ่นหนึ่งนั้นจะปรากฏเป็นเสียงปฏิภาคซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ (เรื่องเดช บันเขื่อนขัตติย์ 2530 ก : 1)

จากการศึกษาเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่น พบว่าเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นที่นำมาศึกษาระหว่างเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏกับคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นคำเป็น

อักษรสูง หรือ ห นำ มีรูปวรรณยุกต์โท (c 1) กับคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรต่ำและมีรูปวรรณยุกต์เอก (B 4) มีสัทลักษณะที่แตกต่างกันเป็นคนละหน่วยเสียง และเมื่อเขียนด้วยอักษรไทยท้องถิ่นวรรณยุกต์ทั้งสองจะปรากฏในกลุ่มคำศัพท์ที่แตกต่างกันอย่างมีระบบ

งานวิจัยนี้ต้องการจะศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏกับคำศัพท์ภาษาไทยกลาง คำไท่ที่ต้องมีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรสูง หรือพยัญชนะ ห.นำ และมีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ หรือ คำไท่ที่ต้องมีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรต่ำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ โดยอาศัยความสัมพันธ์ของเสียงวรรณยุกต์ระหว่างภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นเป็นหลัก โดยเหตุที่ภาษาไทยถิ่นเหนือ ซึ่งเดิมใช้อักษรธรรมลานนาและภาษาไทยถิ่นอีสานซึ่งใช้อักษรธรรมอีสานนั้น คำศัพท์สูง - โท และ คำศัพท์ต่ำ - เอก มีเสียงวรรณยุกต์แยกเป็นคนละหน่วยเสียงอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำอักษรธรรมลานนา และอักษรธรรมอีสานมาประกอบการศึกษาค้นคว้า เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าคำศัพท์ใดเป็นคำศัพท์สูง - โท และคำศัพท์ใดเป็นคำศัพท์ต่ำ - เอกในภาษาไทยกลางปัจจุบัน สำหรับภาษาไทยถิ่นใต้ซึ่งไม่มีตัวอักษรท้องถิ่นใช้ จะพิจารณาจากตัวอักษรไทยที่ใช้เขียน โดยอาศัยเสียงวรรณยุกต์เป็นตัวกำหนดพยัญชนะต้น

1.2 จุดมุ่งหมายในการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาและเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ของคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น เพื่อดูว่าอักษรวิธีของคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางมีความสอดคล้องกับอักษรวิธีของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นหรือไม่

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะคำศัพท์ในภาษาไทยกลาง ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูงหรือพยัญชนะ ห.นำ มีรูปวรรณยุกต์โท (-) กำกับและคำเป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ มีรูปวรรณยุกต์เอก (-) กำกับ

2. การวิจัยนี้จะศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะเสียงวรรณยุกต์และคำศัพท์ในภาษาไทยกลาง (ตามข้อ 1.) กับภาษาไทยถิ่นอีสาน (ชัยภูมิ) ภาษาไทยถิ่นเหนือ (เชียงใหม่) และภาษาไทยถิ่นใต้ (สงขลา) ตามการออกเสียงของผู้ออกภาษาในแต่ละถิ่น โดยยึดความสัมพันธ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นหลัก

1.4 สมมติฐานในการวิจัย

ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นใต้ต่างก็มีระบบวรรณยุกต์แบ่งแยกกันระหว่างคำเป็นอักษรสูง หรือพยัญชนะ ห.น.ำ มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (c1) และคำเป็นที่พยัญชนะต้นคำเป็นอักษรต่ำ ที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B4) ทั้งระบบการเขียนและระบบการพูดภาษาไทยกลางแม้ไม่มีระบบวรรณยุกต์แบ่งแยกกันระหว่างวรรณยุกต์ B4 และ C1 แต่ก็น่าจะมีระบบการเขียนที่แบ่งแยกกันได้ เช่นเดียวกับระบบการเขียนสระ ใ- และสระ ใ- ที่มีการเขียนวรรณยุกต์แบ่งแยกกันในภาษาไทยปัจจุบัน แมว่าจะไม่มีการออกเสียงต่างกันเหมือนภาษาไทยถิ่นบางถิ่นก็ตาม

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ก. ขั้นเตรียมงาน

1. ทำบัญชีคำศัพท์จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 จำนวน 658 คำ โดยเอาเฉพาะคำดั้งที่เป็นคำเป็นพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรสูงหรือพยัญชนะ ห.น.ำ มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ และคำเป็นที่พยัญชนะต้นคำเป็นอักษรต่ำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ
2. ศึกษาคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นจากพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นทั้งไทยอีสาน ไทยถิ่นเหนือ และไทยถิ่นใต้

3. ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงภาษาไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นเหนือและไทยใต้ และศึกษาตัวอักษรไทยท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย

4. กำหนดจุดเก็บข้อมูลร่วมกับอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยโดยมีเกณฑ์ในการเลือกจุดเก็บข้อมูลและเกณฑ์ในการเลือกผู้บอกภาษาดังนี้

4.1 เกณฑ์ในการเลือกจุดเก็บข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ภาษาถิ่นทั้ง 3 ถิ่นที่นำมาเปรียบเทียบกับภาษาไทยกลาง ต้องเป็นถิ่นที่มีวรรณยุกต์ และมีสัทลักษณะต่างกันชัดเจน โดยเลือกเพียงภาคละ 1 ถิ่น จากผลงานวิจัยที่มีผู้วิจัยไว้แล้วทำให้ทราบว่า จังหวัดใดในภาคใดเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวต่างกัน จึงกำหนดจังหวัดที่จะเดินทางไปเก็บข้อมูลโดยความเห็นชอบของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย การเลือกหมู่บ้านเพื่อเก็บข้อมูลในจังหวัดนั้น ผู้วิจัยคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทางเข้าไป ตลอดจนความสะดวกในเรื่องที่พักอาศัยเป็นหลัก

4.2 เกณฑ์ในการเลือกผู้บอกภาษา

ผู้วิจัยมีหลักในการเลือกผู้บอกภาษาดังนี้

1. เป็นเพศชายอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป การเลือกเพศชายเพราะเห็นว่าสะดวกในการเก็บข้อมูลและผู้วิจัยถือว่า คนอายุ 45 ปีขึ้นไปรู้จักวงศัพท์ภาษาถิ่นตนเองอย่างสมบูรณ์แล้ว

2. เนื่องจากต้องบันทึกเสียงเพื่อศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ด้วย ผู้บอกภาษาต้องไม่ใช่ผู้มีอวัยวะในการออกเสียงพิการ

3. เป็นผู้มีอิสระอาศัยดี มีเวลาว่างพอสำหรับการเก็บและตรวจสอบข้อมูลได้เต็มที่

4. เป็นผู้ที่เกิดและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้นและไม่เคยอพยพไปอยู่ที่อื่น

5. เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

5.1 รายการคำศัพท์

นอกจากรายการคำศัพท์ที่เตรียมไว้สำหรับศึกษาเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้สร้างรายการคำศัพท์สำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ โดยยึดหลักการทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของศาสตราจารย์ วิลเลียม เจ เกดนี (Gedney : 1972) โดยเพิ่มเติมคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์จากเดิมที่มี 64 คำ เป็น 100 คำ เพื่อความแน่ใจและป้องกันข้อบกพร่องในการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์

5.2 เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์อื่น

ผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงแบบกระเป๋าทัวร์ พร้อมทั้งถ่านไฟ ตลับเทป และอุปกรณ์การเขียน

ข. การเก็บข้อมูลภาคสนาม

1. ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนาม 3 ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 19 - 23 กุมภาพันธ์ 2531 เก็บข้อมูลที่บ้านแม่สา
 ต.แม่สา อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ ผู้บอกภาษา คือ นายดวง จิณา อายุ 60 ปี
- ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 - 5 มีนาคม 2531 เก็บข้อมูลที่บ้านหนองงู
 เหลื่อม ต.บ้านเพชร อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ ผู้บอกภาษา คือ นายทวีป มีอิสระ อายุ 45 ปี
- ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 13 - 18 เมษายน 2531 เก็บข้อมูลที่บ้านต้นสำ
 ต.คลองทอยโข่ง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ผู้บอกภาษา คือ นายสีปาน จันทวี อายุ 60 ปี

2. วิธีเก็บข้อมูลภาคสนามมีขั้นตอน ดังนี้

1. สอบถามประวัติผู้บอกภาษา
2. ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์ให้ผู้บอกภาษาทราบ อธิบายเกี่ยวกับการทดสอบเสียงวรรณยุกต์แล้วให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์หลาย ๆ ครั้ง เมื่อแน่ใจแล้วจึงบันทึกด้วยสัญลักษณ์
3. บันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียง โดยผู้วิจัยออกเสียงคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์นำเป็นภาษาไทยกลางแล้วผู้บอกภาษาออกเสียงคำนั้น ๆ เป็นภาษาถิ่นตนเอง 3 ครั้ง โดยเว้นระยะพอสมควร เมื่อบันทึกเสียงครบตามรายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมดแล้วตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกข้อมูลนั้น โดยการฟังจากเทปบันทึกเสียง
4. เก็บข้อมูลคำศัพท์จากบัญชีคำที่เตรียมไว้ด้วยการบันทึกเป็นสัญลักษณ์เฉพาะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ถัดตามระบบวรรณยุกต์จากที่ศึกษาไว้ข้างต้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1. ทำให้ทราบที่มาของคำพ้องเสียงวรรณยุกต์ไทในภาษาไทยกลาง
2. เป็นแนวทางในการนำอักษรไทยไปใช้เขียนภาษาไทยถิ่นให้ถูกต้อง
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจภาษาไทยถิ่น

4. เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอักษรศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์

5. เป็นประโยชน์ในการประกอบการวินิจฉัยปรับปรุงระบบการเขียนภาษาไทย และภาษาไทยถิ่นในการจัดทำพจนานุกรมให้ถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เจ.มารวิน บราวน์ (J.Marvin Brown) ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยถิ่นในประเทศไทย 60 ถิ่น และได้ให้ความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ไว้ว่า คำศัพท์สูง - โท และคำศัพท์ต่ำ - เอก ภาษาไทยกลางปัจจุบัน มีความสับสนในภาษาเขียน กล่าวคือ คำศัพท์ที่น่าจะเป็นคำศัพท์สูง - โทเดิม ปัจจุบันเป็นคำศัพท์ต่ำ - เอก เช่น

คว่ำ	คั้น	คว่ำ	เคี้ยว	ฆ่า
เสียน	เง่า	ซ่อม	ชี้	โซ่
เข่า	ท่อม	นิ้ว	นั่ง	แน่น
พัน	มัน	เมียง	ย่อ	ย่อง
ย่ง	ลุ่ม	ลอน	ลิม	เล่น
เล่ม	ว่าง	เม่น		

คำศัพท์ที่น่าจะเป็นคำศัพท์ต่ำ - เอกเดิม ปัจจุบันเป็นคำศัพท์สูง - โท เช่น ขว้าง แข็ง (Brown 1985 : 223)

จากคำศัพท์ทั้งหมดที่ มารวิน บราวน์ นำมาศึกษามีคำศัพท์สูง - โท และคำศัพท์ต่ำ - เอก อยู่เพียง 161 คำ (Brown 1985 : 215-221) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพิ่มเติม คำศัพท์สูง - โท และคำศัพท์ต่ำ - เอกทั้งหมดในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525

2. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสีโว) ได้อธิบายเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างกันระหว่างภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเหนือไว้ 2 ลักษณะ (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ 2527 : 30-31) สรุปส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ดังนี้

ภาษาไทยกลางเป็นคำศัพท์ต่ำ - เอก ภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นคำศัพท์สูง - โท มีหลายคำ ได้แก่

ภาษาไทยกลาง	ภาษาไทยถิ่นเหนือ	ภาษาไทยกลาง	ภาษาไทยถิ่นเหนือ
ฆ่า	ฆ่า	คั้น	ขึ้น
คว่ำ	ช	เสียน	เขียน
	ชว		

ภาษาไทยกลาง	ภาษาไทยถิ่นเหนือ	ภาษาไทยกลาง	ภาษาไทยถิ่นเหนือ
เคี้ยว	เขี้ยว	คว่ำ	ชว้า
ค่อนข้าง	ช้อน	คร่าว	ข้าว
โค้ง	โซึ่ง	เง่า	เหง้า
ช้อน	ส้อน	ชี่	สี่
โซ่	โสี	เช่า	ถ้ำ
ท่วม	ถ้งม	ท่า	ถ้ำ
ท่วม	ถ่ม	นำ	หน้า
นั้น	หนั้น	นิ้ว	หนิ้ว
นั้น	หนั้น	พัน	ผัน
นั้น	หนั้น	มัว	หมัว
เม้น	เหม้น	เมียง	เหมียง
ย่น	หย่น	ย่อ	หย้อ
ย่น	หย่าน	ยู่่ง	หยู่่ง
เยียม	เหยียม	ลุ่ม	หล่ม
ล่อน	หล้อน	ล่า	หล้า
ลุ่ม	หล่ม	เล้ม	เหล้ม
ว่าน	หว่าน	แ่วน (แค้น)	แห่วน
ล่อ (สัตว์)	หล้อ	ฮ้อ (คน)	ห้อ

ภาษาไทยกลางเป็นคำศัพท์สูง - โท ภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นคำศัพท์ต่ำ - เอก เช่น
ชว้าง เป็น คว้าง แข้ง เป็น แคง

3. พจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง ได้อธิบายคำศัพท์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ไว้ ดังนี้

"มีคำอีกหลายคำที่ภาคกลางและภาคอีสานออกเสียงเหมือนกัน แต่ถ้าเขียนตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแล้ว ทำให้คนไทยอีสานออกเสียงไม่เหมือนกัน และมีความหมายผิดเพี้ยนไปด้วย จึงจำต้องเขียนผิดไปจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เพื่อให้อ่านออกเสียงตรงกันทั้งภาคกลางและภาคอีสาน เช่น

ฉบับราชบัณฑิตย	ฉบับภาคอีสาน	ฉบับราชบัณฑิตย	ฉบับภาคอีสาน
แข่งขา	แก่งขา	ข้าวเม่า	ข้าวเหน้า
ฆ่า	ช้า	ว่านยา	หว่านยา
น้ำกิน	หน้ากิน	ล่อนแก่น	หล่อนแก่น
ยางน่อง	ยางหน่อง	ลุ่มจม	หล่มจม
แน่นหนา	แท้นหนา	เลื่อมใส	เหลื่อมใส
มันคง	หมั่นคง	ไปเล่น	ไปเหล้น
แม่ม่าย	แม่หม้าย		

(สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ 2515 : 11-12)

1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยนี้

1. ภาษาไทยกลาง หมายถึง ภาษาไทยมาตรฐาน (Standard Thai) ที่ใช้เป็นภาษาราชการและภาษากลางทั่วประเทศไทย
2. ภาษาไทยถิ่นอีสาน หมายถึง ภาษาไทยถิ่นอีสานที่เก็บข้อมูลจากบ้านหนองงูเหลือม ต.บ้านเพชร อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
3. ภาษาไทยถิ่นเหนือ หมายถึง ภาษาไทยถิ่นเหนือที่เก็บข้อมูลจากบ้านแม่สา ต.แม่สา อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
4. ภาษาไทยถิ่นใต้ หมายถึง ภาษาไทยถิ่นใต้ที่เก็บข้อมูลจากบ้านต้นसान ต.คลองหอยโข่ง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
5. ภาษาไต (Tai) หมายถึง ชื่อภาษาตระกูลหนึ่ง เรียกว่า ภาษาตระกูลไต (Tai Family) ซึ่งมีผู้อยู่ในประเทศไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม จีน พม่า อินเดีย และ มาเลเซีย
6. ภาษาไทยถิ่น หมายถึง ภาษาไทยที่ใช้พูดในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ในที่นี้หมายถึง เฉพาะภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นใต้เท่านั้น
7. อักษรไทย หมายถึง อักษรที่ใช้ในภาษาไทยปัจจุบัน
8. อักษรไทยท้องถิ่น หมายถึง อักษรธรรมอีสานและอักษรธรรมลานนา

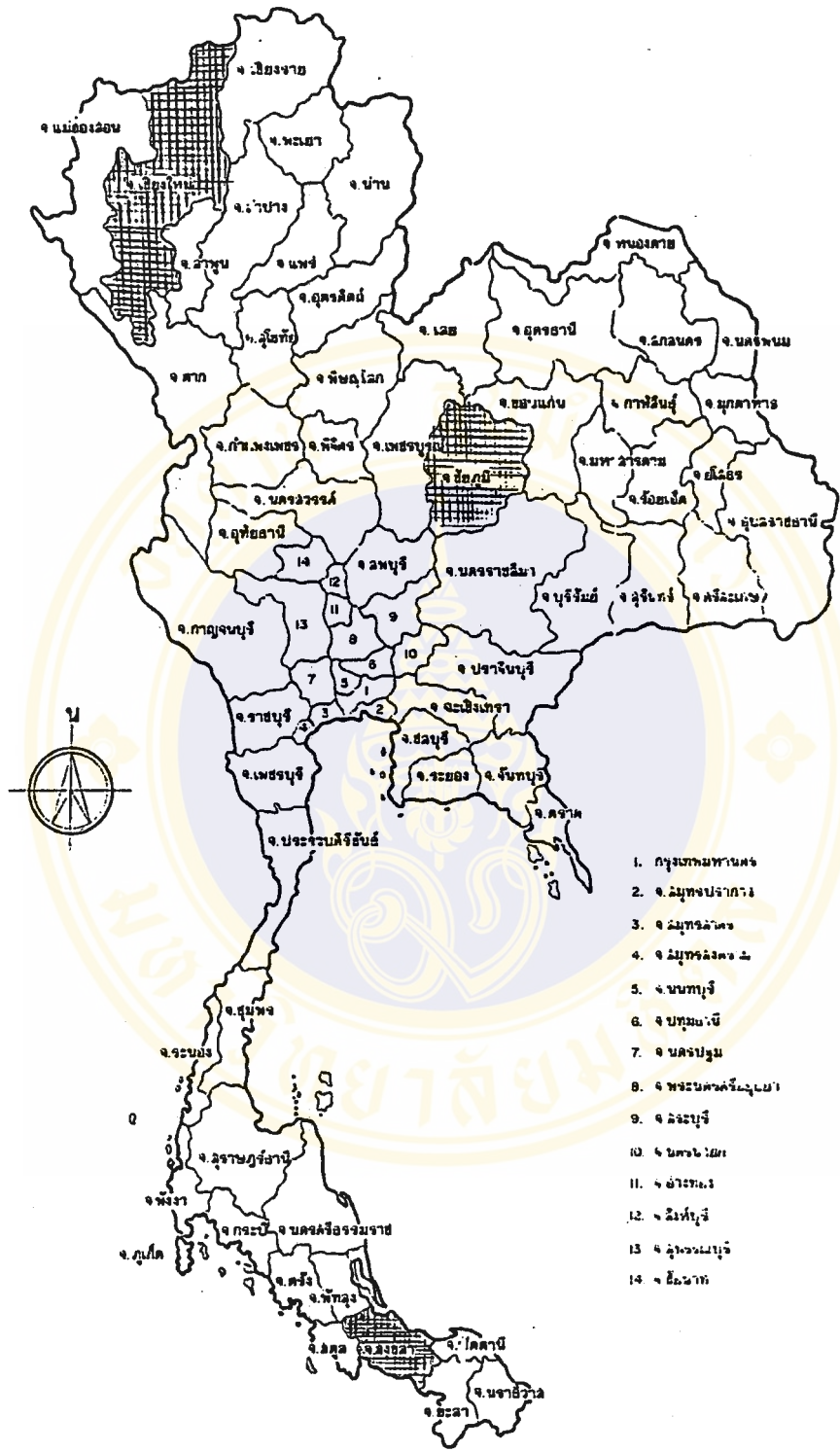
9. พยัญชนะ ห. นำ หมายถึง อักษรต่ำเดี่ยวที่ใช้ ห.นำ มีคุณสมบัติในการผันวรรณยุกต์เหมือนกับอักษรสูง ได้แก่ หม. ทน. หง. หย. หญ. หว. หร. หล.

10. คำศัพท์สูง - โท หมายถึง คำที่ใช้ในภาษาไทยกลางปัจจุบันที่มีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรสูง หรือพยัญชนะ ห.นำ และมีรูปวรรณยุกต์โท (◡) กำกับ

11. คำศัพท์ต่ำ - เอก หมายถึง คำศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยกลางปัจจุบันที่มีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรต่ำและมีรูปวรรณยุกต์ (◡) กำกับ

12. การเรียกชื่ออักษรสามหมู่เป็นอักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ ของอักษรไทย และอักษรไทยท้องถิ่น ถือตามอักษรไทยเป็นหลัก อักษรไทยท้องถิ่นตัวใดเทียบตรงกับอักษรไทยตัวใดให้ถือเป็นอักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ ตามอักษรไทยนั้น

13. การเรียกชื่อวรรณยุกต์ บางกรณีใช้ตัวอักษรโรมันและตัวเลข เช่น B4 C1 หมายความว่า เสียงวรรณยุกต์นั้นปรากฏในคำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะต้นกลุ่มใดใน 4 กลุ่ม (ดู 4.1) และวรรณยุกต์ดั้งเดิมซึ่งสมมติเรียกเป็นวรรณยุกต์ A B C หรือ D

ภาพที่ 1 แผนที่ประเทศไทยแสดงตำแหน่งจังหวัดที่เก็บข้อมูลภาษาไทยถิ่น

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น

2.1 ระบบวรรณยุกต์และการวิเคราะห์วรรณยุกต์

2.1.1 ระบบเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมของภาษาไทย

จากการศึกษาภาษาไทยเปรียบเทียบ นักภาษาศาสตร์เชื่อว่า ระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยทุกถิ่นปัจจุบันพัฒนามาจากระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยดั้งเดิม ซึ่งนักภาษาศาสตร์สันนิษฐานว่า ระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยดั้งเดิมมี 4 เสียง เนื่องจากไม่สามารถทราบได้ว่าเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยดั้งเดิมแต่ละเสียงมีสัญลักษณ์อย่างไร นักภาษาศาสตร์จึงกำหนดให้ อักษรโรมัน A B C และ D เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมทั้ง 4 เสียงนั้น วรรณยุกต์ A B และ C เกิดกับคำศัพท์ที่เป็นพยางค์เป็นที่ลงท้ายด้วยสระหรือพยัญชนะเสียงนาสิก และวรรณยุกต์ D เกิดเฉพาะกับคำศัพท์ที่เป็นพยางค์ตายที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะเสียงหยุด (Li 1977 : 25) สำหรับวรรณยุกต์ D นั้น จากการศึกษาลายถิ่นพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว ซึ่งลักษณะเช่นนี้ไม่พบในวรรณยุกต์ A B และ C (Hass 1958 : 817)

2.1.2 หลักการทดสอบเสียงวรรณยุกต์

ศาสตราจารย์ วิลเลียม เจ. เก็ดนีย์ (William J. Gedney) นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกันได้อาศัยประสบการณ์ในการศึกษาภาษาไทยเปรียบเทียบสร้างเครื่องมือทดสอบเสียงวรรณยุกต์ขึ้น เครื่องมือนี้สร้างขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นดั้งเดิมกับวรรณยุกต์ดั้งเดิม กล่าวคือ แบ่งพยัญชนะต้นดั้งเดิมของภาษาไทยตามลักษณะทางสัทศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อการแตกตัวของระบบวรรณยุกต์ดั้งเดิมออกเป็น 4 กลุ่ม แล้วสร้างตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นดั้งเดิมทั้ง 4 กลุ่มกับวรรณยุกต์ดั้งเดิม A B C และ D ดังนี้

พยัญชนะต้นดั้งเดิม	วรรณยุกต์ดั้งเดิม				
	A	B	C	DS	DL
1. เสียงเสียดแทรกอโหชะ เช่น *s* hm * ph	1	5	9	13	17
2. เสียงหยุดอโหชะ สดิล เช่น * p	2	6	10	14	18
3. เสียงกักที่เสี้ยนเสียง และเสียงที่มีลักษณะร่วมกัน เช่น * ? * ?b	3	7	11	15	19
4. เสียงอโหชะ เช่น *b * m * l * z	4	8	12	16	20

พยางค์เป็น

พยางค์ตาย

ภาพที่ 2 แผนภูมิตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ดัดแปลงจาก วิลเลียม เจ. เกตน์
(Gedney 1972 : 434)

ตาราง 20 ข้างนี้ หมายความว่า โดยทางทฤษฎี จำนวนสูงสุดของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาตระกูลไตปัจจุบัน อันเป็นผลมาจากการแตกตัวของวรรณยุกต์ดั้งเดิมซึ่งได้รับอิทธิพลจากสัญลักษณ์ของพยัญชนะต้นนั้น สามารถเกิดได้ 20 เสียง แต่ปัจจุบันไม่มีภาษาตระกูลไตถิ่นใดมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ถึง 20 หน่วยเสียง เพราะวรรณยุกต์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบางเสียงจะมีสัญลักษณ์ที่ซ้ำซ้อนกันและกลายเป็นหน่วยเสียงเดียวกัน การเกิดการซ้ำซ้อนกันเหล่านี้จะแตกต่างกันและเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละถิ่นของภาษาตระกูลไต (วรรณา เทียนมี 2524 : 44)

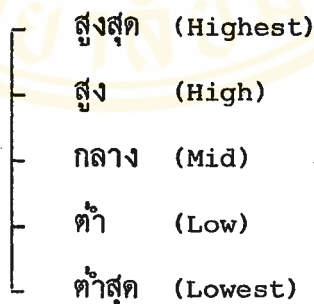
ตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์นี้ ในแต่ละช่องบรรจุคำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ลงไป 3-5 คำ รวมคำที่ศาสตราจารย์วิลเลียม เจ. เกตน์ ใช้เป็นคำทดสอบทั้งหมดจำนวน 64 คำ การเลือกคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละช่องนี้ผ่านการปรับปรุงและทดลองใช้หลายปีจากการศึกษาภาษาตระกูลไตถิ่นต่าง ๆ กว่าร้อยถิ่น (Gedney 1972 : 434)

การศึกษาระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ในปัจจุบัน โดยใช้ตารางนี้เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยย่นระยะเวลาในการหาเสียงวรรณยุกต์ได้มาก เพราะเพียงแต่ใช้คำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ที่สามารถวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องวิเคราะห์จากข้อมูลทั้งหมดในภาษานั้น ผู้วิจัยภาษาไทยถิ่นส่วนมากนิยมใช้วิธีนี้

2.1.3 ระบบเสียงวรรณยุกต์

ระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นในงานวิจัยนี้ เป็นการอธิบายสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละถิ่น ซึ่งเสียงวรรณยุกต์นั้น ๆ ได้จากการฟังเสียงจากผู้ที่ออกภาษาออกเสียงคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์เป็นคำ ๆ ตามที่กำหนดให้ (ยกเว้นภาษาไทยกลางซึ่งอาศัยข้อมูลจากงานวิจัยอื่น)

ในการอธิบายสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ จะอธิบายจุดเริ่มต้นของระดับเสียงแนวการเคลื่อนที่ของระดับเสียงและจุดสิ้นสุดของระดับเสียง โดยประมาณจากการฟังเครื่องหมายประกอบการอธิบายจะใช้เครื่องหมายแทนระดับเสียง (Tone stick) ของ เซา หยวน เรน (Chao Y.R.) ซึ่ง แซมเบอร์เลน (J.R.Chamberlain.) นักภาษาศาสตร์ภาษาตระกูลไต ท่านหนึ่งได้ดัดแปลงมาใช้ เครื่องหมายนี้ประกอบด้วย เส้น 2 เส้น คือ เส้นในแนวตั้งและเส้นในแนวนอน เส้นในแนวตั้งจะแทนช่วงห่างระหว่างระดับเสียงสูงสุดและต่ำสุดของผู้ออกภาษา โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ภาพที่ 3 แผนภูมิเครื่องหมายแทนระดับเสียงดัดแปลงจาก Jiraphorn Taengko (1987 : 52)

เส้นในแนวนอนแสดงการเคลื่อนที่ของระดับเสียงในทิศทางจากซ้ายไปขวา เช่น f, n, v เป็นต้น วรรณยุกต์บางเสียงในบางถิ่นอาจมีเสียงหยุดที่เส้นเสียง (Glottal Constriction) ท้ายเสียงวรรณยุกต์ จะใช้เส้นหยักที่ส่วนปลายของเส้นแนวนอนนี้

เช่น

เครื่องหมายแสดงระดับเสียงนี้ใช้เมื่อ ต้องการกล่าวถึงวรรณยุกต์ในระดับสัทศาสตร์ (Phonetics) ส่วนในระดับสัทศาสตร์ (Phonemics) จะใช้ตัวเลขอารบิกแทน โดยเริ่มจาก เลข 1 ใช้กับวรรณยุกต์ A ทุกหน่วยเสียง จากบนลงล่าง แล้วตามด้วยวรรณยุกต์ B และ C หรืออาจใช้ตัวเลขกำกับหลังคำ เช่น /hu:1/ หรือ [hu: 1] "หู" เป็นต้น

2.1.4 การนับจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์

การนับจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ หมายถึง การหาจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ (Toneme) ของภาษาถิ่นที่ศึกษาว่ามีจำนวนเท่าใด เพราะสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ (Phonetic Tone) ที่เกิดในสิ่งแวดล้อมต่างกันในแต่ละถิ่นมีจำนวนและระดับของเสียงวรรณยุกต์ไม่เท่ากัน เรื่องเศษ บันเขื่อนชัย (2531 : 162-164) ได้เสนอหลักการนับจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในหนังสือภาษาถิ่นตระกูลไทย 3 ประการ ดังนี้

1. นับจำนวนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียงที่ปรากฏในตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ทั้งพยางค์เป็น และพยางค์ตาย โดยถือว่าเสียงวรรณยุกต์ที่มีสัทลักษณะต่างกันเป็นคนละหน่วยเสียง
2. นับเฉพาะเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏกับพยางค์เป็นเท่านั้น โดยถือว่าเสียงวรรณยุกต์ที่เกิดกับคำพยางค์ตายเป็นหน่วยเสียงแปร (Allotone) ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์พยางค์เป็น โดยถือหลักว่าเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์ตายที่มีสัทลักษณะใกล้เคียงกับเสียงในวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นเป็นหน่วยเสียงแปรของหน่วยเสียงวรรณยุกต์นั้น เพราะวรรณยุกต์ที่เกิดในพยางค์ทั้งสองประเภทต่างสลับหลัก (Complementary Distribution) ซึ่งกันและกัน
3. นับเฉพาะเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏกับพยางค์เป็นที่มีพยัญชนะต้นคำเป็นพยัญชนะกลุ่มที่ 1 (อักษรสูง หรือ ท.นำ) และกลุ่มที่ 4 (อักษรต่ำ) เท่านั้น โดยถือว่าเสียงวรรณยุกต์ที่เกิดขึ้นกับคำพยางค์เป็นที่มีพยัญชนะกลุ่มที่ 2 - 3 (อักษรกลาง) ทั้งหมดเป็นเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน หรือเป็นหน่วยเสียงแปร (Allotone) ของวรรณยุกต์พยางค์เป็นที่มีพยัญชนะต้นคำเป็นพยัญชนะกลุ่มที่ 1 (อักษรสูง หรือพยัญชนะ ท.นำ) หรือพยัญชนะกลุ่มที่ 4 (อักษรต่ำ) อย่างไม่อย่างหนึ่ง เพราะเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองต่างสลับหลักซึ่งกันและกัน

ในงานวิจัยนี้ การนับจำนวนวรรณยุกต์ ถือตามหลักข้อ 2 - 3 เพราะพบว่าเสียงวรรณยุกต์ที่เกิดในคำพยางค์ตายมีสัทลักษณะใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็น จึงถือว่าเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์ตายเป็นหน่วยเสียงแปรของเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็น และพบว่า

เสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นซึ่งมีพยัญชนะต้นคำเป็นพยัญชนะกลุ่ม 2 - 3 (อักษรกลาง) มี สัทลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นพยัญชนะกลุ่มที่ 1 (อักษรสูง หรือ ท.นำ) หรือกลุ่มที่ 4 (อักษรต่ำ) เสียงใดเสียงหนึ่ง จึงถือเป็นหน่วยเสียงเดียวกันหรือ หน่วยเสียงแปรของหน่วยเสียงเดียวกัน

2.1.5 เกณฑ์ในการวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์

การวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ นักภาษาศาสตร์ทั่วไปใช้หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ 2 แบบใหญ่ (สุริดา โภภประยูร 2529 : 50) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ที่อิงเกณฑ์ความคล้ายคลึงทางสัทศาสตร์ (Phonetic Similarity)
2. การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ที่อิงเกณฑ์การกระจายสัทลักษณะ (Complementary Distribution)

2.1.5.1 การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ที่อิงเกณฑ์ความคล้ายคลึงทางสัทศาสตร์

การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์แบบนี้ จะวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏ ทั้งคำเป็นและคำตายทั้งสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว โดยพิจารณาว่าเสียงวรรณยุกต์เหล่านั้น มีความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์หรือไม่ ถ้าไม่มีความคล้ายคลึงกันก็ถือว่าเป็นคนละหน่วยเสียง เช่น เสียงวรรณยุกต์ 2 เสียง มีลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงต่างกัน คือ เสียงกลางตก และ เสียงกลางตกที่มีลักษณะเสียงกักที่เส้นเสียง

2.1.5.2 การวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ที่อิงเกณฑ์การกระจายสัทลักษณะ

การวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ในแบบนี้ ถือว่า เสียงวรรณยุกต์ 2 เสียง แม้จะมีลักษณะทางสัทศาสตร์ต่างกัน แต่ก็เกิดในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน เช่น เสียงหนึ่งเกิดในคำเป็นอีกเสียงหนึ่งเกิดในคำตาย เราถือว่าเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองเสียงนั้นเป็นหน่วยเสียงเดียวกัน เช่น เสียงวรรณยุกต์กลางตก เกิดในคำเป็นและเสียงวรรณยุกต์กลางตกที่มีลักษณะเสียงกักที่เส้นเสียงร่วมด้วย เกิดในคำตาย หรือเสียงวรรณยุกต์สูงระดับเกิดในคำตายและเสียงวรรณยุกต์สูงระดับที่มีปลายเสียงตกเล็กน้อยเกิดในคำเป็น ถ้าใช้เกณฑ์นี้จะวิเคราะห์ว่าเสียงวรรณยุกต์ทั้งสองเป็นหน่วยเสียงเดียวกัน แต่จะมีหน่วยเสียงแปร (Allotone) เป็น 2 เสียงตามสัทศาสตร์ที่ต่างกัน ทั้งนี้ เพราะหน่วยเสียงย่อยทั้งสองมีข้อจำกัดในการเกิดต่างกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์โดยใช้เกณฑ์การกระจาย สัทลักษณ์ ทั้งนี้เพราะสะดวกในการศึกษาเปรียบเทียบและเพื่อให้สอดคล้องกับการนับจำนวนวรรณยุกต์ตามข้อ 2.5.2

2.2 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางมี 5 หน่วยเสียงบางหน่วยเสียงมีหน่วยเสียงแปร (Allotone) สัทลักษณ์ของแต่ละหน่วยเสียงและหน่วยเสียงแปรอธิบายได้ดังนี้

	A	B	C	DS	DL
1					
2					
3					
4					

ภาพที่ 4 แผนภูมิวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง คัดแปลงจากการศึกษาของ มาร์วิน บราวน์ (Brown 1985 : 162) และ Abramson (1979 : 3)

/วรรณยุกต์ 1/ [˨˨˩] เรียกว่า วรรณยุกต์ต่ำ - ขึ้น (Low - Rising) ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งต่ำ ระดับเสียงเลื่อนลงเล็กน้อย และเลื่อนขึ้นไปสิ้นสุดในตำแหน่งสูง วรรณยุกต์นี้เกิดในคำพยางค์เป็น เช่น

[hu : ʋ]	"หู"
[kha : ʋ]	"ขา"
[huɐ : ʋ]	"หัว"
[phom : ʋ]	"ผม"
[khon : ʋ]	"ชน"

/วรรณยุกต์ 2/ [˨] เรียกว่า วรรณยุกต์กลางระดับ (Mid Level) ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งกลาง ระดับเสียงคงที่ปลายเสียงตกเล็กน้อย วรรณยุกต์นี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์เป็น เช่น

[kin ˨]	"กิน"
[da:w ˨]	"ดาว"
[mɨː ˨]	"มือ"
[ɽun ˨]	"รู"
[khaː ˨]	"คา"

/วรรณยุกต์ 3/ เรียกว่า วรรณยุกต์ต่ำระดับ (Low Level) มีวรรณยุกต์แปร 2 เสียง คือ

[˨] วรรณยุกต์ต่ำระดับ (Low Level) ต้นเสียงเกิดในระดับต่ำ ระดับเสียงคงที่เกิดในคำพยางค์เป็น เช่น

[khaj ˨]	"ไข่"
[taw ˨]	"เต่า"
[daː ˨]	"ดำ"
[ʔun ˨]	"อุน"

[˨] วรรณยุกต์ต่ำปลายเสียงตก (Low Level with Final Fall) ต้นเสียงเกิดในระดับต่ำ ระดับเสียงคงที่ระยะหนึ่ง ปลายเสียงตกเล็กน้อย เสียงนี้เกิดในคำพยางค์ตาย ทั้งสระเสียงสั้น และสระเสียงยาว เช่น

[ma:k ๒]	"หมาก"
[pɔ:t ๒]	"ปอด"
[ʔa:p ๒]	"อาบ"
[fak ๒]	"ฝัก"
[kat ๒]	"กัก"
[dip ๒]	"ดิบ"

/วรรณยุกต์ 4/ [๓] เรียกว่าวรรณยุกต์สูงตก (High - falling) มีวรรณยุกต์แปร 2 เสียง คือ

[๓] วรรณยุกต์สูงตกที่มีปลายเสียงกัก (High - falling with Glottal Constriction) ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูง ระดับเสียงเลื่อนขึ้นเล็กน้อย และเลื่อนลงไปถึงสิ้นสุดในตำแหน่งต่ำ ปลายเสียงมีลักษณะเสียงกักที่เส้นเสียง (Glottal Constriction) วรรณยุกต์นี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์เป็น เช่น

[phɔ : ๓]	"พ่อ"
[kha : ๓]	"ช้า/ฆ่า"
[tom ๓]	"ต้ม"
[da:j ๓]	"ใต้/ตาย"

[๓] วรรณยุกต์สูงตก (High - falling) วรรณยุกต์เสียงนี้ถือเป็นเสียงแปรของเสียงแรกเพราะการเกิด การเคลื่อนที่และการสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์หรือกันต่างกันว่าเสียงนี้ไม่มีลักษณะเสียงกักเส้นเสียงร่วมด้วย เสียงแปรเสียงนี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์ตายสระเสียงยาว เช่น

[liət ๓]	"เลือด"
[nɔ:k ๓]	"นอก"
[kha:ɕ.๓]	"คาด"

/วรรณยุกต์ 5/ เรียกว่า วรรณยุกต์สูงระดับ (High Level) มีเสียงแปร 2 เสียง คือ

[๒] เสียงสูงระดับที่มีปลายเสียงกัก (High Level with Final Constriction) เกิดในตำแหน่งสูง ระดับเสียงช่วงต้นคงที่ ช่วงกลางเลื่อนขึ้นเล็กน้อยปลายเสียงตกเล็กน้อย และมีลักษณะเสียงกักที่เส้นเสียงร่วมด้วย เสียงนี้เกิดเฉพาะคำพยางค์เป็น เช่น

[na:m ๒] "น้ำ"

[no:ŋ ๒] "น้อง"

[ma:j ๒] "ไม้"

[ma: ๒] "ม่า"

[kha: ๒] "ค้ำ"

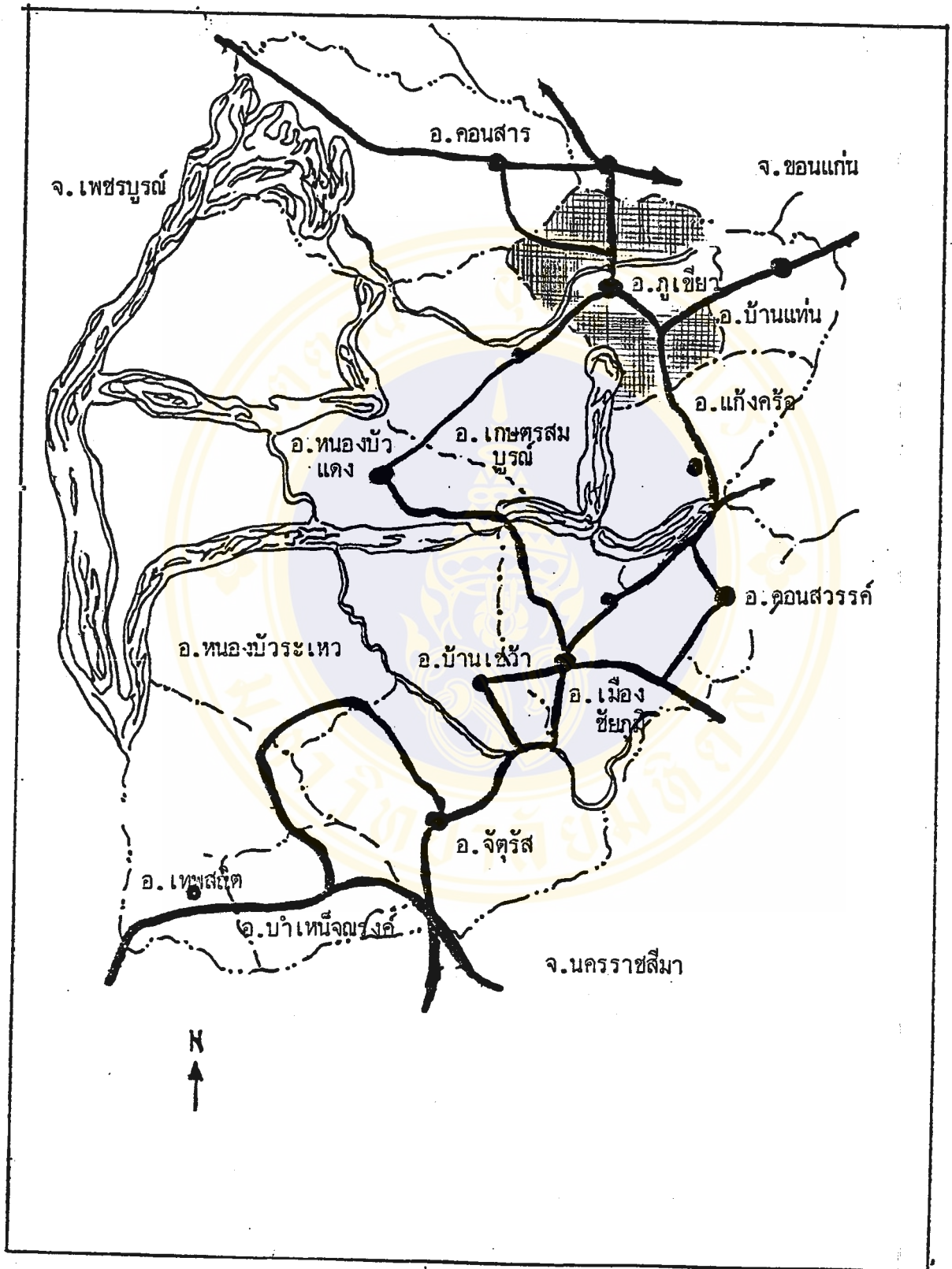
[๓] เสียงสูงระดับ ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูงระดับเสียงคงที่ วรรณยุกต์แปรเสียงนี้ เกิดเฉพาะในคำพยางค์ตายสระเสียงสั้น เช่น

[nok ๓] "นก"

[mat ๓] "มัด"

[nap ๓] "นับ"

[khat ๓] "คัด"

ภาพที่ 5 แผนที่สังเขปจังหวัดชัยภูมิ แสดงตำแหน่งอำเภอที่เก็บข้อมูล (ดัดแปลงจาก สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ 2529 : หน้าแรก)

2.3 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสาน (จ.ชัยภูมิ)

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน มี 5 หน่วยเสียง บางหน่วยเสียงมีหน่วยเสียงแปร ซึ่งแต่ละหน่วยเสียงและหน่วยเสียงแปร มีสัญลักษณ์ ดังนี้

	A	B	C	DS	DL
1					
2					
3					
4					

ภาพที่ 6 แผนภูมิวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสาน (จ.ชัยภูมิ)

/วรรณยุกต์ 1/ เรียกว่า วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น (Low - Rising) มี 2 หน่วยเสียงแปร ดังนี้

[๒] เกิดในตำแหน่งต่ำระดับเสียงตกลงเกือบต่ำสุด แล้วขึ้นไปสิ้นสุดที่ตำแหน่งสูง เกิดในคำพยางค์เป็น เช่น

- [hu: ๒] "หู"
- [kha: ๒] "ขา"
- [hua ๒] "หัว"
- [kin ๒] "กิน"
- [dɛ : ๒] "แดง"

[๒] เกิดในตำแหน่งกลาง เลื่อนลงสู่ระดับต่ำแล้วขึ้นไปสิ้นสุดในตำแหน่งสูงสุด
เกิดในคำพยางค์ตาย สระเสียงสั้น เช่น

[mat ๒]	"มัด"
[suk ๒]	"สุข"
[kop ๒]	"กบ"
[bet ๒]	"เบ็ด"
[dip ๒]	"ดิบ"

/วรรณยุกต์ 2/ เรียกว่า วรรณยุกต์สูง-ขึ้น (High - Rising) [๓] เกิดใน
ตำแหน่งสูงแล้วระดับเสียงเลื่อนขึ้นไปสิ้นสุดในตำแหน่งสูงสุด เกิดในคำพยางค์เป็น เช่น

[mǎː ๓]	"มี้อ"
[naː ๓]	"นา"
[ɲuː ๓]	"งู"
[khaː ๓]	"คา"
[khuəj ๓]	"ควาย"

/วรรณยุกต์ 3/ เรียกว่า วรรณยุกต์สูงระดับ (High Level) [๔] เกิดใน
ตำแหน่งสูงระดับเสียงคงที่ไปจนถึงจุดสิ้นสุด เกิดในคำพยางค์เป็น และคำพยางค์ตายสระเสียง
สั้น เช่น

[khaː ๔]	"ข้า"
[taw ๔]	"เต้า"
[baː ๔]	"ป่า"
[mɛː ๔]	"แม่"
[nok ๔]	"นก"

/วรรณยุกต์ 4/ เรียกว่า วรรณยุกต์กลางตก (Mid - falling) มีเสียงแปร 2
เสียง คือ

[๒] กลางตกปลายเสียงกัก (Mid falling with Glottal Constriction) เกิดในตำแหน่งกลางระดับเสียงเลื่อนลงไปถึงสิ้นสุดในตำแหน่งต่ำสุด ปลายเสียงมีลักษณะเสียงหยุดที่เส้นเสียง (Glottal Constriction) เสียงแปรเสียงนี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์เป็น เช่น

- [khaw ๒] "ข้าว"
- [sia ๒] "เสือ"
- [kha: ๒] "ฆ่า/ข้า"
- [khaj ๒] "ไข่"
- [ha: ๒] "हां"

[๓] การเกิดและเคลื่อนที่ของระดับเสียงเหมือนเสียงแปรเสียงแรก แต่ไม่มีลักษณะปลายเสียงกักร่วมด้วย เสียงแปรนี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์ตายสระเสียงยาว เช่น

- [kha:t ๓] "ขาด"
- [lo:k ๓] "หลอก"
- [pi:k ๓] "ปีก"
- [de:t ๓] "แดด"

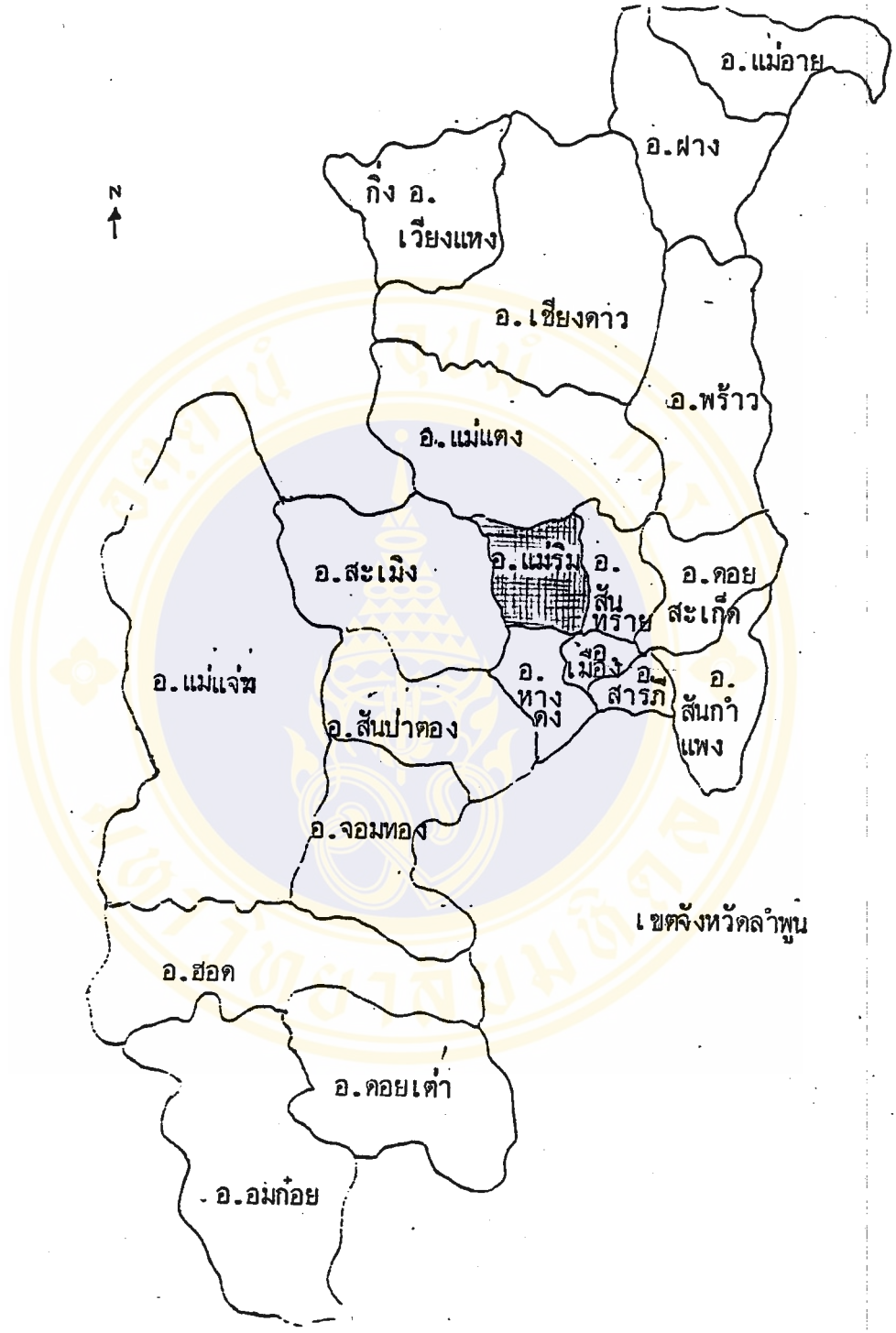
/วรรณยุกต์ 5/ เรียกว่า วรรณยุกต์สูงตก (High falling) มีเสียงแปร 2 เสียง คือ

[๓] เสียงแปรเสียงนี้ ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูง ระดับเสียงเลื่อนขึ้นเล็กน้อย แล้วเลื่อนลงไปถึงสิ้นสุดในตำแหน่งต่ำ เกิดเฉพาะในคำพยางค์เป็น เช่น

- [pa: ๓] "ป่า"
- [din ๓] "ดิน"
- [na:m ๓] "น้ำ"

[๔] เสียงแปรเสียงนี้เกิดในตำแหน่งสูงระดับเสียงเลื่อนลง ไปสิ้นสุดในตำแหน่งต่ำ เกิดเฉพาะคำพยางค์ตาย สระเสียงยาว เช่น

- [mi:t ๔] "มีด"
- [lu:k ๔] "ลูก"
- [no:k ๔] "นอก"
- [khɛ:p ๔] "แคบ"

ภาพที่ 7 แผนที่สังเขปจังหวัดเชียงใหม่ แสดงตำแหน่งอำเภอที่เก็บข้อมูล (คัดแปลงจาก สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ 2531 : หน้าแรก)

2.4 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ (จ. เชียงใหม่)

ภาษาไทยถิ่นเหนือมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง บางหน่วยเสียงมีหน่วยเสียงแปร (Allotone) ซึ่งแต่ละหน่วยเสียงมีสัญลักษณ์ ดังนี้

	A	B	C	DS	DL
1					
2					
3					
4					

ภาพที่ 8 แผนภูมิวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ (จ. เชียงใหม่)

/วรรณยุกต์ 1/ เรียกว่า วรรณยุกต์ต่ำ - ขึ้น (Low - Rising) มีเสียงแปร

2 เสียง คือ

[ʌ] ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งต่ำระดับเสียงเลื่อนลงเล็กน้อย แล้วขึ้นไปสิ้นสุดในตำแหน่งสูง เสียงนี้เกิดในคำพยางค์เป็น เช่น

[kha: ʌ] "ชา"

[pi: ʌ] "ปี"

[cam ʌ] "จำ"

[V] เสียงแปรเสียงนี้ต้นเสียงเกิดในระดับต่ำเช่นกัน แต่ระดับเสียงเลื่อนขึ้นเลยและไปสิ้นสุดในตำแหน่งสูง เสียงนี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์ตาย สระเสียงสั้น เช่น

[hak ʋ]	"หัก"
[kop ʋ]	"กบ"
[det ʋ]	"เด็ด"

/วรรณยุกต์ 2/ เรียกว่า วรรณยุกต์กลางระดับ (Mid Level) [๒] ต้นเสียง
เกิดในตำแหน่งกลาง ระดับเสียงคงที่ ปลายเสียงตกเล็กน้อย วรรณยุกต์นี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์
เป็น เช่น

[bin ๒]	"บิน"
[dɛːŋ ๒]	"แดง"
[ʔaw ๒]	"เอา"
[mɨː ๒]	"มี"
[naː ๒]	"นา"

/วรรณยุกต์ 3/ เรียกว่า วรรณยุกต์ต่ำระดับ (Low Level) มีเสียงแปร 2 เสียง
คือ

[๒] เสียงแปรเสียงนี้ ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งต่ำ ระดับเสียงคงที่ เสียงนี้จะเกิด
เฉพาะในคำพยางค์เป็น เช่น

[maj ๒]	"ใหม่"
[kɛː ๒]	"แก้"
[ʔun ๒]	"อุ้น"

[๒] เสียงแปรเสียงนี้ ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งต่ำ ระดับเสียงคงที่ แต่ปลายเสียง
ตกเล็กน้อย เกิดเฉพาะคำพยางค์ตาย สระเสียงยาว เช่น

[khaːt ๒]	"ขาด"
[koːt ๒]	"กอด"
[daːp ๒]	"ดาบ"
[ʔɔːk ๒]	"ออก"

/วรรณยุกต์ 4/ เรียกว่า วรรณยุกต์สูงตก(High falling)มีเสียงแปร 2 เสียง

คือ

[๓] เสียงนี้ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูง ระดับเสียงเลื่อนลงมาสิ้นสุดที่ระดับต่ำ เกิดในคำพยางค์เป็น เช่น

[pi: ๓] "พี"

[mɛ: ๓] "แม่"

[haj ๓] "ไร่"

[pɔ: ๓] "พ่อ"

[๓] เสียงนี้ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูง ระดับเสียงคงที่ชั่วระยะหนึ่ง แล้วเลื่อนไปสิ้นสุดที่ระดับต่ำ เกิดเฉพาะคำพยางค์ตายสระเสียงยาว เช่น

[lu:k ๓] "ลูก"

[mi:t ๓] "มีด"

[lɛ:t ๓] "เลือด"

/วรรณยุกต์ 5/ เรียกว่า วรรณยุกต์สูงระดับ (High Level) มีเสียงแปร 2 เสียง คือ

[๓] วรรณยุกต์สูงระดับที่ปลายเสียงตกเล็กน้อย (High Level with final fall) ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูงระดับเสียงคงที่ ปลายเสียงตกเล็กน้อย เกิดเฉพาะในคำพยางค์เป็น เช่น

[khaw ๓] "ข้าว"

[sɛ̃ɔ̃ ๓] "เสือ"

[pa: ๓] "ป่า"

[ba:n ๓] "บ้าน"

[๓] วรรณยุกต์ระดับ (High Level) เสียงนี้ถือเป็นเสียงแปรของเสียงแรก เพราะระดับเสียงเกิดและเคลื่อนไปในลักษณะเดียวกัน แต่ต่างที่ท้ายเสียง เสียงนี้เกิดเฉพาะกับคำพยางค์ตาย เช่น

[nap ๓] "นับ"

[mat ๓] "มัด"

[lak ๓] "ลัก"

/วรรณยุกต์ 6/ เรียกว่า วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-ตก (High-Rising-Falling)

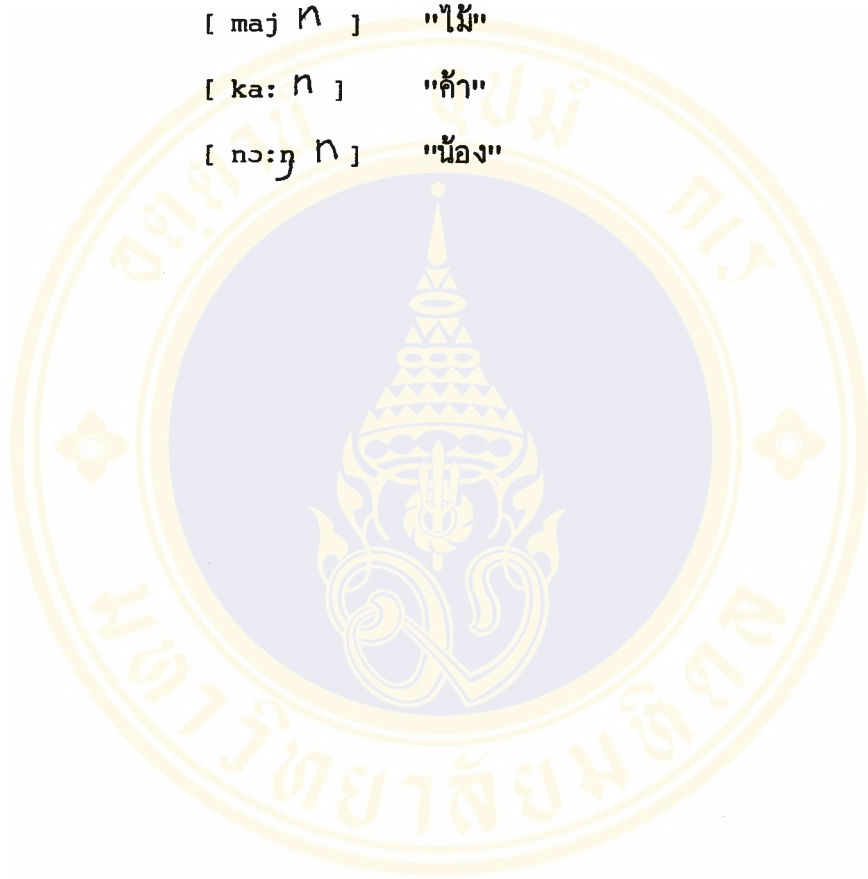
[๓] ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูงระดับเสียงเลื่อนขึ้นเล็กน้อย แล้วเลื่อนลงไป
สิ้นสุดที่ระดับต่ำ เกิดเฉพาะในคำพยางค์เป็น เช่น

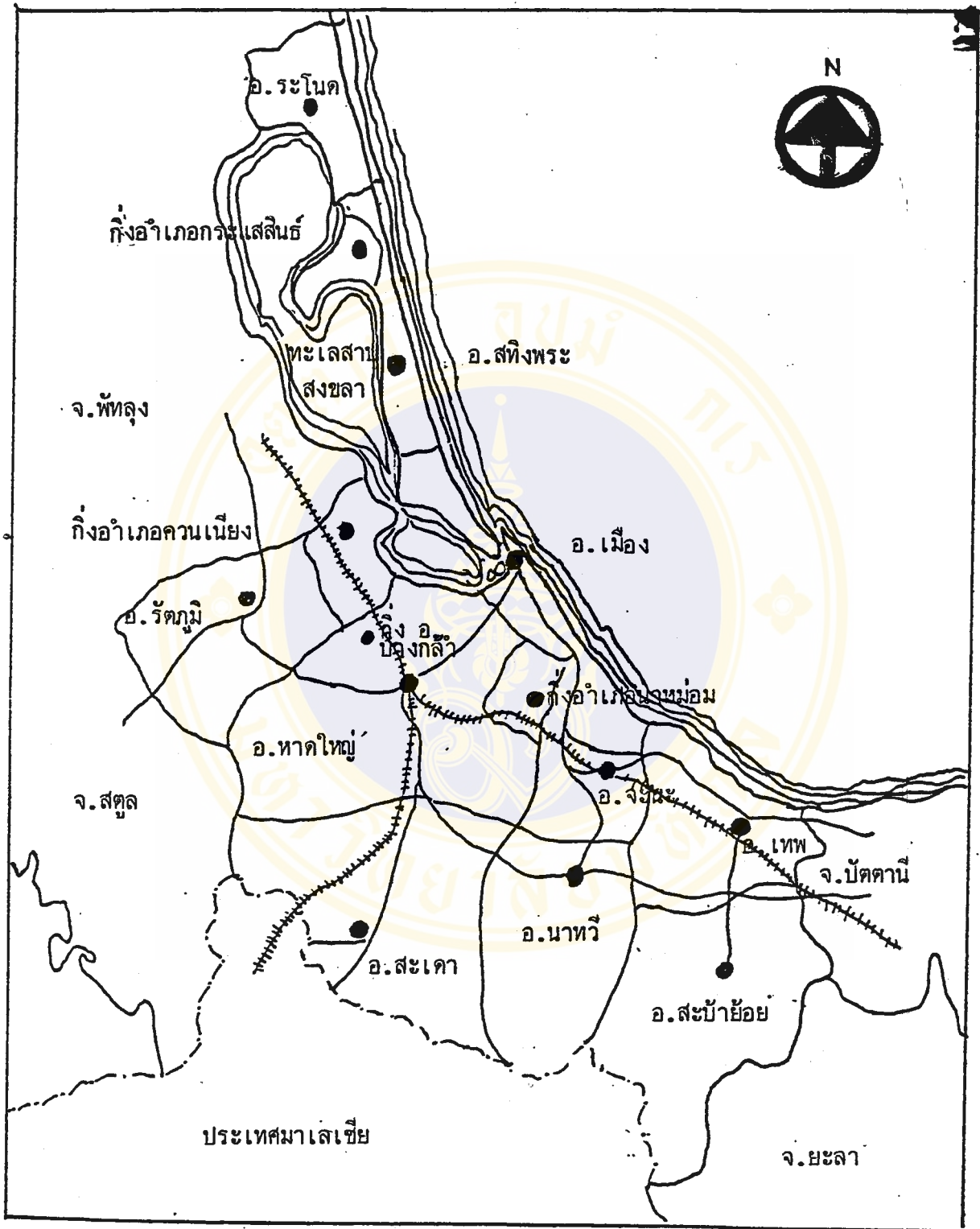
[na:m ๓] "น้ำ"

[maj ๓] "ไม้"

[ka: ๓] "คำ"

[nɔːŋ ๓] "น้อง"

ภาพที่ 9 แผนที่สังเขปจังหวัดสงขลา แสดงตำแหน่งอำเภอที่เก็บข้อมูล
(คัดแปลงจาก สำนักงานจังหวัดสงขลา 2530 : หน้าแรก)

2.5 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้ (จ.สงขลา)

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้ มี 5 หน่วยเสียง บางหน่วยเสียงมีหน่วยเสียงแปร ซึ่งแต่ละหน่วยเสียง และหน่วยเสียงแปรมีสัทลักษณ์ ดังนี้

	A	B	C	DS	DL
1					
2					
3					
4					

ภาพที่ 10 แผนภูมิวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้ (จ.สงขลา)

/วรรณยุกต์ 1/ เรียกว่า วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-ตก (High-Rising-Falling)

[๓] วรรณยุกต์นี้มีหน่วยเสียงแปร ดังนี้

[๓] เสียงสูง-ขึ้น-ตก (High-Rising-Falling) ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูง ระดับเสียงเลื่อนขึ้นเล็กน้อย แล้วตกลงไปสู่ระดับประมาณระดับกลาง เสียงนี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์เป็น เช่น

[kha: ๓] "ชา"

[huə ๓] "หัว"

[phom ๓] "ผม"

[maj ๓] "ใหม่"

[kha: ๓] "ข้า"

[๗] เสียงกลาง-ขึ้น-ตก (Mid-Rising-Falling) ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งกลาง ระดับเสียงเลื่อนขึ้นแล้วปลายเสียงตกลงสู่ระดับกลาง เสียงนี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์เป็น เช่น

[pi: ๗] "ปี"

[pa: ๗] "ปา"

[din ๗] "ดิน"

[?a:n ๗] "อ่าน"

[๘] เสียงกลางขึ้น (Mid-Rising) ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งกลาง แล้วเลื่อนขึ้นไปสิ้นสุดที่ระดับสูง เกิดเฉพาะในคำพยางค์ตาย สระเสียงสั้น เช่น

[kop ๘] "กบ"

[bet ๘] "เบ็ด"

[?ok ๘] "อก"

[tap ๘] "ทับ"

[๙] เสียงสูงระดับ (High Level) ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูงสุด และรักษาระดับไปจนถึงจุดสิ้นสุด เสียงนี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์ตาย สระเสียงสั้น เช่น

[mat ๙] "หมัด"

[suk ๙] "สุก"

[phak ๙] "ผัก"

[lap ๙] "หลับ"

[๑๐] เสียงสูง-ขึ้น (High - Rising) เกิดในตำแหน่งสูง ระดับเสียงเคลื่อนขึ้นไปสู่ระดับสูงสุด เสียงนี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์ตาย สระเสียงยาว เช่น

[kha:t ๑๐] "ขาด"

[lɔ:k ๑๐] "หลอก"

[ha:p ๑๐] "หาบ"

[ma:k ๑๐] "หมาก"

[sa:k ๑๐] "สาก"

/วรรณยุกต์ 2/ เรียกว่า วรรณยุกต์กลาง - ตก (Mid - Falling) [๒]
เสียงวรรณยุกต์นี้ต้นเสียงเกิดในระดับกลาง ระดับเสียงเลื่อนขึ้นเล็กน้อย ปลายเสียงตกลงไป
สิ้นสุดในระดับต่ำ เสียงวรรณยุกต์นี้เกิดเฉพาะคำพยางค์เป็น เช่น

[mǎ: ๒] "มี้อ"

[khwa:j ๒] "ควาย"

[na: ๒] "นา"

[hu: ๒] "งู"

[kha: ๒] "คา"

/วรรณยุกต์ 3/ เรียกว่า วรรณยุกต์กลางระดับ (Mid Level) [๓] เสียง
วรรณยุกต์นี้ต้นเสียงเกิดในระดับกลาง ระดับเสียงคงที่ตลอดไปจนถึงจุดสิ้นสุด เกิดเฉพาะในคำ
พยางค์เป็น เช่น

[phi: ๓] "พี่"

[pho: ๓] "พ่อ"

[ra:j ๓] "ไร่"

[mɛ: ๓] "แม่"

[kha: ๓] "ค่า"

/วรรณยุกต์ 4/ เรียกว่า วรรณยุกต์สูงระดับ (High Level) มีวรรณยุกต์
2 เสียง คือ

[๔] เสียงสูงระดับ (High Level) ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูง ระดับเสียง
คงที่ตลอดไปจนถึงจุดสิ้นสุด เกิดในคำพยางค์เป็น เช่น

[kha:w ๔] "ข้าว"

[siə ๔] "สี่"

[pa: ๔] "ป่า"

[ba:n ๔] "บ้าน"

[๓] เสียงสูงระดับปลายเสียงตก (High Level with Final fall).

ต้นเสียงเกิดในตำแหน่งสูง ระดับเสียงคงที่ ปลายเสียงตกเล็กน้อย เกิดในคำพยางค์ตาย สระเสียงยาว เช่น

[ko:t ๓] "กอด"

[dɛ:t ๓] "แดด"

[?a:p ๓] "อาบ"

/วรรณยุกต์ 5/ เรียกว่า วรรณยุกต์ต่ำตก (Low - falling) เสียงวรรณยุกต์นี้มีวรรณยุกต์แปร 2 เสียง ดังนี้

[๔] เสียงต่ำ-ขึ้น-ตก (Low - Rising - Falling) ต้นระดับเสียงเกิดในระดับต่ำ เลื่อนขึ้นเล็กน้อย ปลายเสียงตกไปสิ้นสุดในระดับต่ำ เสียงแปรเกิดเฉพาะในคำพยางค์เป็น เช่น

[na:m ๔] "น้ำ"

[no:ŋ ๔] "น้อง"

[ma:j ๔] "ไม้"

[ma: ๔] "ม้า"

[kha: ๔] "คำ"

[๕] เสียงต่ำระดับ (Low Level) ต้นระดับเสียงเกิดในระดับต่ำ ระดับเสียงคงที่ จุดสิ้นสุดปลายเสียงตกเล็กน้อย เสียงแปรเสียงนี้เกิดเฉพาะในคำพยางค์ตาย ทั้งสระเสียงสั้น และเสียงยาว

[mi:t ๕] "มีด"

[lu:k ๕] "ลูก"

[no:k ๕] "นอก"

[kha:t ๕] "คาด"

[khat ๕] "คัด"

	A	B	C	DS	DL
ว.1					
ว.2	ว.3	ว.4	ว.3	ว.3	
	ว.4	ว.5	ว.5	ว.4	

ภาษาไทยกลาง

	A	B	C	DS	DL
ว.1			ว.4		
	ว.1	ว.3	ว.5	ว.1	ว.4
ว.2	ว.2			ว.3	ว.5

ภาษาไทยถิ่นอีสาน (จ.ชัยภูมิ)

	A	B	C	DS	DL
ว.1		ว.3	ว.5	ว.1	ว.3
ว.2		ว.4	ว.6	ว.5	ว.4

ภาษาไทยถิ่นเหนือ (เชียงใหม่)

	A	B	C	DS	DL
ว.1	ว.1			ว.1	
	ว.1		ว.4	ว.1	ว.4
ว.2	ว.2	ว.3	ว.5		

ภาษาไทยถิ่นใต้ (สงขลา)

ภาพที่ 11 แผนภูมิเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น

เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น

3.1 เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลาง

ไวยากรณ์ภาษาไทยกำหนดไว้ว่า ภาษาไทยกลางมีเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง คือ เสียงสามัญ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี และเสียงจัตวา โดยไม่ได้อธิบายสัญลักษณ์ที่ชัดเจนไว้ และกำหนดให้คำต่อไปนี้มีเสียงวรรณยุกต์โท

ก. คำพยางค์เป็นที่พยัญชนะต้น เป็นอักษรสูงหรือพยัญชนะ ห.นำ มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ เช่น ข้า ห้าม ส้อม ฯลฯ

ข. คำพยางค์เป็นที่พยัญชนะต้น เป็นอักษรกลาง มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ เช่น ป้า บ้าน ก้าว ฯลฯ

ค. คำพยางค์เป็นที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ เช่น คำ หุ้ง ล่อง ฯลฯ

ง. คำพยางค์ตายที่พยัญชนะต้น เป็นอักษรต่ำผสมสระเสียงยาว เช่น เลือด นอก มาก ฯลฯ

และเมื่อมีการศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ นักภาษาศาสตร์พบว่าภาษาไทยกลางมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง คือ

1. หน่วยเสียงกลางระดับ (Mid Tone) หรือหน่วยเสียงสามัญ
2. หน่วยเสียงต่ำระดับ (Low Tone) หรือหน่วยเสียงเอก
3. หน่วยเสียงตก (Falling Tone) หรือหน่วยเสียงโท
4. หน่วยเสียงสูง (High Tone) หรือหน่วยเสียงตรี
5. หน่วยเสียงขึ้น (Rising Tone) หรือหน่วยเสียงจัตวา

หน่วยเสียงวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียง มีสัญลักษณ์ตามที่อธิบายไว้แล้ว (ดู 2.2 หน้า 18) สำหรับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ตก (Falling Tone) หรือเสียงวรรณยุกต์โทจะตรงกับ/วรรณยุกต์ 4 / ในระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางในงานวิจัยนี้ จากตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางปัจจุบันปรากฏในคำต่อไปนี้

1. วรรณยุกต์โท (c123) เกิดในคำพยางค์เป็น ที่มีพยัญชนะต้นกลุ่มที่ 1 - 3 และวรรณยุกต์ c ในภาษาไทยกลางปัจจุบัน ได้แก่ คำศัพท์สูง - โท เช่น

/ siə 4 / "สี่อ"

/ pa: 4 / "ป่า"

/ da:n 4 / "ด้าน"

2. วรรณยุกต์โท (B4) เกิดในคำพยางค์เป็นที่มีพยัญชนะต้นกลุ่มที่ 4 และวรรณยุกต์ B ในภาษาไทยกลางปัจจุบัน ส่วนมาก ได้แก่คำศัพท์ต่ำ - เอก เช่น

/ phɔ: 4 / "พ่อ"

/ mɛ : 4 / "แม่"

/ tha:n 4 / "ท่าน"

3. วรรณยุกต์โท (DL4) เกิดในคำพยางค์ที่มีพยัญชนะต้นกลุ่มที่ 4 และวรรณยุกต์ D ผสมด้วยสระเสียงยาว วรรณยุกต์โทที่เกิดในคำพยางค์ตายนี้ถือเป็นหน่วยเสียงแปรของวรรณยุกต์โท เช่น

/ nɔ:k 4 / "นอก"

/ la:p 4 / "ลาบ"

/ kha:t 4 / "คาด"

ในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงเฉพาะวรรณยุกต์โท B4 และ c1 เท่านั้น เพราะมีคำศัพท์พ้องเสียงกัน ทำให้เกิดปัญหาในการใช้ โดยจะศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โททั้ง B4 และ c1 ในภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น

3.2 เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น

3.2.1 เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นอีสาน

เสียงวรรณยุกต์โท หรือวรรณยุกต์ 4 ในภาษาไทยกลางตรงกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน 2 หน่วยเสียง ดังนี้

1. วรรณยุกต์โท (c1) ภาษาไทยกลางเป็นปฏิภาคกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 4 ในภาษาไทยถิ่นอีสาน ตัวอย่าง เช่น

<u>ไทยกลาง</u> (ว.4)	กว.4 = อว.4	<u>ไทยอีสาน</u> (ว.4)
[kha: h]/kha:4/		[kha: ɓ]/kha:4/ "ข้า"
[sɿə h]/sɿə4/		[sɿə ɓ]/sɿə4/ "เสื่อ"
[khaj h]/khaj4/		[khaj ɓ]/khaj4/ "ใช้"

ฯลฯ

2. วรรณยุกต์โท (B4) ภาษาไทยกลางเป็นปฏิภาคกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 3 ในภาษาไทยถิ่นอีสาน ตัวอย่าง เช่น

<u>ไทยกลาง</u> (ว.4)	กว.4 = อว.3	<u>ไทยอีสาน</u> (ว.3)
[phɔ: h]/phɔ:4/		[phɔ: ɓ]/phɔ:3/ "พ่อ"
[mɛ : h]/mɛ :4/		[mɛ : ɓ]/mɛ :3/ "แม่"
[kha: h]/kha:4/		[kha: ɓ]/kha:3/ "คำ"

ฯลฯ

3.2.2 เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นเหนือ

เสียงวรรณยุกต์โท หรือวรรณยุกต์ 4 ภาษาไทยกลางเป็นปฏิภาคกับเสียงวรรณยุกต์ ภาษาไทยถิ่นเหนือ 2 หน่วยเสียง ดังนี้

<u>ไทยกลาง</u> (ว.4)	กว.4 = นว.5	<u>ไทยถิ่นเหนือ</u> (ว.5)
[kha: h]/kha:4/		[kha: ɓ]/kha:5/ "ฆ่า ข้า"
[sɿə h]/sɿə4/		[sɿə ɓ]/sɿə5/ "เสื่อ"
[khaj h]/khaj4/		[khaj ɓ]/khaj5/ "ใช้"

ฯลฯ

2. วรรณยุกต์โท (B4) ภาษาไทยกลางเป็นปฏิภาคกับเสียงวรรณยุกต์ 4 ภาษาไทยถิ่นเหนือ ตัวอย่าง เช่น

<u>ไทยกลาง</u> (ว.4)	กว.4 = นว.4	<u>ไทยถิ่นเหนือ</u> (ว.4)
[phɔ: h]/phɔ: 4/		[pɔ: h]/pɔ: 4/ "พ่อ"
[mɛ : h]/mɛ : 4/		[mɛ : h]/mɛ : 4/ "แม่"
[phi: h]/phi:4/		[pi: h]/pi:4/ "พี่"

3.2.3 เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้

วรรณยุกต์โทหรือวรรณยุกต์ 4 ในภาษาไทยกลาง เป็นปฏิภาคกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้ 2 หน่วยเสียง ดังนี้

1. วรรณยุกต์โท (c1) ในภาษาไทยกลาง เป็นปฏิภาคกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 4 ในภาษาไทยถิ่นใต้ ตัวอย่าง เช่น

<u>ไทยกลาง</u> (ว.4)	กว.4 = ตว.4	<u>ไทยถิ่นใต้</u> (ว.4)
[kha: ๓]/kha:4/		[kha: ๓]/kha:4/ "ชา, ฆา"
[sɔ̌: ๓]/sɔ̌:4/		[sɔ̌: ๓]/sɔ̌:4/ "เสื่อ"
[khaj: ๓]/khaj:4/		[khaj: ๓]/khaj:4/ "ไช"

ฯลฯ

2. วรรณยุกต์โท (b4) ภาษาไทยกลาง เป็นปฏิภาคกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 3 ในภาษาไทยถิ่นใต้ ตัวอย่าง เช่น

<u>ไทยกลาง</u> (ว.4)	กว.4 = ตว.3	<u>ไทยถิ่นใต้</u> (ว.3)
[phɔ: ๓]/phɔ:4/		[phɔ: ๓]/phɔ:3/ "พอ"
[mɛ: ๓]/mɛ:4/		[mɛ: ๓]/mɛ:3/ "แม่"
[kha: ๓]/kha:4/		[kha: ๓]/kha:3/ "คา"

ฯลฯ

วรรณยุกต์ ภาษา	C1		B4	
	สัทศาสตร์	สรศาสตร์	สัทศาสตร์	สรศาสตร์
ไทยกลาง	ก	โท/ว.4	ก	โท/ว.4
ไทยถิ่นอีสาน	ค	ว.4	ค	ว.3
ไทยถิ่นเหนือ	ค	ว.5/เบญจมา	ค	ว.4/โท
ไทยถิ่นใต้	ค	ว.4	ค	ว.3

ภาพที่ 12 แผนภูมิเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์โทภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น
ทั้งสัทศาสตร์ (Phonetics) และสรศาสตร์ (Phonemics)
(เฉพาะ C1 และ B4)

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์โทภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น

ดังได้กล่าวแล้วในตอนต้นว่า แม้ภาษาไทยแต่ละถิ่นจะมีระบบเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกันไป แต่ความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ระหว่างภาษาไทยถิ่นหนึ่งกับอีกถิ่นหนึ่งจะปรากฏเป็นเสียงปฏิภาคกันอย่างเป็นระบบ โดยหลักนี้สามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นได้

จากการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น (ดู 3.2) จะเห็นได้ว่าเสียงวรรณยุกต์โท ในภาษาไทยกลางเป็นปฏิภาคกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น ถิ่นละ 2 หน่วยเสียง แสดงว่าเสียงวรรณยุกต์โท (B4 และ C1) เดิมเป็นคนละหน่วยเสียง ในภาษาเขียนสามารถกำหนดได้ว่าเสียงวรรณยุกต์ใดเกิดในคำศัพท์ใดและเขียนอย่างไร

ในปัจจุบันเสียงวรรณยุกต์โท (B4 และ C1) ในภาษาไทยกลางกลายเป็นหน่วยเสียงเดียวกัน ในภาษาพูดไม่สามารถแยกความแตกต่างได้ เสียงวรรณยุกต์นี้เกิดทั้งในคำศัพท์สูง-โท และคำศัพท์ต่ำ-เอก ในขณะที่ภาษาไทยถิ่นเสียงวรรณยุกต์ B4 และ C1 ยังคงเป็นคนละหน่วยเสียง คำศัพท์สูง-โท และต่ำ-เอก ส่วนมากมีเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกันชัดเจน แต่คำศัพท์สูง-โท และคำศัพท์ต่ำ-เอกจำนวนหนึ่งในภาษาไทยถิ่นไม่สอดคล้องกับภาษาไทยกลาง กล่าวคือ คำศัพท์สูง-โท บางคำในภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณยุกต์ซึ่งแสดงว่าควรจะเป็นคำศัพท์ต่ำ-เอก และคำศัพท์ต่ำ-เอกบางคำในภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณยุกต์ซึ่งแสดงว่าควรจะเป็นคำศัพท์สูง-โท เครื่องมือในการตรวจสอบว่าคำศัพท์วรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางคำใดควรเขียนเป็นคำศัพท์สูง-โท คำใดควรเขียนเป็นคำศัพท์ต่ำ-เอก ในงานวิจัยนี้จะอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น 2 ประการ ดังนี้

ก. ชุดปฏิภาคสัมพันธ์ C1 หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์ C1 ของทั้งภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น นั่นคือวรรณยุกต์โทภาษาไทยกลางเป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 4 ของภาษาไทยถิ่นอีสาน เป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 5 ของภาษาไทยถิ่นเหนือ และเป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 4 ของภาษาไทยถิ่นใต้ เพื่อความสะดวกในการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์โทภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นอีสาน : ภาษาไทยถิ่นเหนือ : ภาษาไทยถิ่นใต้ จะเรียกเป็นชุดปฏิภาคสัมพันธ์ C1 -(กว.4 = อว.4 = นว.5= ตว.4)

ข. ชุดปฏิภาคสัมพันธ์ B4 หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์ B4 ของภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่น นั่นคือวรรณยุกต์โทภาษาไทยกลางที่เป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 3 ของ

ภาษาไทยถิ่นอีสาน เป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 4 ของภาษาไทยถิ่นเหนือ และเป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 3 ของภาษาไทยถิ่นใต้เพื่อความสะดวกในการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์โทภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่นอีสาน : ภาษาไทยถิ่นเหนือ : ภาษาไทยถิ่นใต้ จะเรียกเป็นชุดปฏิภาคสัมพันธ์ B4 - (กว.4 = อว.3 = นว.4 = ทว.3)

จากหลักความสัมพันธ์ของเสียงวรรณยุกต์โทข้างต้น และความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้น (ดู 4.6 หน้า 60) กล่าวได้ว่าคำศัพท์สูง-โท ต้องมีเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นสัมพันธ์เป็นชุดปฏิภาคสัมพันธ์ C1 - (กว.4 = อว.4 = นว.5 = ทว.4) หรือคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทคำใดที่มีความสัมพันธ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นชุดปฏิภาคสัมพันธ์แบบนี้ในภาษาไทยเขียนควรเป็นคำศัพท์สูง-โท และคำศัพท์ต่ำ-เอกต้องมีเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นสัมพันธ์กันเป็นชุดปฏิภาคสัมพันธ์ B4 - (กว.4 = อว.3 = นว.4 = ทว.3) หรือคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางคำใดที่มีความสัมพันธ์ของเสียงวรรณยุกต์เป็นชุดปฏิภาคสัมพันธ์แบบนี้ในภาษาไทยเขียนควรจะเป็นคำศัพท์ต่ำ-เอก จึงจะถือว่าเป็นระบบและถูกต้อง

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเสียงวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้นคำ

4.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม

นักภาษาศาสตร์หลายท่านได้ศึกษาหน่วยเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมในภาษาตระกูลไตไว้ดังนี้

ลี ฟัง กวย (Li 1977 : 43-44) ได้แบ่งพยัญชนะต้นดั้งเดิมออกเป็น 5 กลุ่มคือ

1. พยัญชนะเสียงหยุด ไม่ก้อง หนัก (Aspirated Voiceless stops) ได้แก่ *ph *th *kh *čh และ *h

2. พยัญชนะเสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง (Voiceless Continuants) ได้แก่ *s *f *hm *hn *hŋ *hʰ *hw *hr และ *hl

3. พยัญชนะเสียงหยุด ไม่ก้อง สนิล (Unaspirated Voiceless Stops) ได้แก่ *p *t *č และ *k

4. พยัญชนะเสียงคอดหอย (Glottalized Consonants) ได้แก่ *ʔb *ʔd *ʔj และ*ʔ

5. พยัญชนะเสียงก้อง (Voiced Consonants) ได้แก่ *b *d *g *j *m *n *ŋ *ŋ̥ *z *v *ʃ *r *l *w และ *j

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นทั้ง 5 กลุ่มนี้ แต่ละกลุ่มไม่ได้มีอิทธิพลต่อเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียงไป และอิทธิพลของพยัญชนะต้นแต่ละกลุ่มต่อเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละถิ่น จะแตกต่างกันไป ทำให้ภาษาแต่ละถิ่นมีระบบเสียงแตกต่างกันไปด้วย การแบ่งพยัญชนะต้นออกเป็น 5 กลุ่มนี้เป็นการแบ่งแบบกว้าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมในภาษาตระกูลไตทั้งหมด สำหรับภาษาไทยกลางปัจจุบันแบ่งพยัญชนะต้นออกเป็น 3 กลุ่ม โดยมีความสัมพันธ์กับกลุ่มพยัญชนะต้นดั้งเดิม (Li 1977: 46) ดังนี้

1. กลุ่ม 1_H ไวยากรณ์ไทยเรียกว่าอักษรสูง (High Consonants) ได้แก่ พยัญชนะต้นดั้งเดิมกลุ่มที่ 1 และ 2

2. กลุ่ม 1_M ไวยากรณ์ไทยเรียกว่า อักษรกลาง (Middle Consonants) ได้แก่ พยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 3 และ 4

3. กลุ่ม 2 ไวยากรณ์ไทยเรียกว่า อักษรต่ำ (Low Consonants) ได้แก่ พยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มที่ 5

วิลเลียม เจ. เกตน์ (William J. Gedney 1972 : 434) แบ่งหน่วยเสียง พยัญชนะต้นดั้งเดิมออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง (Voiceless Friction Sound) เช่น *s *ph *hm เป็นต้น

2. กลุ่มเสียงหยุด ไม่ก้อง สอดคล้อง (Voiceless Aspirated stops) เช่น *p เป็นต้น

3. กลุ่มเสียงกักคอดหอยหรือคอดหอยน้ำ (Glottal stop or Glottalized) เช่น *ʔ *ʔb เป็นต้น

4. กลุ่มเสียงก้อง (Voiced) เช่น *b *m *l *z เป็นต้น

พิจารณาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่นักภาษาศาสตร์ 2 ท่านนี้ศึกษาไว้จะเห็นว่าพยัญชนะต้นดั้งเดิมเหล่านี้ได้พัฒนามาเป็นกลุ่มพยัญชนะในภาษาไทยกลางปัจจุบัน ซึ่งทำให้นักไวยากรณ์ไทยแบ่งพยัญชนะออกเป็นอักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ เพื่อให้สอดคล้องกับตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ เกตน์ และเพื่อความสะดวกในการอธิบายอ้างอิงในตอนต่อไป วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงแบ่งกลุ่มพยัญชนะไทยออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. อักษรสูง พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิมกลุ่มที่ 1 และ 2 ของ ลี หรือ กลุ่มที่ 1 ของ เกตน์
2. อักษรกลางกลุ่มที่ 1 (ก จ ต ป) พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิมกลุ่มที่ 3 ของ ลี หรือ กลุ่มที่ 2 ของ เกตน์
3. อักษรกลางกลุ่มที่ 2 (บ ค อ (อย)) พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิมกลุ่มที่ 4 ของ ลี หรือ กลุ่มที่ 3 ของ เกตน์
4. อักษรต่ำ พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิมกลุ่มที่ 5 ของ ลี หรือ กลุ่มที่ 4 ของ เกตน์

	ริมฝีปาก	ฟัน	เพดาน	เสียงคลี	กล่องเสียง	พยัญชนะเหลว - อักษรระ	
<u>เสียงหยุด</u>							
ลิดล	p-	t-	k-	c-			
ธนิต	ph-	th-	kh-	ch-			
กักเส้นเสียง	?b-	?d-			?-	?j-	?w-
ก้อง	b-	d-	g-	j-			
<u>นาสิก</u>							
ก้อง	m-	n-	ɲ-	ŋ-		l-	r-
ไม่ก้อง	hm-	hn-	hɲ-	hŋ-		hl-	hr-
<u>เสียดแทรก</u>							
ไม่ก้อง	f-		x-	s-	h-		
ก้อง	v-		ʃ-	z-		j-	w-

ภาพที่ 13 แผนภูมิระบบพยัญชนะต้นดั้งเดิมภาษาตระกูลไต
(ตัดแปลงจาก Li 1977 :58)

4.2 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกับหน่วยเสียงและอักษรไทยปัจจุบัน

เพื่อให้เห็นพัฒนาการของพยัญชนะต้นกลุ่มต่าง ๆ จากพยัญชนะต้นดั้งเดิม ซึ่ง ลี พัง กวย ได้ศึกษาไว้ ตารางต่อไปนี้จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นดั้งเดิมเทียบกับหน่วยเสียงภาษาไทยปัจจุบันและตัวอักษรไทย ดังนี้

หน่วยเสียงดั้งเดิม	หน่วยเสียงปัจจุบัน	อักษรไทย
p	p	ป
t	t	ต
č	c	จ
k	k	ก
ʔ	ʔ	อ
ph	ph	ผ
th	th	ถ
čh	ch	ฉ
kh	kh	ช
ʔb	b	บ
ʔd	d	ด
ʔj	j	ย/อย
b	ph	พ
d	th	ท
g	kh	ค
j	ch	ช
m	m	ม
n	n	น
ɲ	ɲ	ง
ŋ	j	ย

หน่วยเสียงดั้งเดิม	หน่วยเสียงปัจจุบัน	อักษรไทย
ɹ	l	ล
r	r	ร
hm	m	ม
hn	n	น
hŋ	ŋ	ง
hñ	j	ย/ญ
hl	l	ล
hr	r	ร
hw	w	ว
f	f	ฟ
x	kh	ข
s	s	ส
h	h	ท
v	f	พ
ʃ	kh	ค
z	s	ซ
j	j	ย
w	w	ว

4.3 การปฏิภาคของหน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น

เพื่อให้เห็นว่าหน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นเป็นปฏิภาคกันอย่างไร ตารางข้างล่างนี้จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงพยัญชนะต้นของภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นที่น่ามาศึกษา ดังนี้

ภาษาไทยกลาง	ไทยถิ่นอีสาน	ไทยถิ่นเหนือ	ไทยถิ่นใต้
p	p	p	p
t	t	t	t
c	c	c	c
k	k	k	k
?	?	?	?
b	b	b	b
d	d	d	d
ph	ph	ph/p	ph
th	th	th/t	th
ch	(ch)/s	c/s	ch
kh	kh	kh/k	kh
m	m	m	m
n	n	n	n
ɲ	ɲ	ɲ	h
s	s	s	s
f	f	f	f
h	h	h	h/ɲ
r	h/l	h/l	r/l
l	l	l	l
w	w	w	w
j	j/ñ	j/ñ	j/ñ

4.4 อักษรไทยและอักษรไทยท้องถิ่น

เรื่องเศษ บั้นเขื่อนขัตติย์ (2530 ข. : 1-2) กล่าวไว้ในหนังสืออักษรไทยว่า ชนชาติไทยมีตัวอักษรใช้มาเป็นเวลานานแล้ว แต่ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า คนไทยกลุ่มใดมีอักษรใช้ก่อนและเริ่มใช้เมื่อใด เพราะหลักฐานที่หลงเหลืออยู่จนถึงปัจจุบันนี้มีน้อยไม่สามารถตรวจสอบได้ คนไทยหรือชนชาติไทยไม่ว่าจะอยู่ในประเทศไทยหรือประเทศอื่น ๆ เช่น ไทอาหม ไทพางเก ไทคาคี ฯลฯ ในประเทศอินเดีย ไทใหญ่ ไทเขิน ในประเทศพม่า ไทลื้อ ในประเทศจีน ไทขาว ไทดำ ในประเทศเวียดนาม ต่างก็มีอักษรใช้ในภาษาของตนเอง เฉพาะในประเทศไทยก่อนที่คนไทยจะรวบรวมกันตั้งเป็นราชอาณาจักรไทยขึ้น คนไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ ก็มีอักษรของตัวเองใช้มาก่อนแล้ว 2 ลักษณะ คือ คนไทยในภาคกลางและภาคใต้ใช้อักษรปัลลวะ อักษรฝักขามแบบสุโขทัย (ซึ่งต่อมาได้วิวัฒนาการมาเป็นอักษรไทยกลางปัจจุบัน) ในทางคติโลก และใช้อักษรขอมในทางคติธรรม¹ คนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้อักษรไทยน้อยในทางคติโลก ใช้อักษรธรรมอีสานในทางคติธรรม ส่วนคนไทยในภาคเหนือ (ในอาณาจักรล้านนาเดิม) ใช้อักษรฝักขามในทางคติโลก และใช้อักษรธรรมลานนาหรืออักษรลานนาในทางคติธรรม แต่บางครั้งก็ใช้อักษรธรรมลานนาทั้งทางคติโลกและคติธรรม

เมื่อคนไทยรวมกันเป็นราชอาณาจักรไทยแล้ว คนไทยในท้องถิ่นที่มีอักษรของตัวเองใช้ก็ยังคงใช้กันอยู่เรื่อยมา จนเมื่อเริ่มมีระบบโรงเรียนขึ้น ภาษาไทยกลางและอักษรไทยปัจจุบันมีบทบาทมากขึ้น เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศ อักษรท้องถิ่นก็เริ่มลดความสำคัญลง จนในปัจจุบันมีผู้รู้และผู้ใช้อักษรไทยท้องถิ่นในวงแคบ ๆ เท่านั้น

การที่ภาษาไทยถิ่น เช่น ภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาไทยถิ่นเหนือ มีอักษรของตัวเองใช้อยู่แต่เดิมนั้น ย่อมแสดงว่าอักษรของท้องถิ่นโดยย่อเหมาะสมที่จะใช้เขียนภาษาไทยถิ่นนั้นโดยเฉพาะ ดังนั้นคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นที่นำมาศึกษาควรจะมีความสัมพันธ์กับตัวอักษรของแต่ละถิ่น อักษรไทยปัจจุบันเหมาะสมที่จะเขียนคำภาษาไทยกลาง ขณะที่อักษรไทยถิ่นเหนือ (อักษรธรรมลานนา) ก็เหมาะสมที่จะใช้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ แต่เมื่อปัจจุบันหันมาใช้อักษรไทยเขียน

¹คติโลก หมายถึง เรื่องราวโดยทั่ว ๆ ไป ส่วนคติธรรม หมายถึง เรื่องราวทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะใช้เขียนภาษาบาลี

ภาษาไทยถิ่นเพื่อให้คนทั่วไปเข้าใจตรงกันหรือใกล้เคียงกัน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงได้เสนอ การเขียนภาษาไทยถิ่นด้วยอักษรไทย (ดู 4.7) ตารางต่อไปนี้จะเปรียบเทียบอักษรไทยปัจจุบัน และอักษรไทยท้องถิ่น เพื่อให้เห็นว่าเทียบตรงกันอย่างไร

อักษรไทย	อักษรธรรมอีสาน	อักษรธรรมลานนา
ก	๓	๓
ข	๑ ๓	๓
ช	.	.
ค	๑	๑
ฅ	.	(๖)
ฆ	๑๑	๑๑
ง	๕, ๓	๑
จ	๑, ๑	๑
ฉ	๑	๑
ซ	๓	๓
ฌ	.	๓
ญ	๑	๑
ฎ	๑, ๑	๑
ฏ	.	.
ฐ	๑	๑
ฑ	๑, ๑	(๓)
ฒ	๑	๑
ณ	๑	๑
ด	๑	๑
ต	๑	๑
ถ	๑, ๑	๑

อักษรไทย	อักษรธรรมอีสาน	อักษรธรรมลานนา
ท	๒	๒
ธ	๑	๑
น	๒	๒
บ	๒	๒
ป	๒	๒
ผ	๒	๒
ฝ	๒	๒
พ	๒	๒
ฟ	๒	๒
ภ	๒	๒
ม	๒	๒
ย	๒	๒
ร	๑	๑
ล	๑	๑
ว	๑	๑
ศ	.	๑
ษ	.	๑
ส	๒	๒
ห	๒	๒
ฬ	๒	๒
อ	๒	๒
ฮ	๒	๒
อย	๒	๒
ทน	๒	๒
ทม	๒	๒

อักษรไทย	อักษรธรรมอีสาน	อักษรธรรมลานนา
ทย	๕	๕
ทร	.	.
ทล	๕	๕
ทว	๕	๕
ทง	๕	๕

* รูปอักษรทั้งธรรมอีสาน และธรรมลานนาเขียนตามแบบของ เรืองเดช บันเขื่อนขัตติย์ (2530 ข.)

4.5 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นกับอักษรที่ใช้เป็นพยัญชนะต้นคำ

การใช้ตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นในแต่ละถิ่น แยกได้ดังนี้

4.5.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยกลางกับอักษรไทย

ภาษาไทยกลางมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 21 หน่วยเสียง แต่ละหน่วยเสียงใช้ตัวอักษรเขียนแทนเป็นพยัญชนะต้นคำ ดังนี้

หน่วยเสียง	อักษรไทย				หมายเหตุ
	อักษรสูง	อักษรกลาง 1	อักษรกลาง 2	อักษรต่ำ	
p		ป			อักษรในวงเล็บ ส่วนใหญ่ใช้เขียน คำภาษาต่าง ประเทศ
t		ต (ฏ)			
c		จ			
k		ก .			
ʔ			อ		
b			บ		
d			ด (ฎ)		
ph	ผ			พ (ภ)	

หน่วยเสียง	อักษรไทย				หมายเหตุ
	อักษรสูง	อักษรกลาง 1	อักษรกลาง 2	อักษรต่ำ	
th	ถ(ฐ)			ท (ธ)(ฒ)	
ch	ฉ			ช (ฌ)	
kh	ข (ฃ)			ค (คฺ, ฅ)	
m	หม			ม	
n	หน			น	
ŋ	หง			ง	
s	ส(ศ, ษ)			ซ	
f	ฝ			ฟ	
h	ห			ฮ	
r	หฺร			ร	
l	หฺล			ล (ฬ)	
w	หฺว			ว	
j	หฺย/หฺญ			ย	

4.5.2 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยถิ่นอีสานกับพยัญชนะต้นคำ

ภาษาไทยถิ่นอีสานมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง แต่ละหน่วยเสียงใช้อักษรธรรมอีสานเขียนแทนเป็นพยัญชนะต้นคำ ดังนี้

หน่วยเสียง	อักษรไทย				หมายเหตุ
	อักษรสูง	อักษรกลาง 1	อักษรกลาง 2	อักษรต่ำ	
p		ป			
t		ต			
c		ค			

หน่วยเสียง	อักษรธรรมอีสาน				หมายเหตุ
	อักษรสูง	อักษรกลาง 1	อักษรกลาง 2	อักษรต่ำ	
k		๓			คำยม
?			๕		
b			๖		
d			๑		
ph	๕			๖	
th	๕			๖	
(ch)	๕			๖	
kh	๕			๖	
m	๕			๕	
n	๕			๕	
ŋ	๕			๕	
ɲ	๕			๕	
s	๕			๕	
f	๕			๕	
h	๕			๕	
l	๕			๕	
w	๕			๕	
j			๕	(๕)	

4.5.3 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยถิ่นเหนือกับพยัญชนะต้นคำ

ภาษาไทยถิ่นเหนือมีหน่วยเสียงพยัญชนะต้น 20 หน่วยเสียง แต่ละหน่วยเสียงใช้อักษรธรรมลานนาเขียนแทนเป็นพยัญชนะต้นคำ ดังนี้

หน่วยเสียง	อักษรธรรมลานนา				หมายเหตุ
	อักษรสูง	อักษรกลาง 1*	อักษรกลาง 2	อักษรต่ำ	
p		ป		บ	
t		ต		ด	
c		ช		จ	
k		ค		ก	
ʔ			กฺ		
b			บ		
d			ด		
ph	ฝ			ฟ	
th	ห			ท	
(ch)	ช			จ, ข	
kh	ค			ก	
m	ม			น	
n	น			ด	
ɲ	ญ			ย	
ɕ	ซ			จ	
s	ส			ซ	
f	ฝ			ฟ	
h	ฮ			ฮ	
l	ล			ล	

หน่วยเสียง	อักษรธรรมลานนา				หมายเหตุ
	อักษรสูง	อักษรกลาง 1*	อักษรกลาง 2	อักษรต่ำ	
w	๒๐			๐	
j			๕	(๒๖)	

4.5.4 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยถิ่นใต้กับพยัญชนะต้นคำ

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยถิ่นใต้มี 20 หน่วยเสียง แต่ละหน่วยเสียงใช้อักษรไทยเขียนแทนเป็นพยัญชนะต้นคำ ดังนี้

หน่วยเสียง	อักษรไทย				หมายเหตุ
	อักษรสูง	อักษรกลาง 1	อักษรกลาง 2	อักษรต่ำ	
p		ป			
t		ต			
c		จ			
k		ก			
ʔ			อ		
b			บ		
d			ด		
ph	ผ				พ
th	ถ				ท

*อักษรกลางกลุ่มนี้ เรียงเลข บันเขื่อนขัตติย์ (2530 ข.) เรียกว่าอักษรกลางสูงหรืออักษรสูงเพราะมีคู่กับอักษรต่ำ ในงานวิจัยนี้ถือเป็นอักษรกลางกลุ่ม 1 เพื่อให้เห็นพัฒนาการจากหน่วยเสียงดั้งเดิม และให้เป็นระบบเดียวกันกับภาษาไทยถิ่นอื่น

หน่วยเสียง	อักษรไทย				หมายเหตุ
	อักษรสูง	อักษรกลาง 1	อักษรกลาง 2	อักษรต่ำ	
ch	ฉ			ช	
kh	ข			ค	
m	หม			ม	
n	หน			น	
ญ	ทย/ทญ			ย	
s	ส			ซ	
f	ฝ			ฟ	
h	ท/หง			ฮ/ง	
r	ทร			ร	
l	ทล			ล	
w	ทว			ว	
j				ย	

พยัญชนะต้น	วรรณยุกต์				
	A (-)	B (-)	C (-)	DS	DL
อักษรสูง ท.นำ					
อักษรกลาง 1					
อักษรกลาง 2					
อักษรต่ำ					

ภาพที่ 14 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นกับวรรณยุกต์

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำกับเสียงวรรณยุกต์

ตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของเก็ดนีย์ ซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างระบบวรรณยุกต์ดั้งเดิมและกลุ่มพยัญชนะต้นดั้งเดิมนั้น สามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์และพยัญชนะต้นในภาษาเขียนปัจจุบันได้โดยยึดหลักพัฒนาการของกลุ่มพยัญชนะต้นซึ่งกลุ่มที่ 1 ได้พัฒนามาเป็นอักษรสูงและพยัญชนะ ห.นำ กลุ่มที่ 2 พัฒนามาเป็นอักษรกลางกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 3 พัฒนามาเป็นอักษรกลางกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 4 พัฒนามาเป็นอักษรต่ำในภาษาไทยปัจจุบัน และยึดหลักความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์ในภาษาพูดและรูปวรรณยุกต์ในภาษาเขียน ซึ่ง วิลเลียม เจ. เก็ดนีย์ กล่าวไว้ว่า คำศัพท์ที่มีวรรณยุกต์ a ดั้งเดิม ภาษาไทยกลางปัจจุบันเป็นคำศัพท์ที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ คำศัพท์ที่มีวรรณยุกต์ b ดั้งเดิมเป็นคำศัพท์ที่มีรูปวรรณยุกต์ (-) กำกับ และคำศัพท์ที่มีวรรณยุกต์ c ดั้งเดิม ปัจจุบันเป็นคำศัพท์ที่มีรูปวรรณยุกต์โท (-) กำกับ แต่คำศัพท์ในภาษาไทยกลางปัจจุบันไม่ได้เป็นไปตามนี้ทุกคำ เพราะบางคำเป็นคำเฉพาะถิ่นที่เกิดขึ้นภายหลังหรือเกิดจากการยืมคำในภาษาถิ่นอื่น (Gedney 1972 : 428) จากพัฒนาการของพยัญชนะต้นและความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและรูปของวรรณยุกต์นี้ สามารถกำหนดได้ว่าคำศัพท์ในปัจจุบันคำใดเขียนด้วยพยัญชนะต้นกลุ่มใด และมีรูปวรรณยุกต์ใดกำกับจึงจะเป็นระบบทั้งภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น

4.6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำและวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง

จากตารางความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง สามารถอธิบายลักษณะคำศัพท์ในภาษาเขียนภาษาไทยกลางปัจจุบันตามระบบ ดังนี้

ก. พยัญชนะต้นคำกลุ่มที่ 1 (อักษรสูงและพยัญชนะ ห.นำ) คำศัพท์ที่เขียนด้วยพยัญชนะกลุ่มนี้ เป็นพยัญชนะต้น ถ้าเป็น

1. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (a1) คำนั้นจะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 หรือเสียงจัตวา (Rising Tone) เช่น

/su:ŋ1/	"สูง"
/na:1/	"หนา"
/hua1/	"หัว"

2. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 หรือเสียงเอก (Low Tone) เช่น

/khaj3/	"ไข่"
/ha:n3/	"हां"
/sɔ̃ɔ3/	"เสื่อ"

3. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 หรือเสียงโท (Falling Tone) เช่น

/khaj4/	"ไข่"
/sɔ̃ɔ4/	"เสื่อ"
/waj4/	"ไหว้"

4. คำตายที่ผสมสระเสียงสั้น (DS1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 แปรหรือเสียงเอกแปร เช่น

/phak3/	"ผัก"
/hok3/	"หอก"
/kat3/	"กั๊ด"

5. คำตายที่ผสมสระเสียงยาว (DL1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 แปร หรือเสียงเอกแปร เช่น

/ma:k3/	"หมาก"
/ha:t3/	"หาด"
/sɔ̃:p3/	"สีบ"

ข. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 2 (อักษรกลาง 1) คำศัพท์ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะกลุ่มนี้ ถ้าเป็น

1. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 2 หรือสามัญ

(Mid Tone) เช่น

/ka:2/	"กา"
/taw2/	"เตา"
/ca:n2/	"จาน"

2. คำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 หรือเสียงเอก

(Low Tone) เช่น

/kaj3/	"ไก่"
/taw3/	"เต่า"
/pa:3/	"ป่า"

3. คำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 หรือเสียงโท

(Falling Tone) เช่น

/pa:4/	"ป่า"
/ka:w4/	"ก้าว"
/tom4/	"ต้ม"

4. คำตายที่ผสมสระเสียงสั้น (DS2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 หรือเสียงเอกแปร

เช่น

/kat3/	"กัต"
/tok3/	"ตอก"
/kop3/	"กอบ"

5. คำตายที่ผสมสระเสียงยาว (DL2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 หรือเสียงเอกแปร

เช่น

/ka:p3/	"กาบ"
/ta:k3/	"ตาก"
/kw:t3/	"กอด"

ค. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3 (อักษรกลาง 2) คำศัพท์ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะต้นกลุ่มนี้ ถ้า

เป็น

1. คำเป็นไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 2 หรือเสียงสามัญ

(Mid Tone) เช่น

/bin2/	"บิน"
/daw2/	"เดา"
/?a:j2/	"อาย"

2. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 หรือเสียงเอก

เช่น

/da:n3/	"दान"
/?im3/	"อิม"
/ba:3/	"บ้า"

3. คำเป็นที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์โทกำกับ (C3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 หรือเสียงโท

(Falling Tone) เช่น

/ba:4/	"บ้า"
/din4/	"ดิน"
/?um4/	"อุม"

4. คำตายที่ผสมสระเสียงสั้น (DS3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 หรือเสียงเอกแปร

เช่น

/dap3/	"ดัป"
/?at3/	"อัค"
/bok3/	"บกก"

5. คำตายผสมสระเสียงยาว (DL3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 หรือเสียงเอกแปร

เช่น

/da:p3/	"ดาป"
/?a:p3/	"อาป"
/bɔ:k3/	"บกก"

ง. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 4 (อักษรต่ำ) คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะต้นกลุ่มนี้ถ้าเป็น

1. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 2 หรือเสียงสามัญ

(Mid Tone) เช่น

/mi:2/	"มีอ"
/na:2/	"นา"
/khwa:j2/	"ควาย"

2. คำเป็นที่มึรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 หรือเสียงโท

(Falling Tone) เช่น

/phi:4/	"พี่"
/mɛ :4/	"แม่"
/phɔ:4/	"พ่อ"

3. คำเป็นที่มึรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 หรือเสียงตรี

(High Tone) เช่น

/kha:5/	"คำ"
/na:m5/	"น้ำ"
/nɔ:ŋ5/	"น้อง"

4. คำตายที่ผสมสระเสียงสั้น (DS4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 หรือเสียงตรีแปร

เช่น

/nap5/	"นับ"
/chok5/	"ชก"
/khat5/	"คัด"

5. คำตายผสมสระเสียงยาว (DL4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 หรือเสียงโทแปร

เช่น

/liət4/	"เลือด"
/nɔ:k4/	"นอก"
/chɔ:p4/	"ชอบ"

	วรรณยุกต์	พยัญชนะต้น			
		กลุ่มที่ 1 อักษรสูง	กลุ่มที่ 2 อักษรกลาง1	กลุ่มที่ 3 อักษรกลาง2	กลุ่มที่ 4 อักษรต่ำ
คำเป็น	(-) A	ว.1	ว.2	ว.2	ว.2
	(-) B	ว.3	ว.3	ว.3	ว.4
	(-) C	ว.4	ว.4	ว.4	ว.5
คำตาย	สระสั้น DS	ว.3	ว.3	ว.3	ว.5
	สระยาว DL	ว.3	ว.3	ว.3	ว.4

ภาพที่ 15 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นและวรรณยุกต์
ในภาษาไทยกลาง

4.6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำกับวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสาน

จากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นกับวรรณยุกต์ (คู่มือหน้า 65) และระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสาน (คู่มือหน้า 36) สามารถอธิบายลักษณะคำศัพท์ในภาษาเขียนภาษาไทยถิ่นอีสาน ดังนี้

ก. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 1 (อักษรสูงและพยัญชนะ ท.นำ) คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะกลุ่มนี้ ถ้าเป็น

1. คำเป็นไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 (Rising Tone) เช่น

/hu:1/	หู่	"หู่"
/kha:1/	ข่า	"ข่า"
/na:1/	น่า	"น่า"

2. คำเป็นมีรูปวรรณยุกต์เอก (◌̎) กำกับ (B1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 (High Level) เช่น

/khaǰ3/	ข่า̎	"ข่า"
/kha:3/	ข่า̎	"ข่า"
/hom3/	ห่ม̎	"ห่ม"

3. คำเป็นมีรูปวรรณยุกต์โท (◌̏) กำกับ (C1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 (Falling Tone) เช่น

/su:4/	สู̏	"สู"
/khaǰ4/	ข่า̏	"ข่า"
/kha:4/	ข่า̏	"ข่า, ข่า"

4. คำตายผสมสระเสียงสั้น (DS1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร เช่น

/hat1/	หัด	"หัด"
/sip1/	สีบ	"สีบ"
/khot1/	ขุด	"ขุด"

5. คำตายผสมสระเสียงยาว (DL1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 แปร เช่น

/da:p4/	ດາບ	"ดาบ"
/kha:t4/	ຂາດ	"ขาด"
/ma:k4/	ທາມ	"หมาก"

ข. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 2 (อักษรกลาง 1) คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะต้นกลุ่มนี้

ถ้าเป็น

1. คำเป็นไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 (Rising

Tone) เช่น

/ka:1/	ກາ	"กา"
/taw1/	ເຕາ	"เตา"
/pi:1/	ປີ	"ปี"

2. คำเป็นมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 (High Level)

เช่น

/kaj3/	ໄກ່	"ไก่"
/taw3/	ເຕ້	"เต่า"
/pi:3/	ປີ້	"ปี"

3. คำเป็นมีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 (Falling

Tone) เช่น

/pa:5/	ປ້າ	"ป่า"
/kom5/	ກໍ່ມ	"กัม"
/tɔŋ5/	ຕ້ອງ	"ต้อง"

4. คำตายผสมสระเสียงสั้น (DS2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร เช่น

/kop1/	ກົບ	"กบ"
/tak1/	ຕັກ	"ตัก"
/pot1/	ປັດ	"ปด"

5. คำตายผสมสระเสียงยาว (DL2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 แปร เช่น

/ka:p4/	กาว	"กาบ"
/ta:k4/	ตาว	"ตาก"
/pi:k4/	ปิว	"ปีก"

ค. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3 (อักษรกลาง 2) คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะต้นกลุ่มนี้

ถ้าเป็น

1. คำเป็นไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 (Rising Tone)

เช่น

/ja:1/	ยา	"ยา"
/daw1/	เตา	"เตา"
/bin1/	บิน	"บิน"

2. คำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 (High Level)

เช่น

/da:3/	ด่า	"ด่า"
/?un3/	อุ่น	"อุ่น"
/ba:w3/	บ่าว	"บ่าว"

3. คำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 (Falling

Tone)

เช่น

/ba:5/	บ้า	"บ้า"
/din5/	ดิน	"ดิน"
/?um5/	อุ่ม	"อุ่ม"

4. คำตายผสมสระเสียงสั้น (DS3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร เช่น

/?at1/	อัด	"อัด"
/dap1/	ดัม	"ดัม"
/?ap1/	อับ	"อับ"

5. คำตายผสมสระเสียงยาว (DL3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 แปร เช่น

/ʔa:p4/	๕๑๖	"อาบ"
/bi:p4/	๕๒๖	"บีบ"
/dɔ:k4/	๕๓๖	"คอก"

ง. พยางค์ชั้นต้นกลุ่มที่ 4 (อักษรต่ำ) คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยางค์ชั้นต้นกลุ่มนี้ ถ้าเป็น

1. คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 2 (High Rising). เช่น

/na:2/	๕๓	"นา"
/kha:2/	๕๖	"คา"
/wi:2/	๕๐	"วี"

2. คำที่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (B2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 (High Level) เช่น

/mɛ:3/	๕๕๖	"แม่"
/haj3/	๕๖๓	"ไร่"
/phi:3/	๕๖๓	"พี่"

3. คำที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 (Falling Tone) เช่น

/kha:5/	๕๖๓	"ค้ำ"
/nɔ:ɯ5/	๕๖๓	"น้อง"
/ɯm5/	๕๖๓	"งุ่ม"

4. คำตายผสมสระเสียงสั้น (DS4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 แปร เช่น

/khat3/	๕๖๓	"คัต"
/ŋak3/	๕๖๓	"ยักษ์"
/phap3/	๕๖๓	"พับ"

5. คำตายผสมสระเสียงยาว (DL4)จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 เช่น

/kha:t5/	๕๖๓	"คาต"
/ŋa:k5/	๕๖๓	"ยาก"
/la:p5/	๕๖๓	"ลาบ"

วรรณยุกต์	พยัญชนะต้น				
	กลุ่มที่ 1 อักษรสูง	กลุ่มที่ 2 อักษรกลาง1	กลุ่มที่ 3 อักษรกลาง2	กลุ่มที่ 4 อักษรต่ำ	
คำเป็น	(-) A	ว.1	ว.1	ว.1	ว.2
	(-) B	ว.3	ว.3	ว.3	ว.3
	(-) C	ว.4	ว.5	ว.5	ว.5
คำตาย	สระสั้น DS	ว.1	ว.1	ว.1	ว.3
	สระยาว DL	ว.4	ว.4	ว.4	ว.5

ภาพที่ 16 แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นและวรรณยุกต์ภาษาไทย
ถิ่นอีสาน

4.6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นและวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ

จากตารางความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นและเสียงวรรณยุกต์ (ดูหน้า 65) และระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ (ดูหน้า 36) สามารถอธิบายลักษณะคำศัพท์ในภาษาเขียนภาษาไทยถิ่นเหนือ ดังนี้

ก. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 1 (อักษรสูงและพยัญชนะ ห.นำ) คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะกลุ่มนี้ ถ้าเป็น

1. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 หรือเสียงจัตวา (Rising Tone) เช่น

/kha:1/ ขว "ขา"

/hu:1/ หู "หู"

/hua:/ หัว "หัว"

2. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 หรือเสียงเอก (Low Tone) เช่น

/kha:3/ ข่า "ข้า"

/haw3/ ห่า "เท้า"

/son3/ ส่อง "ส่อง"

3. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 หรือเสียงเบญจมา (High Level with Final Fall) เช่น

/kha:5/ ขว "ข้า, ส่า"

/maj5/ หม่า "ใหม่"

/su:5/ สู้ "สู้"

4. คำตายผสมสระเสียงสั้น (DS1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร เช่น

/khat1/ ขัด "ขัด"

/hok1/ หก "หก"

/sip1/ สิบ "สิบ"

5. คำตายผสมสระเสียงยาว (DL1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 แปร เช่น

/kha:t3/	ขาด	"ขาด"
/ho:k3/	หอก	"หอก"
/sɛ:p3/	เสป	"เสป"

ข. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 2 (อักษรกลาง 1) คำศัพท์ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะกลุ่มนี้ในภาษาไทยถิ่นเหนือ ถ้าเป็น

1. คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 หรือเสียงจัตวา (Rising Tone) เช่น

/ka:1/	กา	"กา"
/taw1/	เตา	"เตา"
/pi:1/	ปี	"ปี"

2. คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 หรือเสียงเอก (Low Tone) เช่น

/kaj 3/	ไก	"ไก"
/taw 3/	เต่า	"เต่า"
/pi: 3/	ปี	"ปี"

3. คำที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 หรือเสียงเบญจมา (High Level with Final fall) เช่น

/pa:5/	ป่า	"ป่า"
/tom 5/	ต้ม	"ต้ม"
/po:n 5/	ป้อน	"ป้อน"

4. คำตายที่ผสมสระเสียงสั้น (DS2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร เช่น

/kat 1/	กัต	"กัต"
/top 1/	ทป	"ทป"
/pit 1/	ปิต	"ปิต"

5. คำตายที่ผสมสระเสียงยาว (DL2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 แปร เช่น

/ka:t 3/	กาด	"กาด, ทลาด"
/pi:k 3/	ปีก	"ปีก"
/tɔ:k 3/	ตอก	"ตอก"

ค. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3 (อักษรกลาง 2) คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะต้นกลุ่มนี้ในภาษาไทยถิ่นเหนือ ถ้าเป็น

1. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 2 หรือเสียงสามัญ (Mid Tone) เช่น

/ja: 2/	ยา	"ยา"
/ʔaw 2/	เอา	"เอา"
/din 2/	ดิน	"ดิน"

2. คำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 หรือเสียงเอก (Low Tone) เช่น

/ja: 3/	ยา	"อย่า"
/ʔun 3/	อุน	"อุน"
/ba: 3/	บ่า	"บ่า"

3. คำเป็นที่มีเสียงวรรณยุกต์โทกำกับ (C3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 หรือเสียงเบญจมา (High Level with Final Fall) เช่น

/ba:n 5/	บ้าน	"บ้าน"
/ʔum 5/	อุม	"อุม"
/din 5/	ดิน	"ดิน"

4. คำตายผสมสระเสียงสั้น (DS3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร เช่น

/ʔat 1/	อัด	"อัด"
/buk 1/	บุก	"บุก"
/dip 1/	ดิป	"ดิป"

5. คำตายผสมสระเสียงยาว (DL3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 แปร เช่น

/da:p3/ ๓๓ "ดาบ"

/bɔ:k3/ ๓๓ "บอก"

/dɛ:t/ ๓๓ "แตก"

ง. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 4 (อักษรต่ำ) คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะกลุ่มนี้ ในภาษาไทยเหนือ ถ้าเป็น

1. คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 2 หรือเสียงสามัญ

(Mid Tone) เช่น

/mɨ:2/ ๓ "มือ"

/ŋa:m2/ ๓ "งาม"

/na:2/ 5 "นา"

2. คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 หรือเสียง

โท (Falling Tone) เช่น

/pi:4/ ๓๓ "พี่"

/mɛ:4/ ๓๓ "แม่"

/pɔ:4/ ๓๓ "พ่อ"

3. คำที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 6 หรือเสียงตรี

(High Tone) เช่น

/ka:6/ ๓๓ "คำ"

/na:m6 ๓๓ "น้ำ"

/caw6/ ๓๓ "เข้า"

4. คำตายที่ผสมสระเสียงสั้น (DS4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 แปร เช่น

/kat5/ ๓๓ "ตัด"

/nok5/ ๓๓ "นก"

/hak5/ ๓๓ "รัก"

5. คำตายที่ผสมสระเสียงยาว (DL4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 แปร เช่น

/nɔ:k4/	นอ๑	"นอ๑"
/kha:t4/	คา๑	"คา๑"
/liət4/	เล็๑	"เล็๑"

	วรรณยุกต์	พยัญชนะต้น			
		กลุ่มที่ 1 อักษรสูง	กลุ่มที่ 2 อักษรกลาง1	กลุ่มที่ 3 อักษรกลาง2	กลุ่มที่ 4 อักษรต่ำ
คำเป็น	(-) A	ว.1	ว.1	ว.2	ว.2
	(- ') B	ว.3	ว.3	ว.3	ว.4
	(- ¨) C	ว.5	ว.5	ว.5	ว.6
คำตาย	สระสั้น DS	ว.1	ว.1	ว.1	ว.5
	สระยาว DL	ว.3	ว.3	ว.3	ว.4

ภาพที่ 17 แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นกับวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเหนือ

4.6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างพยางค์ต้นกับวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้

จากตารางความสัมพันธ์ระหว่างพยางค์ต้นกับเสียงวรรณยุกต์ (คู่มือ 65) และระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้ (คู่มือ 36) สามารถอธิบายลักษณะคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ในภาษาเขียน ดังนี้

ก. พยางค์ต้นกลุ่มที่ 1 (อักษรสูงและพยางค์หน้า) คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยางค์ต้นกลุ่มนี้ ถ้าเป็น

1. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 (High rising falling) เช่น

/hu:1/ "หู"

/kha:1/ "ชา"

/hua1/ "หัว"

2. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 (High rising falling) เช่น

/kha:1/ "ซ่า"

/khaj1/ "ไข่"

/khaw1/ "เข้า"

3. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 (High Level) เช่น

/kha:4/ "ซ่า"

/wa:j4/ "ไหว"

/su:4/ "สู"

4. คำตายที่ผสมสระเสียงสั้น (DS1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร เช่น

/hak1/ "หัก"

/lap1/ "หลับ"

/khat1/ "ขีด"

5. คำตายผสมสระเสียงยาว (DL1) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร เช่น

/ha:k1/	"หาก"
/kha:t1/	"ขาด"
/hi:p1/	"หีบ"

ข. พยัญชนะกลุ่มที่ 2 (อักษรกลาง 1) คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะต้นกลุ่มนี้ในภาษาไทยถิ่นใต้ ถ้าเป็น

1. คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร (Mid rising Falling) เช่น

/ka:1/	"กา"
/taw1/	"เตา"
/pa:n1/	"ปาน"

2. คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร (Mid Rising Falling) เช่น

/taw1/	"เต่า"
/kaj1/	"ไก่"
/pa:1/	"ป่า"

3. คำที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 (High Level)

เช่น

/pa:4/	"ป่า"
/tom4/	"ต้ม"
/ka:n4/	"ก้าน"

4. คำตายผสมสระเสียงสั้น (DS2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร (Mid Rising)

เช่น

/kat1/	"กัต"
/tap1/	"ตัม"
/pak1/	"ปัก"

5. คำตายที่ผสมสระเสียงยาว (DL2) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 แปร (High Level)

เช่น

/kw:t4/	"กอด"
/pa:k4/	"ปาก"
/tɔ:p4/	"ตอบ"

ค. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3 (อักษรกลาง 2) คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ที่ขึ้นต้นด้วย พยัญชนะกลุ่มนี้ ถ้าเป็น

1. คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร (Mid rising Falling.) เช่น

/ʔa:1/	"อา"
/bin1/	"บิน"
/di:1/	"ดี"

2. คำแป้นที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร (Mid Rising Falling) เช่น

/ba:1/	"บ้า"
/ʔim1/	"อ๋ม"
/da:n1/	"दान"

3. คำแป้นที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 (High Level)

เช่น

/ba:4/	"บ้า"
/ʔum4/	"อ๋ม"
/din4/	"ดิน"

4. คำตายที่ผสมสระเสียงสั้น (DS3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 1 แปร (Mid rising)

เช่น

/ʔap1/	"อ๊าบ"
/dak1/	"ดัก"
/bid1/	"บิด"

5. คำตายที่ผสมสระเสียงยาว (DL3) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 4 แปร (High Level) เช่น

/ʔa:p4/	"อาบ"
/bɔ:k4/	"บอก"
/du:t/	"ดูต"

ง. พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 4 (อักษรต่ำ) คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะกลุ่มนี้ ถ้าเป็น

1. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ (A4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 2 (Mid Falling)

เช่น

/mɛ:2/	"มีเอ"
/khwa:j2/	"ควาย"
/na:2/	"นา"

2. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ (B4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 3 (Mid Level)

เช่น

/phi:3/	"พี่"
/mɛ:3/	"แม่"
/phɔ:3/	"พ่อ"

3. คำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ (C4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5

(Low falling) เช่น

/kha:5/	"ค้ำ"
/na:m5/	"น้ำ"
/nɔ:ɱ5/	"น้อง"

4. คำตายผสมสระเสียงสั้น (DS4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 แปร (Low Level)

เช่น

/khat5/	"คัต"
/mot5/	"มด"
/rak5/	"รัก"

5. คำตายผสมสระเสียงยาว (DL4) จะมีเสียงวรรณยุกต์ 5 แปร (Low Level)

เช่น

/kha:t5/

"คาด"

/liə:k5/

"เลือก"

/ma:k5/

"มาก"

วรรณยุกต์	พยัญชนะต้น				
	กลุ่มที่ 1 อักษรสูง	กลุ่มที่ 2 อักษรกลาง1	กลุ่มที่ 3 อักษรกลาง2	กลุ่มที่ 4 อักษรต่ำ	
คำเป็น	(-) A	ว.1	ว.1	ว.1	ว.2
	(- ') B	ว.1	ว.1	ว.1	ว.3
	(- ' ') C	ว.4	ว.4	ว.4	ว.5
คำตาย	สระสั้น DS	ว.1	ว.1	ว.1	ว.5
	สระยาว DL	ว.1	ว.4	ว.4	ว.5

ภาพที่ 18 แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นกับวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้

4.7 การเขียนภาษาไทยถิ่นด้วยอักษรไทย

เพื่อความสะดวกในการเทียบตัวเขียนอักษรไทยกับอักษรไทยท้องถิ่นในการเปรียบเทียบคำศัพท์ต่อไป ซึ่งเขียนภาษาไทยถิ่นด้วยอักษรไทยท้องถิ่น พร้อมกับได้เทียบเป็นอักษรไทยไว้ในวงเล็บท้ายคำศัพท์แต่ละคำ และเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาใช้อักษรไทยเขียนภาษาไทยถิ่น งานวิจัยนี้ได้ใช้อักษรไทยแทนหน่วยเสียงในภาษาไทยถิ่นโดยอาศัยเกณฑ์ดังนี้

1. ยึดหลักความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรไทยและอักษรไทยท้องถิ่นเป็นหลัก (ดูหน้า 51) อักษรไทยท้องถิ่นตัวใดเทียบตรงกับอักษรไทยตัวใด จะใช้อักษรไทยตัวนั้น แม้ว่าจะออกเสียงเป็นคนละเสียงก็ตาม
2. การออกเสียงเป็นคนละเสียงของอักษรตัวเดียวกันตามข้อ 1 ต้องเป็นไปตามหลักการปฏิภาคเสียงพยัญชนะต้นระหว่างภาษาไทยและภาษาไทยถิ่น (ดู 4.3) และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงพยัญชนะต้นกับอักษรที่ใช้เป็นพยัญชนะต้นคำในแต่ละถิ่น (ดู 4.5.1 - 4.5.4)
3. เพื่อแสดงว่าอักษรไทยที่ใช้เขียนเป็นพยัญชนะต้นในภาษาไทยถิ่นนั้นออกเสียงต่างไปจากภาษาไทยกลาง จะใช้จุด (.) ใต้พยัญชนะต้นของคำศัพท์นั้น การที่จะทราบว่าอักษรตัวที่มีจุดข้างล่างนั้นตรงกับหน่วยเสียงอะไร ดูจากความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงและพยัญชนะต้นในภาษาไทยถิ่นนั้น ๆ

ตามเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อนี้ สามารถกำหนดใช้ตัวอักษรไทยในการเขียนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นด้วยอักษรไทยในวงเล็บต่อท้ายคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นที่เขียนด้วยอักษรไทยท้องถิ่น ดังนี้

หน่วยเสียง	พยัญชนะไทย			
	อักษรสูง	อักษรกลาง 1	อักษรกลาง 2	อักษรต่ำ
p		ป		พ.
t		ต		ท.
c		จ		ช.
k		ก		ค.
ʔ			อ	
b			บ	
d			ด	

หน่วยเสียง	พยัญชนะไทย			
	อักษรสูง/ท.นำ	อักษรกลาง 1	อักษรกลาง 2	อักษรต่ำ
ph	ผ			พ
th	ถ			ท
(ch)	(จ)			(ช)
kh	ข			ค
m	หม			ม
n	หน			น
ญ	หญ			ย
g	หง			ง
f	ฝ			ฟ
s	ส			ซ
h	ห			ฮ/ฮ
r	ทร			ร/ร
l	ล			ล
w	หว			ว
j	ทย			ย

สำหรับการเขียนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ด้วยอักษรไทยนั้นอาศัยหลักความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นใต้ (ดู 4.6.4) และอาศัยเกณฑ์ข้อ 3 ข้างต้นเป็นหลัก คำศัพท์ใดเสียงวรรณยุกต์ชี้ว่าเป็นพยัญชนะต้นกลุ่มใดจะใช้กลุ่มนั้นและใช้อักษรตามที่ได้เทียบกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นไว้แล้ว (ดู 4.5.4) และถ้าคำศัพท์นั้นเสียงพยัญชนะต้นแตกต่างไปจากภาษาไทยกลางจะใช้จุดได้พยัญชนะต้นนั้นเป็นที่สังเกต ดังนั้นคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้อาจมีรูปเขียนต่างไปจากที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นใต้

5.1 คำศัพท์ที่ใช้ศึกษา

คำศัพท์ที่ใช้ศึกษาเปรียบเทียบเป็นคำศัพท์สูง-โท และคำศัพท์ต่ำ-เอก จำนวน 658 คำ เมื่อนำไปเก็บข้อมูลภาษาไทยถิ่น ปรากฏว่ามีคำศัพท์ที่ใช้ร่วมกันอย่างน้อย 3 ถิ่นจำนวน ทั้งหมด 367 คำ เป็นคำศัพท์สูง-โท 103 คำ และเป็นคำศัพท์ต่ำ-เอก จำนวน 264 คำ

5.2 เกณฑ์ในการเปรียบเทียบคำศัพท์

1. คำศัพท์ที่ถือ เป็นคำศัพท์ร่วมต้องเป็นคำศัพท์ที่มีใช้ในภาษาไทยถิ่นอย่างน้อย 2 ถิ่น คำศัพท์ที่ไม่ใช่คำศัพท์ร่วมจะไม่นำมาศึกษาเปรียบเทียบ
2. คำศัพท์ร่วมต้องมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง พยัญชนะ ห.นำ และอักษรต่ำ
3. เกณฑ์ในการศึกษาเปรียบเทียบจะยึดหลักความสัมพันธ์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นเป็นหลัก
4. การพิจารณาว่าคำศัพท์คำใดควรจะเขียนด้วยพยัญชนะต้นตัวใด ยึดหลักความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นกับเสียงวรรณยุกต์เป็นหลัก ถ้าตรงกันตั้งแต่ 3 ถิ่นขึ้นไป จะถือว่าถูกต้องตามนั้น
5. ถ้าคำศัพท์สูง-โท หรือต่ำ-เอก ในปัจจุบันคำใดไม่สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ จะเสนอรูปเขียนคำศัพท์นั้นไว้ด้วย

5.3 จุดประสงค์ของการเปรียบเทียบ

1. เพื่อพิสูจน์ว่าคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับภาษาไทยถิ่นหรือไม่
2. เพื่อเสนอรูปเขียนใหม่ของคำศัพท์ที่เห็นว่าไม่สอดคล้องกับภาษาไทยถิ่น

5.4 เปรียบเทียบคำศัพท์

จากการศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ร่วม 367 คำที่ใช้ในภาษาไทย 4 ถิ่น พิจารณาตามความสัมพันธ์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น สามารถจัดกลุ่มคำศัพท์ได้ ดังนี้

ก. คำศัพท์สูง-โท

1. คำศัพท์สูง-โท ถูกแบบ
2. คำศัพท์สูง-โท ไม่ถูกแบบ
3. คำศัพท์สูง-โท โทนอกแบบ

ข. คำศัพท์ต่ำ-เอก

1. คำศัพท์ต่ำ-เอก ถูกแบบ
2. คำศัพท์ต่ำ-เอก ไม่ถูกแบบ
3. คำศัพท์ต่ำ-เอก นอกแบบ

5.4.1 คำศัพท์สูง-โท ถูกแบบ

คำศัพท์ชุดนี้คือคำศัพท์สูง-โทในภาษาไทยกลางปัจจุบัน จำนวน 89 คำ ภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณยุกต์สัมพันธ์กันเป็นชุดปฏิภาคสัมพันธ์ C1-(ทว.4=อว.4=นว.5=ตว.4) คำศัพท์ชุดนี้แต่ละคำศัพท์ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณยุกต์ซึ่งแสดงว่าเป็นคำศัพท์สูง-โทตรงกัน ได้แก่

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.4)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.5)	ไทยถิ่นใต้ (ว.4)
1	ชั้น	ชั้น (ชั้น)	ชั้น (ชั้น)	ชั้น
2	ห้วน	ห้วน (ห้วน)	ห้วน (ห้วน)	ห้วน
3	ข้อ	ข้อ (ข้อ)	ข้อ (ข้อ)	ข้อ
4	ข้อง น.	ข้อง (ข้อง)	ข้อง (ข้อง)	ข้อง
5	ข้อง ก.	ข้อง (ข้อง)	ข้อง (ข้อง)	ข้อง
6	ชั้น	ชั้น (ชั้น)	ชั้น (ชั้น)	ชั้น
7	ชั้น	ชั้น (ชั้น)	ชั้น (ชั้น)	ชั้น
8	ชั้น	ชั้น (ชั้น)	ชั้น (ชั้น)	ชั้น
9	ชั้น	ชั้น (ชั้น)	ชั้น (ชั้น)	ชั้น
10	ชั้น	ชั้น (ชั้น)	ชั้น (ชั้น)	ชั้น
11	ชั้น	ชั้น (ชั้น)	ชั้น (ชั้น)	ชั้น
12	ชั้น	ชั้น (ชั้น)	ชั้น (ชั้น)	ชั้น

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.4)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.5)	ไทยถิ่นใต้ (ว.5)
13	ข้าศึก	ซิว (ข้า)	ซิว (ข้า-)	ข้า
14	ข	ซิว (ข)	ซิว (ข)	ข
15	ขม	ซิว (ขม)	ซิว (ขม)	ขม
16	เข็ม	ซิว (เข็ม)	ซิว (เข็ม)	เข็ม
17	เข้า	ซิว (เข้า)	ซิว (เข้า)	เข้า
18	เขี้ยว	ซิว (เขี้ยว)	ซิว (เขี้ยว)	เขี้ยว
19	เข็น	ซิว (เข็น)	ซิว (เข็น)	เข็น
20	ไซ	ซิว (ไซ)	ซิว (ไซ)	ไซ
21	ฉ้อ	ซิว (ฉ้อ)	ซิว (ฉ้อ)	ฉ้อ
22	ถ้วน	ซิว (ถ้วน)	ซิว (ถ้วน)	ถ้วน
23	ถ้วย น.	ซิว (ถ้วย)	ซิว (ถ้วย)	ถ้วย
24	ถ้วย น. (ขนม)	ซิว (ถ้วย)	ซิว (ถ้วย)	ถ้วย
25	ถ้อย	ซิว (ถ้อย)	ซิว (ถ้อย)	ถ้อย
26	ถ้ำ	ซิว (ถ้ำ)	ซิว (ถ้ำ)	ถ้ำ
27	ถ้ำ	ซิว (ถ้ำ)	ซิว (ถ้ำ)	ถ้ำ
28	ถ้ำ (แก่)	ซิว (ถ้ำ-)	ซิว (ถ้ำ)	ถ้ำ
29	ผ้า	ซิว (ผ้า)	ซิว (ผ้า)	ผ้า
30	ผึ้ง	ซิว (ผึ้ง)	ซิว (ผึ้ง)	ผึ้ง
31	ผ้า	ซิว (ผ้า)	ซิว (ผ้า)	ผ้า
32	ฝ้าย	ซิว (ฝ้าย)	ซิว (ฝ้าย)	ฝ้าย
33	เผ้า	ซิว (เผ้า)	ซิว (เผ้า)	เผ้า
34	เส้า	ซิว (เส้า)	ซิว (เส้า)	เส้า
35	สน	ซิว (สน)	ซิว (สน)	สน
36	ส้ม	ซิว (ส้ม)	ซิว (ส้ม)	ส้ม
37	สร้อย (คอ)	ซิว (สร้อย)	ซิว (สร้อย)	สร้อย

	ไทยกลาง (ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.4)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.5)	ไทยถิ่นใต้ (ว.4)
38	สร้อย (ปลา)	สร้อย (ส้อย)	สร้อย ส้อย	ส้อย
39	สร้อย (ดอกไม้)	สร้อย (ส้อย)	สร้อย (ส้อย)	ส้อย
40	สร้อย (คอสัตว์)	สร้อย (ส้อย)	สร้อย (ส้อย)	ส้อย
41	สร้อย (เสว)	สร้อย (ส้อย)	สร้อย (ส้อย)	ส้อย
42	สร้อย (เพลง)	สร้อย ส้อย	สร้อย (ส้อย)	ส้อย
43	สร้าง	สร้าง (สร้าง)	สร้าง (สร้าง)	สร้าง
44	สวาม น.	สวาม (สวาม)	สวาม (สวาม)	สวาม
45	ส้อม น.	ส้อม (ส้อม)	ส้อม (ส้อม)	ส้อม
46	สัน	สัน (สัน)	สัน (สัน)	สัน
47	สู	สู (สู)	สู (สู)	สู
48	เส้น	เส้น (เส้น)	เส้น (เส้น)	เส้น
49	เสียน น.	เสียน (เสียน)	เสียน (เสียน)	เสียน
50	เสียน (ผัก)	เสียน (เสียน)	เสียน (เสียน)	เสียน
51	เสียว (ไม้)	เสียว (เสียว)	เสียว (เสียว)	เสียว
52	เสียว (ไม้ตรง)	เสียว (เสียว)	เสียว (เสียว)	เสียว
53	เสื่อ	เสื่อ (เสื่อ)	เสื่อ (เสื่อ)	เสื่อ
54	แสด	แสด (แสด)	แสด (แสด)	แสด
55	ใส	ใส (ใส)	ใส (ใส)	ใส
56	หญา	หญา (หญา)	หญา (หญา)	หญา
57	หน้า	หน้า (หน้า)	หน้า (หน้า)	หน้า
58	หน	หน (หน)	หน (หน)	หน (หน)*
59	หม้อ	หม้อ (หม้อ)	หม้อ (หม้อ)	หม้อ
60	หมัน	หมัน (หมัน)	หมัน (หมัน)	หมัน

*วงเล็บท้ายภาษาไทยถิ่นใต้ เขียนให้ตรงตามสระในภาษาพูด

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.4)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.5)	ไทยถิ่นใต้ (ว.4)
61	หม้าย	หม้าย (หม้าย)	หม้าย (หม้าย)	หม้าย
62	ห้วน	ห้วน (ห้วน)	ห้วน (ห้วน)	ห้วน
63	ห้วย	ห้วย (ห้วย)	ห้วย (ห้วย)	ห้วย
64	หว่า	หว่า (หว่า)	หว่า (หว่า)	หว่า
65	ห้อ (วิ่ง)	ห้อ (ห้อ)	ห้อ (ห้อ)	ห้อ
66	ห้อง	ห้อง (ห้อง)	ห้อง (ห้อง)	ห้อง
67	ห้อม	ห้อม (ห้อม)	ห้อม (ห้อม)	ห้อม
68	ห้อย	ห้อย (ห้อย)	ห้อย (ห้อย)	ห้อย
69	หั้น	หั้น (หั้น)	หั้น (หั้น)	หั้น
70	ห่า	ห่า (ห่า)	ห่า (ห่า)	ห่า
71	ห้าง (นา)	ห้าง (ห้าง)	ห้าง (ห้าง)	ห้าง
72	ห้าง (ร้าน)	ห้าง (ห้าง)	ห้าง (ห้าง)	ห้าง
73	ห้าม	ห้าม (ห้าม)	ห้าม	ห้าม
74	ห้าว	ห้าว (ห้าว)	ห้าว (ห้าว)	ห้าว
75	หึ่ง	หึ่ง (หึ่ง)	หึ่ง (หึ่ง)	หึ่ง
76	หิ้ว	หิ้ว (หิ้ว)	หิ้ว (หิ้ว)	หิ้ว
77	หุ้ม	หุ้ม (หุ้ม)	หุ้ม (หุ้ม)	หุ้ม
78	เหง้า	เหง้า (เหง้า)	เหง้า (เหง้า)	เหง้า
79	เหล่า	เหล่า (เหล่า)	เหล่า (เหล่า)	เหล่า
80	เหยย	เหยย (เหยย)	เหยย (เหยย)	เหยย
81	เหยย (สั้น)	เหยย (เหยย)	เหยย (เหยย)	เหยย
82	ແ້ງ	ແ້ງ (ແ້ງ)	ແ້ງ (ແ້ງ)	ແ້ງ
83	ແ້ว	ແ້ว (ແ້ว)	ແ້ว (ແ້ว)	ແ້ว
84	โหว้ (ฐ)	โหว้ (โหว้)	โหว้ (โหว้)	โหว้
85	ให้	ให้ (ให้)	ให้ (ให้)	ให้

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.4)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.5)	ไทยถิ่นใต้(ว.4)
86	ให้	ไห้ (ให้)	ไห้ (ให้)	ให้
87	ไหม้	ไ้ม้ (ไหม้)	ไ้ม้ (ไหม้)	ไหม้
88	ไหว้	ไ้ม้ (ไหว้)	ไ้ม้ (ไหว้)	ไหว้
89	เส้า(น.)	เส้า (เส้า)	เส้า (เส้า)	เส้า

หมายเหตุ มีคำศัพท์สูง-โท 3 คำ ที่ภาษาไทยกลางเป็นคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โท เขียนด้วยอักษรสูง มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ สอดคล้องกับภาษาไทยถิ่นอีสานและไทยถิ่นเหนือ ซึ่งมีเสียงวรรณยุกต์แสดงว่ามีพยัญชนะต้นกลุ่มเดียวกัน แต่ไม่ปรากฏใช้ในภาษาไทยถิ่นใต้ คำศัพท์ 3 คำ นี้มีการปรากฏวรรณยุกต์ c1 เช่นกัน ดังนี้

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.4)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.5)	ไทยถิ่นใต้
1	เส้า (ไม้สอย)	เส้า (เส้า)	เส้า (เส้า)	-
2	หื้อ (เลือด)	หื้อ (หื้อ)	หื้อ (หื้อ)	-
3	แห้น (แหะ)	แห้น (แห้น)	แห้น (แห้น)	-

5.4.2 คำศัพท์สูง-โท ไม่ถูกแบบ

คำศัพท์ชุดนี้ในภาษาไทยกลาง คือ คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทที่เขียนด้วยอักษรสูง มีเครื่องหมายวรรณยุกต์โทกำกับ จำนวน 6 คำ ซึ่งถือว่าไม่สอดคล้องกับภาษาไทยถิ่นที่นำมาศึกษา กล่าวคือ คำศัพท์ชุดนี้ในภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งแสดงว่าพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรต่ำ มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ (-) กำกับ คำศัพท์สูง-โทที่ถือว่าสอดคล้องกับภาษาไทยถิ่นจะต้องมีวรรณยุกต์ชุดปฏิภาคสัมพันธ์ c1 แต่ชุดนี้มีวรรณยุกต์ชุดปฏิภาคสัมพันธ์ B4 -(กว.4=อว.3=นว.4=ตว.3) ในที่นี้จะเสนอรูปเขียนใหม่ของคำศัพท์ชุดนี้ที่เห็นว่าสอดคล้องกับทุกถิ่น ดังนี้

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.3)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)	รูปใหม่
1	ขว้าง (ทิ้ง)	ขว้าง (ค้วง)	ขว้าง (คว่าง)	คว่าง	คว่าง
2	แข็ง	แคว้ง (แคว้ง)	แคว้ง (แคว้ง)	แคว้ง	แคว้ง
3	เต้า (ขี้เต้า)	เต้า (เต้า)	เต้า (เต้า)	เต้า	เต้า
4	ไต้ น. ถุง	ไต้ (ไต้)	ไต้ (ไต้)	-	ไต้
5	ส่วย ก. ล้าง	ส่วย (ช่วย)	ส่วย (ช่วย)	-	ช่วย
6	ชะ น. ยาสีฟัน	ชะ (ชี้)	ชะ (ชี้)	ชี้ (เช้)	ชี้

รูปเขียนใหม่ที่เสนอนี้ ต่างจากภาษาไทยกลาง เพราะภาษาไทยถิ่นทั้ง 3 เป็นคำศัพท์คำ-เอก คำศัพท์ที่ควรพิจารณา คือ "ชี้" หมายถึง ยาสีฟันอย่างโบราณ คำนี้น่าจะเขียนตามสำเนียงภาษาไทยถิ่นอีสาน เพราะพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานมีคำ "ชี้" อยู่แล้ว ในความหมายเดียวกัน ซึ่งเขียนด้วย ช. น่าจะถูกต้องกว่า ส. ถ้าดูตามหลักความสัมพันธ์เสียงของพยัญชนะภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น

5.4.3 คำศัพท์สูง-โท นอกแบบ

คำศัพท์ชุดนี้ภาษาไทยกลางเป็นคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โท เขียนด้วยอักษรสูงหรือพยัญชนะ ห. นำ มีเครื่องหมายวรรณยุกต์โทกำกับ จำนวน 5 คำ ซึ่งความสัมพันธ์ของเสียงวรรณยุกต์ไม่เป็นระบบเหมือน 2 ชุดแรก ผลการเปรียบเทียบเป็นดังนี้

ก. ลิ่น - หุ่น - เขียม

คำศัพท์ชุดนี้มีวรรณยุกต์ปฏิภาคสัมพันธ์เป็น กว.4 = อว.5 = นว.5 = ตว.4

ดังนี้

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.5)	ไทยถิ่นเหนือ (ว.5)	ไทยถิ่นใต้(ว.4)
1	ลิ่น (หมด)	ลิ่น (ลิ่น)	ลิ่น (ลิ่น)	ลิ่น
2	หุ่น	หุ่น (หุ่น)	หุ่น (หุ่น)	หุ่น
3	เขียม	เขียม (เขียม)	เขียม (เขียม)	เขียม

เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่นเหนือและไทยถิ่นใต้ แสดงให้เห็นว่า คำศัพท์ชุดนี้มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสานเสียงวรรณยุกต์ (ว.5) สัมพันธ์กับ พยัญชนะต้นซึ่งเป็นอักษรกลางและอักษรต่ำ (c 234) ซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้เพราะถิ่นอื่นตรงกันหมด เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของวรรณยุกต์ 5 ในภาษาไทยถิ่นอีสานจะตรงกับสัญลักษณ์ของ วรรณยุกต์โท (ว.4) ในภาษาไทยกลาง จึงน่าจะเป็นไปได้ว่าคำศัพท์ชุดนี้เป็นคำยืมจากภาษาไทยกลาง

ข. ผู้ "เพศ" คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกลางคำนี้ เป็น /phu:4/ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน เป็น /pu:4/ ในภาษาไทยถิ่นเหนือและเป็น /phu:4/ ในภาษาไทยถิ่นใต้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์ และพยัญชนะต้นคำ ภาษาไทยอีสาน มีรูปเป็น (ผู้) ไทยถิ่นเหนือ มีรูปเขียนเป็น (ผู้) ภาษาไทยถิ่นใต้เป็น "ผู้" จะเห็นว่าภาษาไทยถิ่นเหนือพัฒนาต่างออกไปคือมีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรต่ำ ขณะที่ถิ่นอื่นเป็น อักษรสูง

ค. เหี้ย - หย่า "เรื่อน" คำในภาษาไทยถิ่นอีสานเป็น /ja:w5/ ไทยถิ่นเหนือ เป็น /ja:w5/ ไทยถิ่นใต้เป็น /jaw4/ การปฏิภาคของเสียงวรรณยุกต์จึงเป็น กว.4 = อว.5 = นว.5 = ตว.4 ตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้นและการปฏิภาคของ เสียงพยัญชนะ คำนี้น่าจะเกิดจากพยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3 และวรรณยุกต์ c (c3) เพราะวรรณยุกต์ 4 ภาษาไทยกลาง คือวรรณยุกต์ B4 และ c 123 ภาษาไทยถิ่นอีสาน วรรณยุกต์ 5 คือ c23 ภาษาไทยถิ่นเหนือวรรณยุกต์ 5 คือ c123 และภาษาไทยถิ่นใต้วรรณยุกต์ 4 คือ c123 จะเห็นได้ว่าวรรณยุกต์ร่วมของทั้ง 4 ถิ่น คือ c 23 เมื่อพิจารณาหน่วยเสียง /j/ จะเห็นได้ว่า พัฒนามาจากพยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3 ซึ่งตรงกับภาษาไทยกลาง คือ อย. หรือ ในอักษรไทย ท้องถิ่น คำศัพท์คำนี้ภาษาไทยถิ่นอีสานและไทยถิ่นเหนือ จึงเป็น - (เหี้ย - หย่า) ส่วนภาษาไทยกลางที่เขียน เหี้ย - หย่า อาจเนื่องจากออกเสียงได้เหมือนกันและ ข้อจำกัดในการใช้ อย. ในปัจจุบัน

5.4.4 คำศัพท์ต่ำ-เอก ถูกแบบ

คำศัพท์ต่ำ-เอก ชุดนี้ ได้แก่ คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทซึ่งภาษาไทยกลาง ปัจจุบันเขียนพยัญชนะต้นที่เป็นอักษรต่ำ มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ จำนวน 136 คำ คำศัพท์ชุดนี้ สอดคล้องกับภาษาไทยถิ่นทุกถิ่นที่นำมาศึกษา เพราะมีเสียงวรรณยุกต์ที่แสดงว่าพยัญชนะต้นเป็น

กลุ่มเดียวกัน คือมีเสียงวรรณยุกต์ซุคตฎิภาสัทพันธ์ แบบ B4 -(กว.4 = อว.3 = นว.4 =
 ทว.3) เปรียบเทียบโดยรูปเขียนแต่ละต้นดังนี้

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.3)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
1	ครึ่ง	คั้ง	คั้ง	ครึ่ง
2	ครึ่ง	คั้ง	คั้ง	ครึ่ง
3	ค่อม	ค่อม	ค่อม	ค่อม
4	ค้อย	ค้อย	ค้อย	ค้อย
5	ค่า	ค่า	ค่า	ค่า
6	ค่าง	ค่าง	ค่าง	ค่าง
7	ค้ำ	ค้ำ	ค้ำ	ค้ำ
8	คู้	คู้	คู้	คู้
9	เคร่ง	เค้ง	เค้ง	เคร่ง (แครง)
10	เครื่อง	เคื่อง	เคื่อง	เครื่อง
11	เคลื่อนไหว	เคื่อน	เคื่อน	เคลื่อนไหว
12	แค่	แค้	แค้	แค่
13	แคร่	แค้	แค้	แคร่
14	โคน	ค้อน	ค้อน	โคน
15	โคร่ง	ค้อง	ค้อง	โคร่ง
16	ใคร่	ไค้*	ไค้	ใคร่
17	ง่อย	ง้อย	ง้อย	ง่อย
18	ง่าม 1 (มค)	ง่าม	ง่าม	ง่าม

* ไค้ /khaj3/ ใช้ในความหมายแคบกว่าภาษาไทยกลาง เช่น บ่อไค้ มัก "ไม่ใคร่ (ค้อย) ซอบ"

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.3)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้ (ว.3)
19	ง่าม 2 (มือ)	งัว (ง่าม)	งัว (ง่าม)	ง่าม
20	ง่าย	งัว (ง่าย)	งัว (ง่าย)	ง่าย
21	ง่า	งัว (ง่า)	งัว (ง่า)	ง่า
22	เงียง	เงียง (เงียง)	เงียง (เงียง)	เงียง
23	เงื่อน	เงื่อน (เงื่อน)	เงื่อน (เงื่อน)	เงื่อน
24	แง	แง (แง)	แง (แง)	แง
25	โง	โง (โง)	โง (โง)	โง
26	ช้วง	ช้วง (ช้วง)	ช้วง (ช้วง)	ช้วง
27	ช้วย	ช้วย (ช้วย)	ช้วย (ช้วย)	ช้วย
28	ช้อ	ช้อ (ช้อ)	ช้อ (ช้อ)	ช้อ
29	ช่อง	ช่อง (ช่อง)	ช่อง (ช่อง)	ช่อง
30	ชั่ง	ชั่ง (ชั่ง)	ชั่ง (ชั่ง)	ชั่ง
31	ชัว 1 (ระยะ)	ชัว (ชัว)	ชัว (ชัว)	ชัว
32	ชัว 2 (เลว)	ชัว (ชัว)	ชัว (ชัว)	ชัว
33	ช่าง 1 (คน)	ช่าง (ช่าง)	ช่าง (ช่าง)	ช่าง
34	ช่าง 2 (เดอะ)	ช่าง (ช่าง)	ช่าง (ช่าง)	ช่าง
35	ชี่ (ยาสีฟัน)	ชี่ (ชี่)	ชี่ (ชี่)	ชี่ (เซ)
36	ชึ้น	ชึ้น (ชึ้น)	ชึ้น (ชึ้น)	ชึ้น
37	ช้อ	ช้อ (ช้อ)	ช้อ (ช้อ)	ช้อ (เซ)
38	ชุ่ม	ชุ่ม (ชุ่ม)	ชุ่ม (ชุ่ม)	ชุ่ม
39	เช่า	เช่า (เช่า)	เช่า (เช่า)	เช่า
40	เช้อ	เช้อ (เช้อ)	เช้อ (เช้อ)	เช้อ
41	เชื่อม 1 (คิค)	เชื่อม (เชื่อม)	เชื่อม (เชื่อม)	เชื่อม
42	เชื่อม 2 (น้ำ)	เชื่อม (เชื่อม)	เชื่อม (เชื่อม)	เชื่อม
43	แช	แช (แช)	แช (แช)	แช

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.3)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
44	แข่ง	แข่ง (แข่ง)	แข่ง (แข่ง)	แข่ง
45	ไซ	ไซ (ไซ)*	ไซ (ไซ)	ไซ
46	ชื้อ	ชื้อ (ชื้อ)	ชื้อ (ชื้อ)	ชื้อ (เชื่อ)
47	ท่ง	ท่ง (ท่ง)	ท่ง (ท่ง)	ท่ง
48	ท้วง	ท้วง (ท้วง)	ท้วง (ท้วง)	ท้วง
49	ท้อ	ท้อ (ท้อ)	ท้อ (ท้อ)	ท้อ
50	ท่อง	ท่อง (ท่อง)	ท่อง (ท่อง)	ท่อง
51	ท่อน	ท่อน (ท่อน)	ท่อน (ท่อน)	ท่อน
52	ทั่ง	ทั่ง (ทั่ง)	ทั่ง (ทั่ง)	ทั่ง
53	ทัว	ทัว (ทัว)	ทัว (ทัว)	ทัว
54	ท่า 1 (น้ำ)	ท่า (ท่า)	ท่า (ท่า)	ท่า
55	ท่า 2 (ทาง)	ท่า (ท่า)	ท่า (ท่า)	ท่า
56	ท่า่น	ท่า่น (ท่า่น)	ท่า่น (ท่า่น)	ท่า่น
57	ที่	ที่ (ที่)	ที่ (ที่)	ที่
58	ทุง	ทุง (ทุง)	ทุง (ทุง)	ทุง
59	ทุ่น	ทุ่น (ทุ่น)	ทุ่น (ทุ่น)	ทุ่น
60	เท่า 1 (ขี่เต้า)	เท่า (เท่า)	เท่า (เท่า)	เท่า
61	เท่า 2 (คัน)	เท่า (เท่า)	เท่า (เท่า)	เท่า
62	เที่ยง	เที่ยง (เที่ยง)	เที่ยง (เที่ยง)	เที่ยง
63	เที่ยว	เที่ยว (เที่ยว)	เที่ยว (เที่ยว)	เที่ยว

* ไซ /say3/ ใช้ในความหมายแตกต่างจากภาษาไทยกลาง เช่น บ่อไซ่ว่า "ไม่ใช่ว่า"

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.3)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
64	แท่ง	เต๋ง (แท่ง)	เต๋ง (แท่ง)	แท่ง
65	แท่น	เต๋น (แท่น)	เต๋น (แท่น)	แท่น
66	น่อง	น่อง (น่อง)	น่อง (น่อง)	น่อง
67	นั่ง	นั่ง (นั่ง)	นั่ง (นั่ง)	นั่ง
68	น่าน	น่าน (น่าน)	น่าน (น่าน)	น่าน
69	นุ่ง	นุ่ง (นุ่ง)	นุ่ง (นุ่ง)	นุ่ง
70	นุ่น	นุ่น (นุ่น)	นุ่น (นุ่น)	นุ่น
71	เนา	เนา (เนา)	เนา (เนา)	เนา
72	แน้	แน้ (แน้)	แน้ (แน้)	แน้
73	พ้อ	พ้อ (พ้อ)	พ้อ (พ้อ)	พ้อ
74	พ่าย	พ่าย (พ่าย)	พ่าย (พ่าย)	พ่าย
75	พี	พี (พี)	พี (พี)	พี
76	เพ็ง	เพ็ง (เพ็ง)	เพ็ง (เพ็ง)	เพ็ง
77	พุ่ม	พุ่ม (พุ่ม)	พุ่ม (พุ่ม)	พุ่ม
78	เพื่อ	เพื่อ (เพื่อ)	เพื่อ (เพื่อ)	เพื่อ
79	เพื่อน	เพื่อน (เพื่อน)	เพื่อน (เพื่อน)	เพื่อน
80	แพร์	แพร์ (แพร์)	แพร์ (แพร์)	แพร์
81	ไฟร์	ไฟร์ (ไฟร์)	ไฟร์ (ไฟร์)	ไฟร์
82	ม่วง 1 (สี)	ม่วง (ม่วง)	ม่วง (ม่วง)	ม่วง
83	ม่วง 2 (พืช)	ม่วง (ม่วง)	ม่วง (ม่วง)	ม่วง
84	ม่าน	ม่าน (ม่าน)	ม่าน (ม่าน)	ม่าน
85	มาย (เมียง)	มาย (มาย)	มาย (มาย)	มาย
86	เม่า (แมลง)	เม่า (เม่า)	เม่า (เม่า)	เม่า
87	เมื่อ	เมื่อ (เมื่อ)	เมื่อ (เมื่อ)	เมื่อ
88	เมื่อย	เมื่อย (เมื่อย)	เมื่อย (เมื่อย)	เมื่อย

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.3)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
89	แม่	แม่ (แม่)	แม่ (แม่)	แม่
90	แม่่น	แม่่น (แม่่น)	แม่่น (แม่่น)	แม่่น
91	ย่อย (ปลีก)	ย่อย (ย่อย)	ย่อย (ย่อย)	ย่อย
92	ยั้งยืน	ยั้ง (ยั้ง)	ยั้ง (ยั้ง)	ยั้ง
93	ย่าง (ก้าว)	ย่าง (ย่าง)	ย่าง (ย่าง)	ย่าง
94	ย่ำ	ย่ำ (ย่ำ)	ย่ำ (ย่ำ)	ย่ำ
95	ยั้ง	ยั้ง (ยั้ง)	ยั้ง (ยั้ง)	ยั้ง
96	ยี่ (สอง)	ยี่ (ยี่)	ยี่ (ยี่)	ยี่ (เย)
97	ยี่เก	ยี่ (ยี่)	ยี่ (ยี่)	ยี่เก
98	ยี่หื้อ	ยี่ (ยี่)	ยี่ (ยี่)	ยี่หื้อ
99	ยี่น	ยี่น (ยี่น)	ยี่น (ยี่น)	ยี่น
100	เยยว	เยยว (เยยว)	เยยว (เยยว)	เยยว
101	รุ่ม	รุ่ม (รุ่ม)	รุ่ม (รุ่ม)	รุ่ม
102	ร้วง	ร้วง (ร้วง)*	ร้วง (ร้วง)	ร้วง
103	รุ่ม	รุ่ม (รุ่ม)	รุ่ม (รุ่ม)	รุ่ม
104	รื่อง	รื่อง (รื่อง)	รื่อง (รื่อง)	รื่อง
105	รอน	รอน (รอน)	รอน (รอน)	รอน
106	ร้ว	ร้ว (ร้ว)	ร้ว (ร้ว)	ร้ว
107	ร่าง	ร่าง (ร่าง)	ร่าง (ร่าง)	ร่าง

* ร้วง /huan3/ ใช้ในความหมายเฉพาะผลไม้ติดลูกแล้วแลเหี่ยวหลุดจากขั้ว

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.3)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
108	รุ่ง	รุ้ง (รุ่ง)	รุ้ง (รุ่ง)	รุ่ง
109	รุน	รูน (รุน)	รูน (รุน)	รุน
110	เรียกราค	เรี่ย (เรี่ย)	เรี่ย (เรี่ย)	เรียกราค
111	เรื่อง	เรื่อง (เรื่อง)	เรื่อง (เรื่อง)	เรื่อง
112	แร่	แแร่* (แร่)*	แแร่ (แร่)	แร่
113	ไร่	ไร้ (ไร่)**	ไร้ (ไร่)	ไร่
114	โล่ง	โล้ง (โล่ง)	โล้ง (โล่ง)	โล่ง
115	ล้วง	ล้วง (ล้วง)	ล้วง (ล้วง)	ล้วง
116	ล่อง	ล่อง (ล่อง)	ล่อง (ล่อง)	ล่อง
117	ลั่น	ลั่น (ลั่น)	ลั่น (ลั่น)	ลั่น
118	ล่าง	ล่าง (ล่าง)	ล่าง (ล่าง)	ล่าง
119	ล้าม	ล้าม (ล้าม)	ล้าม (ล้าม)	ล้าม
120	ลั่น	ลั่น (ลั่น)	ลั่น (ลั่น)	ลั่น
121	ลี้	ลี้ (ลี้)	ลี้ (ลี้)	ลี้ (เล่า)
122	ลุ่ม	ลุ่ม (ลุ่ม)	ลุ่ม (ลุ่ม)	ลุ่ม
123	เล่า	เล่า (เล่า)	เล่า (เล่า)	เล่า
124	เลื่อง	เลื่อง (เลื่อง)	เลื่อง (เลื่อง)	เลื่อง
125	เลือน	เลือน (เลือน)	เลือน (เลือน)	เลือน
126	เลื่อย	เลื่อย (เลื่อย)	เลื่อย (เลื่อย)	เลื่อย
127	แล่น	แล่น (แล่น)	แล่น (แล่น)	แล่น

* แแร่ /hɛ :3/ ใช้ในความหมายเดียวกับภาษาไทยกลาง หมายถึง หินลูกรัง เท่านั้น

** ไร่ /haj3/ ใช้ในความหมายเฉพาะนามทั่วไป แต่ถ้าเป็นหน่วยพื้นที่ใช้ /laj3/

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.3)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
128	โล่ง	โล่ง (โล่ง)	โล่ง (โล่ง)	โล่ง
129	ไล่ (ก.)	ไล่ (ไล่)	ไล่ (ไล่)	ไล่
130	ไล่ (น.)	ไล่ (ไล่)	ไล่ (ไล่)	ไล่
131	ว่อน	ว่อน (ว่อน)	ว่อน (ว่อน)	ว่อน
132	ว่า	ว่า (ว่า)	ว่า (ว่า)	ว่า
133	ว่าว	ว่าว (ว่าว)	ว่าว (ว่าว)	ว่าว
134	วุ่น	วุ่น (วุ่น)	วุ่น (วุ่น)	วุ่น
135	แว่น (ตา)	แว่น (แว่น)	แว่น (แว่น)	แว่น
136	แว่น (ผัก)	แว่น (แว่น)	แว่น (แว่น)	แว่น

คำศัพท์คำ-เอก อีกกลุ่มหนึ่งที่มีเสียงวรรณยุกต์ชุดปฏิภาคสัมพันธ์ B4 เช่นกัน แต่บางถิ่นไม่มีใช้ หรือใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน ดังนี้

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.3)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
1	ง่า	ง่า (ง่า)	ง่า (ง่า)	-
2	ชวง (ชิง)	ชวง (ชวง)	-	ชวง
3	ท่าว	ท่าว (ท่าว)	ท่าว (ท่าว)	-
4	พ่น	พ่น (พ่น)	-	พ่น (พ่น)
5	แพรง	แพรง (แพรง)	-	แพรง
6	พู่	พู่ (พู่)	-	พู่/(โพ)
7	ม่วน (สนุก)	ม่วน (ม่วน)	ม่วน (ม่วน)	-
8	มั่งมี	มั่งมี (มั่งมี)	-	มั่ง-
9	มั้น (ลั่น)	มั้น (มั้น)	มั้น (มั้น)	ลั่น (มุลั่น)
10	ย่า	ย่า (ย่า)	-	ย่า
11	ย่าน (เขต)	ย่าน (ย่าน)	-	ย่าน

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.3)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
12	ย่าม (ถุง)	ย่าม (ย่าม)	-	ย่าม
13	ยี่สิบ	ยี่สิบ (ยี่)	-	ยี่สิบ
14	แย่ง	แย่ง (แย่ง)	-	แย่ง
15	ร่ำ	ร่ำ (ร่ำ)	-	ร่ำ
16	เร้ง	เร้ง (เร้ง)	-	เร้ง (เร้ง)
17	ล่ำ (ใหญ่)	ล่ำ (ล่ำ)	-	ล่ำ
18	ลั่น	ลั่น (ลั่น)	-	ลั่น (เมลั่น)

5.4.5 คำศัพท์คำ-เอก ไม่ถูกแบบ

คำศัพท์ชุดนี้ในภาษาไทยกลาง คือ คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โทที่เขียนด้วยพยัญชนะต้นที่เป็นอักษรต่ำ มีเครื่องหมายวรรณยุกต์เอกกำกับ จำนวน 53 คำ ซึ่งถือว่าไม่สอดคล้องกับภาษาไทยถิ่นที่นำมาศึกษา กล่าวคือคำศัพท์ชุดนี้ในภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณยุกต์ซึ่งแสดงว่าพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรสูง หรือพยัญชนะ ห.นำ มีเครื่องหมายวรรณยุกต์โทกำกับ (c1) คำศัพท์คำ-เอกที่ถือว่าสอดคล้องกับภาษาไทยถิ่นจะต้องมีชุดบทภูภาคเสียงวรรณยุกต์ B4 แต่คำศัพท์ชุดนี้มีเสียงวรรณยุกต์ภูภาคสัมพันธ์ c1 - ว.4 : ว.4 : ว.5 : ว.4 ในที่นี้จะเสนอรูปเขียนของคำศัพท์ชุดนี้ใหม่ที่เห็นว่าสอดคล้องกับภาษาไทยถิ่น ดังนี้

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.4)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.5)	ไทยถิ่นใต้(ว.4)	รูปใหม่
1	คว่ำ	คว่ำ (คว่ำ)	คว่ำ (คว่ำ)	คว่ำ	คว่ำ
2	ค่อนข้าง (เกือบ)	ค่อนข้าง (ค่อนข้าง)	ค่อนข้าง (ค่อนข้าง)	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง
3	คั่น (แบ่ง)	คั่น (คั่น)	คั่น (คั่น)	คั่น	คั่น
4	คว่ำ (อาหาร)	คว่ำ (คว่ำ)	คว่ำ (คว่ำ)	คว่ำ	คว่ำ
5	คุ่ม (นก)	คุ่ม (คุ่ม)	คุ่ม (คุ่ม)	คุ่ม	คุ่ม (นก)
6	เคี้ยว (ก)	เคี้ยว (เคี้ยว)	เคี้ยว (เคี้ยว)	เคี้ยว	เคี้ยว
7	เคี้ยว (ใหญ่)	เคี้ยว (เคี้ยว)	เคี้ยว (เคี้ยว)	เคี้ยว	เคี้ยว
8	ฆ่า	ฆ่า (ฆ่า)	ฆ่า (ฆ่า)	ฆ่า	ฆ่า

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.4)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.5)	ไทยถิ่นใต้(ว.4)	รูปใหม่
9	เขียน	เขียน (เขียน)	เขียน (เขียน)	เขียน	เขียน
10	ชน	ชน (ชน)	ชน (ชน)	ชน	ชน
11	ช่อง (สุม)	ช่อง (ช่อง)	ช่อง (ช่อง)	ช่อง	ช่อง
12	ชอน(ชอน ก.)	ชอน (ชอน)	ชอน (ชอน)	ชอน	ชอน
13	ช่อม	ช่อม (ช่อม)	ช่อม (ช่อม)	ช่อม	ช่อม
14	ชัน (ผ้าถุง)	ชัน (ชัน)	ชัน (ชัน)	ชัน	ชัน
15	เส้น	เส้น (เส้น)	เส้น (เส้น)	เส้น	เส้น
16	เส้น	เส้น (เส้น)	เส้น (เส้น)	เส้น	เส้น
17	เส้น (ไม่ตรง)	เส้น (เส้น)	เส้น (เส้น)	เส้น	เส้น
18	โซ	โซ (โซ)	โซ (โซ)	โซ	โซ
19	เต้า	เต้า (เต้า)	เต้า (เต้า)	เต้า	เต้า
20	ถ้าม	ถ้าม (ถ้าม)	ถ้าม (ถ้าม)	ถ้าม	ถ้าม
21	ถ่า 3 (คอย)	ถ่า (ถ่า)	ถ่า (ถ่า)	ถ่า	ถ่า
22	หนั้น	หนั้น (หนั้น)	หนั้น (หนั้น)	หนั้น	หนั้น
23	หน้า	หน้า (หน้า)	หน้า (หน้า)	หน้า	หน้า
24	หน้า (ก.)	หน้า (หน้า)	หน้า (หน้า)	หน้า	หน้า
25	หน้า (น.)	หน้า (หน้า)	หน้า (หน้า)	หน้า	หน้า
26	หน	หน (หน)	หน (หน)	หน	หน
27	หน	หน (หน)	หน (หน)	หน	หน
28	หน	หน (หน)	หน (หน)	หน	หน
29	หน	หน (หน)	หน (หน)	หน	หน
30	หน	หน (หน)	หน (หน)	หน	หน
31	หน	หน (หน)	หน (หน)	หน	หน
32	หน	หน (หน)	หน (หน)	หน	หน
33	หน	หน (หน)	หน (หน)	หน	หน

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.4)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.5)	ไทยถิ่นใต้(ว.4)	รูปใหม่
34	เม่า (ข้าว)	เม้า (เหมา)	เม้า (เหมา)	เหมา	เหมา
35	เม่า (พืช)	เม้า (เหมา)	เม้า (เหมา)	เหมา	เหมา
36	เมียง	เมียง (เหมียง)	เมียง (เหมียง)	เหมียง	เหมียง
37	หย่น	หย่น (หย้น)	หย่น (หย้น)	หย่น	หย่น
38	หย่อ	หย่อ (หย้อ)	หย่อ (หย้อ)	หย่อ	หย่อ
39	หย่อม 2(ก.)	หย่อม (หย้อม)	หย่อม (หย้อม)	หย่อม	หย่อม
40	หยุ่ง	หยุ่ง (หย้ง)	หยุ่ง (หย้ง)	หยุ่ง	หยุ่ง
41	หยู่	หยู่ (หยู้)	หยู่ (หยู้)	หยู่	หยู่
42	หล่ม	หล่ม (หลั้ม)	หล่ม (หลั้ม)	หล่ม	หล่ม
43	หล่อน (หลุด)	หล่อน (หล้อน)	หล่อน (หล้อน)	หล่อน	หล่อน
44	หลิม	หลิม (หลั้ม)	หลิม (หลั้ม)	หลิม	หลิม
45	เหล่น	เหล่น (เหล้น)	เหล่น (เหล้น)	เหล่น (เหล้น)	เหล่น
46	เหล่ม	เหล่ม (เหลั้ม)	เหล่ม (เหลั้ม)	เหล่ม (เหลั้ม)	เหล่ม
47	เหล่อม (ใส)	เหล่อม (เหล้อม)	เหล่อม (เหล้อม)	เหล่อม	เหล่อม
48	เหล่อม (เป็นมัน)	เหล่อม (เหล้อม)	เหล่อม (เหล้อม)	เหล่อม	เหล่อม
49	หว่าน	หว่าน (หว่าน)	หว่าน (หว่าน)	หว่าน	หว่าน
50	หว่าย	หว่าย (หว่าย)	หว่าย (หว่าย)	หว่าย	หว่าย
51	ห้วน (ขาด)	ห้วน (ห้วน)	ห้วน (ห้วน)	ห้วน	ห้วน
52	โหว่ (ว.)	โหว่ (โหว)	โหว่ (โหว)	โหว	โหว
53	หื้อ (คน)	หื้อ (หื้อ)	หื้อ (หื้อ)	หื้อ	หื้อ

คำศัพท์ตัว-เอก 5 คำในชุดนี้ได้แก่ ช่น ช่อน เขี้ยว ม่าย โหว่ ใช้ในความหมายเดียวกันกับคำศัพท์สูง-โท สั้น ส้อน เสี้ยว หม้าย โห้ว ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีใช้ทั้ง 2 ชุด เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้นกับทุกถิ่นแล้ว น่าจะใช้เพียงคำศัพท์สูง-โทชุดเดียวเท่านั้น เพราะสอดคล้องกับภาษาไทยถิ่น กล่าวคือ ภาษาไทย

ทุกถิ่นที่นำมาศึกษามีเสียงวรรณยุกต์เป็นชุดปฏิภาคสัมพันธ์ C 1 ซึ่งแสดงว่ามีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรสูงและมีเครื่องหมายวรรณยุกต์โทกำกับ

คำศัพท์คำ-เอกอีกกลุ่มหนึ่งที่จัดอยู่ในกลุ่มวรรณยุกต์ปฏิภาคสัมพันธ์ C 1 ด้วย แต่บางถิ่นไม่มีใช้หรือใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน แม้ว่าจะมีใช้เพียง 3 ถิ่น แต่สอดคล้องกันคือมีวรรณยุกต์ซึ่งแสดงว่า พยัญชนะต้นคำเป็นอักษรสูง แต่คำศัพท์ในภาษาไทยกลางปัจจุบันเขียนด้วยอักษรต่ำ จึงเสนอรูปเขียนใหม่ไว้ประกอบการพิจารณาด้วย ดังนี้

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.4)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.5)	ไทยถิ่นใต้(ว.4)	รูปใหม่
1	ซ่า (ส้มซ่า)	สร๋ (ซ่า)	วรว (ซ่า)	ซ่า	ซ่า
2	ทิม	-	ถิม (ถิม)	ถิม	ถิม
3	ฟาง (พีช)	ฟัว (ฟัว)	-	ขวาง	ฝ่าง/ขวาง

คำศัพท์ "ฟ่าง" ในภาษาไทยกลาง ฟ- มักจะออกเสียง ขว- ในภาษาไทยถิ่นใต้เมื่อใช้อักษรสูงเขียน น่าจะเป็น "ฝ่าง" แต่ในภาษาไทยถิ่นอีสานใช้ ข- ซึ่งอาจจะตรงกับ ข- หรือ ขว- ในถิ่นอื่นมากกว่า ผ- ทั้งนี้ ฟ - ผ - (/f/) อาจจะมาจก /khw-/ ขว- ในภาษาถิ่นก็ได้ เพราะสัทลักษณะของ /f/ และ /khw-/ ใกล้เคียงกัน และคำศัพท์อื่นในภาษาพูดใช้ทั้ง 2 เสียง เช่น ขวาน - ฟาน , ขวิด - ผิด , ขวาก - ฟาก แม้จะเพียงภาษาพูดก็อาจทำให้สับสนในภาษาเขียนได้ และเมื่อเขียน "ฟ่าง" หรือ "ฝ่าง" ภาษาไทยกลางก็ออกเสียงเหมือนกัน จึงมีคำศัพท์นี้ใช้เป็น "ขาวฟ่าง"

5.4.6 คำศัพท์คำ-เอก นอกแบบ

คำศัพท์คำ-เอกชุดนี้ แยกย่อยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

ก. คำศัพท์คำ-เอกที่เป็นคำยืม เป็นคำศัพท์คำ-เอกในภาษาไทยกลาง ซึ่งเสียงวรรณยุกต์สัมพันธ์กันกับภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นใต้ซึ่งน่าจะมีวรรณยุกต์ปฏิภาคสัมพันธ์ B4 แต่เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นวรรณยุกต์ 5 ซึ่งมีสัทลักษณะตรงกับวรรณยุกต์โท (ว.4) ในภาษาไทยกลางจึงจัดกลุ่มนี้เป็นคำยืมภาษาไทยกลางในภาษาไทยถิ่นอีสาน ดังนี้

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.5)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
1	คราว ว.	คราว (คาว)	คราว (คาว)	คราว
2	คลอง	คลอง (คอง)	คลอง (คอง)	คลอง
3	คลัง	คลัง (คัง)	คลัง (คัง)	คลัง
4	คลื่น	คลื่น (คิน)	คลื่น (คิน)	คลื่น (เคลิน)
5	กาย	กาย (คาย)	กาย (คาย)	กาย
6	คี	คี (คิ)	คี (คิ)	คี (เค)
7	ชุม	ชุม (ชুম)	ชุม (ชุม)	ชุม
8	เชอ	เชอ (เชอ)	เชอ (เชอ)	เชอ
9	ทุม	ทุม (ทุม)	ทุม (ทุม)	ทุม
10	นิง	นิง (นิง)	นิง (นิง)	นิง (เนง)
11	คุง	คุง (คุง)	คุง (คุง)	คุง
12	เพง	เพง (เพง)	เพง (เพง)	เพง (แพง)
13	เพิ่ม	เพิ่ม (เพิ่ม)	เพิ่ม (เพิ่ม)	เพิ่ม
14	โพ	โพ (โพ)	โพ (โพ)	โพ
15	โม	โม (โม)	โม (โม)	โม
16	โมง	โมง (โมง)	โมง (โมง)	โมง
17	ขอย (อาหาร)	ขอย (ขอย)	ขอย (ขอย)	ขอย
18	ยาง (ก)	ยาง (ยาง)	ยาง (ยาง)	ยาง
19	ยาง (เขา)	ยาง (ยาง)	ยาง (ยาง)	ยาง
20	ย่าแย	ย่าแย (ย่าแย)	ย่าแย (ย่าแย)	ย่าแย
21	เยยม	เยยม (เยยม)	เยยม (เยยม)	เยยม
22	แย	แย (แย)	แย (แย)	แย
23	เร	เร (เร)	เร (เร)	เร
24	เริ่ม	เริ่ม (เริ่ม)	เริ่ม (เริ่ม)	เริ่ม
25	เรอຍ	เรอຍ (เรอຍ)	เรอຍ (เรอຍ)	เรอຍ

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.5)	ไทยถิ่นเหนือ(ว.4)	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
26	ลอ 1 (สัตว์)	ลัว (ลอ)	ลัว (ลอ)	ลอ
27	ลอ 2(หลอก)	ลัว (ลอ)	ลัว (ลอ)	ลอ
28	ลา	ลาว (ลา)	ลาว (ลา)	ลา
29	ลำ 2 (ใหญ่)	ลัว (ลำ)	ลัว (ลำ)	ลำ
30	ลิว	ลิว (ลิว)	ลิว (ลิว)	ลิว
31	เลียง	ลียง (เลียง)	ลียง (เลียง)	เลียง
32	โล	โล (โล)	โล (โล)	โล
33	วัง	วัง (วัง)	วัง (วัง)	วัง

คำศัพท์คำ-เอกอีกคำหนึ่งที่มีการปฏิภาของเสียงวรรณยุกต์ในลักษณะเดียวกับชุดนี้คือ ยัน - ยาน ในความหมายเดียวกันคือ กลัว ภาษาไทยถิ่นอีสานเป็น /ja:n5/ ในถิ่นเหนือเป็น /ja:n5/ ส่วนถิ่นสงขลาใช้คำอื่น เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้นและการปฏิภาของเสียงพยัญชนะแล้ว คำนี้ น่าจะเกิดจากพยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3 (อักษรกลางกลุ่มที่ 2) และวรรณยุกต์ c เพราะถ้าเป็นพยัญชนะต้นกลุ่ม 4 (อักษรต่ำ) และวรรณยุกต์ B (B4) แล้ว ภาษาไทยถิ่นเหนือก็จะมีวรรณยุกต์ 4 แต่คำนี้ทั้งถิ่นเหนือและไทยถิ่นอีสานมีวรรณยุกต์ 5 เหมือนกัน คือไทยถิ่นเหนือวรรณยุกต์ 5 ตรงกับ c123 ไทยถิ่นอีสานวรรณยุกต์ 5 คือ c234 คำศัพท์คำนี้จึงเป็นวรรณยุกต์ c3 ของทั้งสองถิ่น เพราะหน่วยเสียง /j-/ เป็นพยัญชนะต้นในกลุ่มที่ 3 ซึ่งหน่วยเสียงดั้งเดิมคือ *?j- คำนี้จึงควรมีรูปเขียนเป็น (ยาน) ในอักษรไทยท้องถิ่น รูปเขียนเดิมภาษาไทยกลางน่าจะเป็น อยาน ด้วย แต่ปัจจุบันมีข้อจำกัดในการใช้พยัญชนะต้น อย- จึงอาจคงรูปเดิมและภาษาถิ่นควรเขียนเป็น " ทยาน "

ข. คำศัพท์คำ-เอกที่ไม่พบในภาษาไทยถิ่นเหนือ คำศัพท์ชุดนี้ในภาษาไทยถิ่นอีสานมีเสียงวรรณยุกต์ 5 ซึ่งสัทลักษณะตรงกับเสียงวรรณยุกต์โท (ว.4) ในภาษาไทยกลาง จึงน่าจะเป็นคำยืมจากภาษาไทยกลางไปใช้ ส่วนภาษาไทยถิ่นใต้มีเสียงวรรณยุกต์ 3 ซึ่งแสดงว่าคำศัพท์เหล่านี้มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำตรงกับรูปเขียนในภาษาไทยกลาง คำศัพท์ชุดนี้มี 13 คำ คือ

	ไทยกลาง(ว.4)	ไทยถิ่นอีสาน(ว.5)	ไทยถิ่นเหนือ	ไทยถิ่นใต้(ว.3)
1	ทุ	ทุ (ทุ)	-	ทุ (โท)
2	นม	นม (นม)	-	นม
3	นม	นม (นม)	-	นม
4	พลั่ว	พลั่ว (พลั่ว)	-	พลั่ว
5	พวง	พวง (พวง)	-	พวง
6	พู	พู (พู)	-	พู
7	แพง	แพง (แพง)	-	แพง
8	ไพล	ไพล (ไพล)	-	ไพล
9	ยั่ว	ยั่ว (ยั่ว)	-	ยั่ว
10	ยัสก	ยัสก (ยัส)	-	ยัสก
11	เยียง	เยียง (เยียง)	-	เยียง
12	รา	รา (รา)	-	รา
13	ลู (ทาง)	ลู (ลู)	-	ลู

รูปเขียนของคำศัพท์ชุดนี้ น่าจะเป็นไปตามภาษาไทยกลาง หรือตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ค. คำศัพท์คำ-เอกที่เป็นคำเฉพาะของแต่ละถิ่น คำศัพท์ชุดนี้ภาษาไทยกลางเป็นคำศัพท์เสียงวรรณยุกต์โท แต่การปฏิภาคกับภาษาถิ่นอื่นไม่เป็นระบบ และบางคำศัพท์มีลักษณะเฉพาะของถิ่น ดังนี้

คำศัพท์คำ-เอก ซึ่งภาษาไทยถิ่นเหนือ และถิ่นใต้ มีเสียงวรรณยุกต์ซึ่งแสดงว่าน่าจะมีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรสูง แต่ถิ่นอีสานมีวรรณยุกต์ 5 ซึ่งสัทลักษณ์ตรงกับวรรณยุกต์โท (ว.4) ในภาษาไทยกลาง ถ้าถือว่าเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นอีสานเป็นผลมาจากคำยืมภาษาไทยกลาง แล้วคำศัพท์ชุดนี้จะมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง คำศัพท์ชุดนี้มี 2 คำ คือ "ซี่ , หมั่ว" ไทยถิ่นอีสานเป็น /si:5 , muə5/ ไทยถิ่นเหนือเป็น /si:5 , muə5/ และไทยถิ่นใต้เป็น /se:4 , muə4/ ตามเสียงวรรณยุกต์อักษรไทยท้องถิ่นน่าจะเป็น สี่ หมั่ว (สี่ , หมั่ว) และรูปเขียนภาษาไทยกลางควรจะเป็น "สี่ , หมั่ว" ด้วย เพราะภาษาไทยกลาง ไทยถิ่นเหนือ และ

ไทยถิ่นใต้ การปฏิภาควรรณยุกต์เป็นชุด $c1 - กว.4 = (อว.5) = นว.5 = ตว.4$

คำศัพท์ "คร่าว (ไม้)" ภาษาไทยถิ่นอีสานเป็น /kha:w4/ ไทยถิ่นเหนือเป็น /kha:w5/ ซึ่งแสดงว่าอาจเป็นคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง แต่ภาษาไทยถิ่นใต้กลับเป็น /khra:w 3/ ซึ่งแสดงว่ามีพยัญชนะต้นกลุ่มที่ 4 (อักษรต่ำ) และวรรณยุกต์ ส่วนภาษาไทยกลางเสียงวรรณยุกต์ 4 ระบุไม่ได้ว่าเกิดกับพยัญชนะต้นกลุ่ม 1 หรือกลุ่ม 4 จึงยากที่จะสรุปว่าคำศัพท์นี้มีรูปเขียนอย่างไร

คำศัพท์ "ยานาง" เป็นอีกคำหนึ่งที่สับสน เพราะไทยถิ่นอีสานเป็น /ja:1 na:η2/ ยานาง ไทยถิ่นเหนือเป็น /ja:4 na:η2/ "ยานาง"ไทยถิ่นใต้เป็น /ja:n3 na:η2/ "ยานาง" เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสานต่างจากถิ่นอื่นเพราะเป็นวรรณยุกต์ A3 ขณะที่ถิ่นเหนือและถิ่นใต้เป็น B4

คำศัพท์ "โย่ง" ไทยถิ่นอีสานเป็น /jo:η 5/ ซึ่งออกเสียงเหมือนภาษาไทยกลางถิ่นใต้เป็น /jo:η 4/ ส่วนถิ่นเหนือไม่พบคำศัพท์นี้ พิจารณาได้ 2 ประการคือ ประการแรก ถ้าถือว่าเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสานเกิดจากการยืมภาษาไทยกลาง จึงออกเสียงเหมือนกัน และเสียงวรรณยุกต์ในถิ่นใต้ แสดงความสัมพันธ์กับพยัญชนะต้นกลุ่มที่ 1 (อักษรสูง) คำศัพท์นี้ น่าจะมีรูปเขียนเป็น "โฮยง" ประการที่ 2 ถ้าไม่ถือว่าเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นคำยืมวรรณยุกต์ 5 กับพยัญชนะต้น j- เกิดรวมกันได้ คือ วรรณยุกต์ c และพยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3 (c3) ซึ่งวรรณยุกต์ c3 นี้ ตรงกับวรรณยุกต์ 4 ในภาษาไทยกลาง ตรงกับวรรณยุกต์ 5 ในภาษาไทยถิ่นอีสานและตรงกับวรรณยุกต์ 4 ในภาษาไทยถิ่นใต้ เมื่อตรงกันเช่นนี้ รูปเขียนของคำนี้อาจเป็น "โฮยง" ในรูปเดิม

คำศัพท์ "ริน" ในภาษาไทยถิ่นอีสานเป็น /rɿ:n5/ ไทยถิ่นเหนือเป็น /rɿ:n4/ ไทยถิ่นใต้เป็น /rɿ:n 3/ จะเห็นว่าถิ่นเหนือและถิ่นใต้เป็นวรรณยุกต์ B4 เหมือนกัน วรรณยุกต์ 5 ในภาษาไทยถิ่นอีสานตรงกับเสียงโท (ว.4) ในภาษาไทยกลางจึงถือวาคำนี้เป็นคำยืมจากภาษาไทยกลาง

คำศัพท์ "ว่าง" ภาษาไทยถิ่นเหนือเป็น /wa:η 4/ (ว่าง) ไทยถิ่นอีสานเป็น /wa:η 3/ (ว่าง) ซึ่งเป็นวรรณยุกต์ B4 ทั้งสองถิ่น พยัญชนะต้นคำในรูปเขียนควรจะเป็นอักษรต่ำ แต่ภาษาไทยถิ่นใต้ กลับมีเสียงวรรณยุกต์เป็น c1 คือ /wa:η 4/ (หว่าง) ซึ่งแสดงว่าเสียงวรรณยุกต์นี้สัมพันธ์กับพยัญชนะต้นกลุ่มที่ 1 (อักษรสูงและพยัญชนะ ห.นำ) เมื่อภาษาไทยถิ่นใต้

แตกต่างออกไปทางหนึ่งเช่นนี้ เป็นไปได้ว่าคำนี้เป็นคำเฉพาะถิ่น ซึ่งวรรณยุกต์พัฒนาแตกต่างออกไปไม่สัมพันธ์กับไทยถิ่นอื่น

สรุปอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

6.1 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาไทยถิ่นใต้เป็นระบบ 5 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นระบบ 6 เสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงวรรณยุกต์ (Tone Split) ในภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ กัน ดังนี้

วรรณยุกต์ A

ภาษาไทยกลางแยกเป็น 2 หน่วยเสียง (A1-234) คือ วรรณยุกต์ 1 (A1) และวรรณยุกต์ 2 (A234)

ภาษาไทยถิ่นอีสาน แยกเป็น 2 หน่วยเสียง (A123-4) คือ วรรณยุกต์ 1 (A123) และวรรณยุกต์ 2 (A4)

ภาษาไทยถิ่นเหนือ แยกเป็น 2 หน่วยเสียง (A12-34) คือ วรรณยุกต์ 1 (A12) และวรรณยุกต์ 2 (A34)

ภาษาไทยถิ่นใต้ แยกเป็น 2 หน่วยเสียง (A(B)123-4) คือ วรรณยุกต์ 1 (A(B)123) และวรรณยุกต์ 2 (A4)

การแยกเสียงวรรณยุกต์ A ในภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่น แยกเป็น 2 หน่วยเสียงทั้งหมด

วรรณยุกต์ B

ภาษาไทยกลาง แยกเป็น 2 หน่วยเสียง (B123-4) คือ วรรณยุกต์ 3 (A123) และวรรณยุกต์ 4 (B4)

ภาษาไทยถิ่นอีสาน ไม่แยกเสียงวรรณยุกต์ มีหน่วยเสียงเดียว คือ วรรณยุกต์ 3 (B1234)

ภาษาไทยถิ่นเหนือ แยกเป็น 2 หน่วยเสียง (B123-4) คือ วรรณยุกต์ 3 (B123) และวรรณยุกต์ 4 (B4)

ภาษาไทยถิ่นใต้ แยกเป็น 2 หน่วยเสียง ((A)B123-4) คือ วรรณยุกต์ 1

((A)B123) และวรรณยุกต์ 3 (B4)

การแยกเสียงวรรณยุกต์ B ภาษาไทยกลาง ไทยถิ่นเหนือ และไทยถิ่นใต้แยกเป็น 2 หน่วยเสียง ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีหน่วยเสียงเดียว

วรรณยุกต์ C

ภาษาไทยกลางแยกเป็น 2 หน่วยเสียง (C123-4) คือ วรรณยุกต์ 4 (C123) และวรรณยุกต์ 5 (C4)

ภาษาไทยถิ่นอีสานแยกเป็น 2 หน่วยเสียง (C1-234) คือ วรรณยุกต์ 4 (C1) และวรรณยุกต์ 5 (C234)

ภาษาไทยถิ่นเหนือแยกเป็น 2 หน่วยเสียง (C123-4) คือ วรรณยุกต์ 5 (C123) และวรรณยุกต์ 6 (C4)

ภาษาไทยถิ่นใต้ แยกเป็น 2 หน่วยเสียง (C123-4) คือ วรรณยุกต์ 4 (C123) และวรรณยุกต์ 5 (C4)

การแยกเสียงวรรณยุกต์ C นี้ ทั้งภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น แยกเป็น 2 หน่วยเสียง เช่นเดียวกัน ต่างกันเฉพาะกลุ่มพยัญชนะต้นที่แยก

วรรณยุกต์ DS

ภาษาไทยกลางแยกเป็น 2 เสียง (DS123-4) คือ วรรณยุกต์ 3 (DS123) และวรรณยุกต์ 5 (DS4)

ภาษาไทยถิ่นอีสานแยกเป็น 2 เสียง (DS123-4) คือ วรรณยุกต์ 1 (DS123) และวรรณยุกต์ 3 (DS4)

ภาษาไทยถิ่นเหนือแยกเป็น 2 เสียง (DS123-4) คือ วรรณยุกต์ 1 (DS123) และวรรณยุกต์ 5 (DS4)

ภาษาไทยถิ่นใต้แยกเป็น 2 เสียง (DS123-4) คือ วรรณยุกต์ 1 (DS123) และวรรณยุกต์ 5 (DS4)

การแยกเสียงวรรณยุกต์ DS นี้ เหมือนกับทั้งภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น

วรรณยุกต์ DL

ภาษาไทยกลางแยกเป็น 2 เสียง (DL123-4) คือ วรรณยุกต์ 3 (DL123) และวรรณยุกต์ 4 (DL4)

ภาษาไทยถิ่นอีสานแยกเป็น 2 เสียง (DL123-4) คือ วรรณยุกต์ 4 (DL123) และวรรณยุกต์ 5 (DL4)

ภาษาไทยถิ่นเหนือแยกเป็น 2 เสียง (DL123-4) คือ วรรณยุกต์ 3 (DL123) และวรรณยุกต์ 4 (DL4)

ภาษาไทยถิ่นใต้แยกเป็น 3 เสียง (DL1-23-4) คือ วรรณยุกต์ 1 (DL1) วรรณยุกต์ 4 (DL23) และวรรณยุกต์ 5 (DL4)

การแยกเสียงของวรรณยุกต์ DL มีภาษาไทยถิ่นใต้เท่านั้นที่แยกเสียงต่างออกไป

ภาษา วรรณยุกต์	ไทยกลาง	ไทยถิ่นอีสาน	ไทยถิ่นเหนือ	ไทยถิ่นใต้
A	1 - 234	123 - 4	12 - 34	123 - 4
B	123 - 4	1234	123 - 4	123 - 4
C	123 - 4	1 - 234	123 - 4	123 - 4
DS	123 - 4	123 - 4	123 - 4	123 - 4
DL	123 - 4	123 - 4	123 - 4	1 - 23 - 4

ภาพที่ 19 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการแยกตัวของวรรณยุกต์ของภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์โทภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า เสียงวรรณยุกต์โทหรือวรรณยุกต์ 4 ภาษาไทยกลาง เป็นปฏิภาคกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น ดังนี้

วรรณยุกต์โท (ว.4) ที่เป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 3 ในภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 4 ในภาษาไทยถิ่นเหนือ และเป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 3 ในภาษาไทยถิ่นใต้ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ชุดนี้ คือเสียงวรรณยุกต์ B4 ของภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น งานวิจัยนี้เรียกความสัมพันธ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ชุดนี้ว่า ชุดปฏิภาคสัมพันธ์ B4 ($กว.4 = อว.3 = ; นว.4 = ตว.3$)

วรรณยุกต์โท (ว.4) ที่เป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 4 ในภาษาไทยถิ่นอีสาน เป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 5 ในภาษาไทยถิ่นเหนือและเป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์ 4 ในภาษาไทยถิ่นใต้ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ชุดนี้ คือเสียงวรรณยุกต์ C1 ของภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่น งานวิจัยนี้เรียกความสัมพันธ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ชุดนี้ว่า ชุดปฏิภาคสัมพันธ์ C1 ($กว.4 = อว.4 = ; นว.5 = ตว.4$)

จะเห็นได้ว่าวรรณยุกต์โท (ว.4) ภาษาไทยกลาง เป็นปฏิภาคกับวรรณยุกต์โท ภาษาไทยถิ่น ๑ ละ 2 หน่วยเสียง ดังแผนภูมิ

ไทยถิ่น ไทยกลาง	ไทยถิ่นอีสาน	ไทยถิ่นเหนือ	ไทยถิ่นใต้
ว.4 (B4)	ว.3	ว.4 (โท)	ว.3
ว.4 (C1)	ว.4	ว.5 (เบญจมา)	ว.4

ภาพที่ 20 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของเสียงวรรณยุกต์โท ภาษาไทยกลางกับภาษาไทยถิ่น

6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างพยัญชนะต้นคำกับเสียงวรรณยุกต์

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงพยัญชนะต้นกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ วิลเลียม เจ. เก็ดนีย์ (Gedney 1972) คำศัพท์ในภาษาเขียนส่วนมากสามารถกำหนดได้ว่า คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์หนึ่งใช้อักษรกลุ่มใดเป็นพยัญชนะต้น และมีรูปวรรณยุกต์ใดกำกับซึ่งแต่ละถิ่นแยกได้ดังนี้

6.3.1 ภาษาไทยกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้น เป็นดังนี้

1. คำศัพท์ที่มีเสียงวรรณยุกต์ 1 (จัตวา) เป็นคำเป็นที่มีพยัญชนะต้น เป็นอักษรสูง และพยัญชนะ ท.นำ ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ
2. คำศัพท์ที่มีเสียงวรรณยุกต์ 2 (สามัญ) เป็นคำเป็นที่มีพยัญชนะต้น เป็นอักษรกลาง และอักษรต่ำ ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ
3. คำศัพท์ที่มีเสียงวรรณยุกต์ 3 (เอก) ได้แก่
 - คำเป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง และอักษรกลาง มีรูปวรรณยุกต์เอก (-)

กำกับ

- คำตายที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูงและอักษรกลาง ทั้งที่ผสมด้วยสระเสียงสั้น และสระเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

4. คำศัพท์ที่มีเสียงวรรณยุกต์ 4 (โท) ได้แก่

- คำเป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ
- คำเป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ
- คำตายที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ผสมสระเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

5. คำศัพท์ที่มีเสียงวรรณยุกต์ 5 (ตรี) ได้แก่

- คำเป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ
- คำตายที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ผสมสระเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

6.3.2 ภาษาไทยถิ่นอีสาน ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้นในภาษา

เขียนภาษาไทยถิ่นอีสาน เป็นดังนี้

1. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 1 ได้แก่

- คำเป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูงและอักษรกลาง ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

- คำตายที่มีพยัญชนะต้นกลุ่มเดียวกัน ผสมสระเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

2. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 2 เป็นคำเป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ไม่มีรูปวรรณ-
ยุกต์กำกับ

3. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 3 ไต้แก

- คำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรทุกกลุ่ม มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ

- คำตายพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ผสมสระเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

4. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 4 ไต้แก

- คำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง และพยัญชนะ ห.นำ มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ

- คำตายพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง และอักษรกลาง ผสมสระเสียงยาว ไม่มีรูป

วรรณยุกต์กำกับ

5. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 5 ไต้แก

- คำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง และอักษรต่ำ มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ

- คำตายที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ผสมสระเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

6.3.3 ภาษาไทยถิ่นเหนือ ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้นในภาษา
เขียนภาษาไทยถิ่นเหนือ เป็นดังนี้

1. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 1 (ลัตว่า) ไต้แก

- คำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง พยัญชนะ ห.นำ และ อักษรกลางกลุ่มที่ 1
ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

- คำตายพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง พยัญชนะ ห.นำ และอักษรกลาง ผสมสระ
เสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

2. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 2 (สามัญ) เป็นคำเป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง
กลุ่มที่ 2 และอักษรต่ำ ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

3. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 3 (เอก) ไต้แก

- คำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง พยัญชนะ ห.นำ และอักษรกลาง มีรูปวรรณ-
ยุกต์เอกกำกับ

- คำตายพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง พยัญชนะ ห.นำ และอักษรต่ำ ผสมสระเสียงยาว
ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

4. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 4 (โท) ไต่แก

- คำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ
- คำตายพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ผสมสระเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

5. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 5 (เบญจมา) ไต่แก

- คำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง พยัญชนะ ห.นำ และอักษรกลาง มีรูป

วรรณยุกต์โทกำกับ

- คำตายพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ผสมสระเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

6. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 6 (ตรี) เป็นคำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ มีรูป

วรรณยุกต์โทกำกับ

6.3.4 ภาษาไทยถิ่นใต้ ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้นใน

ภาษาเขียนภาษาไทยถิ่นใต้ เป็นดังนี้

1. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 1 ไต่แก

- คำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง พยัญชนะ ห.นำ และอักษรกลาง ไม่มีรูปวรรณยุกต์ หรือมีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ

- คำตายพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง ผสมสระเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ หรือพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูงและพยัญชนะ ห.นำ ผสมสระเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

2. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 2 เป็นคำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ไม่มีรูป

วรรณยุกต์กำกับ

3. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 3 เป็นคำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ มีรูปวรรณยุกต์

เอกกำกับ

4. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 4 ไต่แก

- คำเป็นพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง พยัญชนะ ห.นำ และอักษรกลาง มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ

- คำตายพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง ผสมสระเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

5. คำศัพท์เสียงวรรณยุกต์ 5 เป็นคำเป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ หรือเป็นคำตาย พยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ผสมสระเสียงสั้นหรือยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

6.4 ผลการศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์

จากการศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์รวม 367 คำ พบว่า

1. คำศัพท์สูง-โทรวมทั้งหมด 103 คำ มีคำศัพท์จำนวน 89 คำที่มีความสัมพันธ์กับภาษาไทยถิ่นอย่างเป็นระบบกล่าวคือ ภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณยุกต์ที่แสดงว่าในภาษาเขียนเป็นคำศัพท์สูง-โทตรงกันทุกถิ่น และคำศัพท์สูง-โท จำนวน 6 คำที่ไม่สัมพันธ์กับภาษาไทยถิ่น กล่าวคือ ภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณยุกต์ที่แสดงว่าในภาษาเขียนเป็นคำศัพท์ต่ำ-เอก งานวิจัยนี้ได้เสนอรูปเขียนใหม่ด้วยคำศัพท์สูง-โท ที่ไม่สัมพันธ์กับภาษาไทยถิ่น ได้แก่

คำศัพท์	รูปเขียนที่เสนอใหม่
ขวาง	ควาง
แขง (อ้วยวะ)	แคง (ซา)
เถา (ซี่เถา)	(ซี่) เทา
ไถ (ถูง)	ไท
ส่วย (ลาง)	ชว่ย
สี่ (ยาสีพันโบราณ)	ชี

นอกจากนี้พบว่า มีคำศัพท์สูง-โท จำนวน 5 คำที่สัมพันธ์กับภาษาไทยถิ่นอย่างไม่เป็นระบบไม่เข้ากับ 2 ลักษณะแรก

2. คำศัพท์ต่ำ-เอกรวมทั้งหมด 264 คำ มีคำศัพท์จำนวน 136 คำที่มีความสัมพันธ์กับภาษาไทยถิ่นอย่างเป็นระบบกล่าวคือ ภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณยุกต์ที่แสดงว่าในภาษาเขียนเป็นคำศัพท์ต่ำ-เอก ตรงกันทุกถิ่น และคำศัพท์ต่ำ-เอก จำนวน 53 คำไม่สัมพันธ์กับภาษาไทยถิ่น กล่าวคือ ภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณยุกต์ที่แสดงว่าในภาษาเขียนเป็นคำศัพท์สูง-โท งานวิจัยนี้ได้เสนอรูปเขียนใหม่ไว้ด้วย คำศัพท์ต่ำ-เอกที่ไม่สัมพันธ์กับภาษาไทยถิ่น ได้แก่

คำศัพท์	รูปเขียนที่เสนอใหม่
คว่ำ	ชว่ำ
คอน (เกินครึ่ง)	ซอน (ครึ่งซอน)
คั่น (แบ่ง)	ชัน
คว่ำ (แกง)	ชว่ำ

คำศัพท์

รูปเขียนที่เสนอใหม่

คุ่ม (นก)	(นก) ชุ่ม
เคี้ยว ก.	เขี้ยว (กะทิ)
เคี้ยว (เข็ญ)	เขี้ยว (เข็ญ)
ฆา	(เขน) ขา
เขียน	เขียน (ตี)
ชน (เทา)	สน (เทา)
ชอง (สูม)	สอง (สูม)
ชอน (ก.ซอน)	สอน (ปลา)
ชอม (แซม)	สอม (แซม)
ชิน (ผ้าถุง)	(ผ้า) สิ้น
เชน (ก.เชนผี)	เสน (ไหว)
แช (สกุล)	(ชือ) แส
เขี้ยว (ไม่ตรง)	เสี้ยว
โซ	โส (ตรวน)
เดา	(ผู้) เถา
ทวม	(น้ำ) ถวม
ทา (คอย)	(คอย) ถา
นั (ที่นั่น)	(ที่) หนั
นา	หนา (รัก)
นิว ก.	(หนา) หนิว
นิว น.	(โรค) หนิว
นั (ที่นั่น)	(ที่) หนั
นัง ก.	หนัง (ข้าว)
แนน	แทน (หนา)
พัน ก.	ผัน (เชือก)
มันคง	หมันคง

คำศัพท์

มั้ใจ
 มาย (ไรคุ)
 เมน (สั้ว)
 เมา (ขาวเมา)
 เมา (พีช)
 เมียง
 ญ
 ยอ ก.ว.
 ยาม ก. (ยามใจ)
 ยุ่ง
 ญ ว. ญ
 ลม
 ลอน (หลุค)
 ลิม น.
 เลน
 เลม
 เลื่อม (ใส)
 เลื่อม (วาว)
 วาน
 วาย
 วิน ว. ชาค
 โ้ว ว.
 ฮ้อ (จิ้น)

รูปเขียนที่เสนอใหม่

หมั้นใจ
 (แม่) ทมาย
 เหมน
 (ขาว) เหม่า
 เหม่า
 เหมียง
 ทยน
 ทยอ
 ทยาม (ใจ)
 ทยุง (ยาก)
 ทยู
 ทยม (จม)
 (หลุค)หลอน
 (ตอก) หลิม
 (เคิน) เหลน
 เหลม (ส่มุค)
 เหลื่อม (ใส)
 เหลื่อม (พราว)
 ทยวาน (ยา)
 ทยวาย (น้ำ)
 (ชาค) ทยวิน
 (รู) ทยโว
 (จิ้น) ทยฮ้อ

นอกจากนี้คำศัพท์คำ-เอกจำนวนหนึ่งซึ่งภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นมีเสียงวรรณ-
ยุกต์สัมพันธ์กันแบบไม่เป็นระบบ ได้แก่ คำยืมและคำเฉพาะถิ่น

6.5 อภิปรายผลจากการเปรียบเทียบ

การที่คำศัพท์สูง-โท และคำศัพท์คำ-เอก ในภาษาเขียนบางคำไม่สัมพันธ์กับภาษา
ไทยถิ่นเป็นเพราะว่า เมื่อวรรณยุกต์ B4 และ C1 ในภาษาไทยกลางกลายมาเป็นเสียงเดียว
กัน จึงไม่คำนึงว่าเดิมคำพ้องเสียงวรรณยุกต์โทแต่ละคู่เขียนเหมือนกันหรือต่างกันอย่างใด รูป
เขียนจึงไม่คำนึงว่า จะใช้อักษรสูง พยัญชนะ ห.นำ หรืออักษรต่ำเขียน แต่ตกลงรวมกันว่า ถ้า
ใช้พยัญชนะตัวนี้เขียนหมายความว่าอย่างไร เพื่อประโยชน์ในการจำและนำไปใช้ สิ่งที่มีอิทธิพล
ต่อรูปเขียนคำศัพท์สูง-โท และคำศัพท์คำ-เอก มี 2 ประการ คือ

1. คำราชาเรียน โดยเฉพาะคำราชาเรียนในยุคแรก ๆ มีคนเขียนน้อยคน และเป็นผู้ที่
ได้รับการยอมรับว่าเป็นปราชญ์ เมื่อคำราชาเรียนเขียนอย่างไร ผู้เรียนและผู้ใช้มักจดจำและใช้
อย่างนั้น ตัวอย่างเช่น ในหนังสือจินตคามติซึ่งถือเป็นคำราชาเรียนเล่มแรกของไทย

"ข้าซีพิตรให้ตาย ข้ามีให้ตาย รบศึกข้าศึก ข้าพณหัวเจ้า"

(กรมศิลปากร 2512 : 4)

ในหนังสือภาษาไทย เล่ม 2 ของพระยาศรีสุนทรโวหาร ซึ่งเป็นคำราชาเรียนในสมัย
รัชกาลที่ 5 ได้ประพันธ์คำพ้องเสียงเหล่านี้เพื่อให้จำง่าย ดังนี้

"ข้าไคเขานาวาวไคคา เขา ริมศาลเจาเจกบามันฆาหมู

ฯลฯ

แมนคิดถึงทุกชยากไมยากหึง

ถาจะเดินไปถึงทาชลาไลย

ไปเบ็องนาเนื่อเ็นคงเท็นนา

ยาแกอยูปแกมาจนทุญาเกรเียน

ผู้งคางลิงจับเจาขางเขาทุญา

กาวไว จ เกาวาถึงทาเตียน

เก็บลูกทวาไยมาวาเรานาเทียน

ถาจะตกปลาตะเพียนตองเพียรดู"

(พระยาศรีสุนทรโวหาร 2514 : 54 - 55)

2. ประกาศของทางราชการ เช่น การเปลี่ยนแปลงการเขียนในสมัยจอมพล ป.
พิบูลสงคราม คือบันทึกของที่ปรึกษาสำหรับนายกรัฐมนตรี เรื่องการปรับปรุงภาษาไทย ลงวันที่
17 เมษายน 2485 เป็นหลักฐานซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้ถือปฏิบัติในการปรับภาษาไทยและ

มีบันทึกประกอบ คือ "เรื่องการกำหนดภาษาไทย" ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ คือ "18-19 ว่าด้วยคำกล้ำ และคำที่มี ท.นำ เช่น ท้า กับ นำ ซึ่งมีเสียงคล้ายกัน ปทานุกรมถือหลักว่า นำ เป็นคำช่วยกริยา เช่น นำกิน นำรู้ ฯลฯ ฟังใช้ นำ นอกนั้นเขียน ท้า"

(กาญจนา ปัทมคิลก 2520 : 39)

6.6 ข้อเสนอแนะ

ผู้สนใจศึกษาวิจัยภาษาไทยถิ่น ควรจะศึกษาการใช้ช้อักษรไทยเขียนภาษาไทยถิ่นเฉพาะถิ่นใดถิ่นหนึ่งหรือทุกถิ่น เพราะการใช้ช้อักษรไทยเขียนภาษาไทยถิ่นยังไม่มีมาตรฐานเดียวกัน และในปัจจุบันมีความต้องการระบบการเขียนที่ถูกต้องเป็นอย่างมาก เช่นการเขียนกลอนลำ กลอนเทศน์ และผญา ในภาษาไทยถิ่นอีสาน การเขียนเพลงและวรรณกรรมพื้นบ้านของคนไทยท้องถิ่น งานวิจัยนี้มีวงศัพท์จำกัด จึงไม่สามารถเสนอการใช้ช้อักษรไทยเขียนภาษาไทยถิ่นทั้งระบบได้ ถ้ามีการศึกษาระบบเสียงทั้งระบบเฉพาะถิ่นใดถิ่นหนึ่ง หรือสร้างระบบการเขียนเป็นที่มาตรฐานสำหรับภาษาไทยทุกถิ่นจะเป็นประโยชน์อย่างมาก

บรรณานุกรม

- กาญจนา ปัทมดิลก. ประวัติความเป็นมาของภาษาไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2530
- ชัยภูมิ, สำนักงานจังหวัด. รายงานขอราชการจังหวัดชัยภูมิ. ชัยภูมิ : ศูนย์ข้อมูลจังหวัด สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ, 2529
- เชียงใหม่, สำนักงานจังหวัด. บรรยายสรุปจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2530. เชียงใหม่ : สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, 2530
- แปดเลี้ยว, แคนเปี๊ซ. หนังสืออักษรวิธานศัพท์. กรุงเทพฯ : องค์การคำครุสภา, 2514
- ยรรยง จรรย์ภาส. แผนที่ 73 จังหวัดประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : มิตรสัมพันธ์กราฟฟิคอาร์ต, 2528
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2525
- เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์. แบบทดสอบระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530
- _____ . อักษรไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1 นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530
- _____ . ภาษาถิ่นตระกูลไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2531
- วรรณภา เทียนมี "วรรณยุกต์ดั้งเดิมกับวรรณยุกต์ในภาษาไทยปัจจุบัน" ภาษาและวัฒนธรรม. 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2524) : 35 - 48
- วีรวงศ์, สมเด็จพระมหา. พจนานุกรมภาคอีสาน - ภาคกลาง. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2515
- สงขลา, สำนักงานจังหวัด บรรยายสรุปจังหวัดสงขลา 2530. สงขลา : มงคลการพิมพ์, 2530

- สุธิตา โภบประยูร. วรรณยุกต์ภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
ภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529
- สุรียา รัตนกุล. "ปัญหาการใช้วรรณยุกต์ในภาษาไทย" วารสารธรรมศาสตร์.
1 (พฤศจิกายน 2514) : 149 - 182
- ศรีสุนทรโวหาร, พระยา. ภาษาไทยเล่ม 2. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2514
- ศิลปากร, กรม. จินตคามณีเล่ม 1-2 กับบันทึกเรื่องจินตคามณีและจินตคามณีฉบับพระเจ้าอยู่หัว
บรมโกศ. กรุงเทพฯ : บรรณาการ, 2512
- อุบลสิษฐ์คุณมาจารย์, พระ. หลักภาษาไทยพยางค์. พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ
พระอุบลสิษฐ์คุณมาจารย์ (ฟู อุตตสิ่ว) เชียงใหม่ : พระสังฆการพิมพ์, 2517
- Abramson, Arthur S. "The coarticulation of Tones : and acoustic
study of Thai" Studies in Tai and Mon khmer phonetic and
phonology. Theraphan L. Thongkum (et.al).
Bangkok : Chulalongkorn University press, 1979
- Brown, J. Marvin. From Ancient Thai to Modern Dialect.
Bangkok : White Lotus, 1985
- Gedney, William J. "A Checkedlist for Determining Tones in Tai
Dialects" Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager.
The Hague : Mouton, 1972 : 424-437
- _____ "A Comparative Sketch of White Black and Red Tai"
Social science Review special number (December 1964) : 1-47
- Hass, Marry R. "The Tones of four Tai Dialects" The Bulletin of
the Institute of History and Philology. Academia Sinica Vol.
29 (1958) : 817 - 826
- Jiraphorn Taengko. "A Tonal Comparison of Tai Dialects in Loei
Province. M.A. Thesis in Linguistics. Faculty of Graduate
Studies, Mahidol University, 1987

Li, Fang kuei A Handbook of Comparative Tai. Hawaii: University Press
of Hawaii, 1977

ภาคผนวก

ก. คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์

คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ต้นยี่ดของ วิลเลียม เจ. เก็ดนีย์ (Gedney 1972 : 434-436) เป็นหลัก คำชุดนี้เมื่อใส่ลงในตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์จะมีช่องละ 3-5 คำ จำนวนทั้งหมด 64 คำ เพื่อความแน่ใจในการฟังเสียงของวรรณยุกต์ของคำแต่ละช่อง ผู้วิจัยจึงเพิ่มคำทดสอบลงไปอีก 26 คำ โดยให้แต่ละช่องมีคำทดสอบ 5 คำ รวมทั้งหมด 100 คำ ดังนี้

	A	B	C	DS	DL
1	หู ขา..... หัว..... *ผม..... *ชน.....	ไซ้ ผ้า เข้า..... *เข้า..... *ใหม่.....	ข้าว..... เสือ..... ฆ่า..... ไซ้..... ห้า.....	หมัด สูก ฝึก *หลัก *หัก	ขาด เหงือก ทาบ *หลอก *หมาก
2	ปี..... ตา..... กิน..... *ใจ..... *จำ.....	ป่า..... ไก่..... แก่..... *เต่า..... *เถ่า.....	ป่า..... กล้า..... ต้ม..... *จ้าง..... *เถ่า.....	กบ ตับ เจ็บ *ตัก *กัด	ปอด ปีก ตอ *ปาก *กอด
3	บิน..... แดง..... ควา..... *ดิน..... *เอา.....	บ่า..... บ่าว..... ดำ..... *อุ่น..... *อิม.....	บ่า..... บ้าน..... อ้า..... *ดิน..... *ตาย.....	เบ็ด คิบ อก *ตับ *เค็ด	แดด อาบ ตอก *คาบ *ออก
4	มือ..... ควาย..... นา..... *งู..... *คา.....	ผี..... พ่อ..... ไร่..... *แม่..... *คำ.....	น้ำ..... น้อง..... ไม้..... ม้า..... *คำ.....	นก มัด ลัก *นับ *คัต	มีด ลูก เลือด นอก *คาด

หมายเหตุ คำที่มีเครื่องหมายดอกจัน คือ คำที่เพิ่มจากเดิม

ข. ผู้ออกภาษา ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากผู้ออกภาษาหลักแต่ละถิ่น ดังนี้

1. ภาษาไทยถิ่นอีสาน ผู้ออกภาษา คือ นายทวีป มีอิสระ อายุ 45 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำนา อยู่บ้านเลขที่ 84 หมู่ 11 บ้านหนองงูเหลือม ต.บ้านเพชร อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ

2. ภาษาไทยถิ่นเหนือ ผู้ออกคือ นายดวง จิณา อายุ 62 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพทำนา อยู่บ้านเลขที่ 36 หมู่ที่ 3 บ้านแม่สา ต.แม่สา อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

3. ภาษาไทยถิ่นใต้ ผู้ออกภาษา คือ นายสีปาน จันทวดี อายุ 60 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพเกษตรกร อยู่บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 6 บ้านต้นสำน ต.คลองหอยโข่ง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

